

กลุ่มการเมืองในการ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตร, บัญชา คามิน, และเซีย ระหว่าง พ.ศ.2550-2558

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

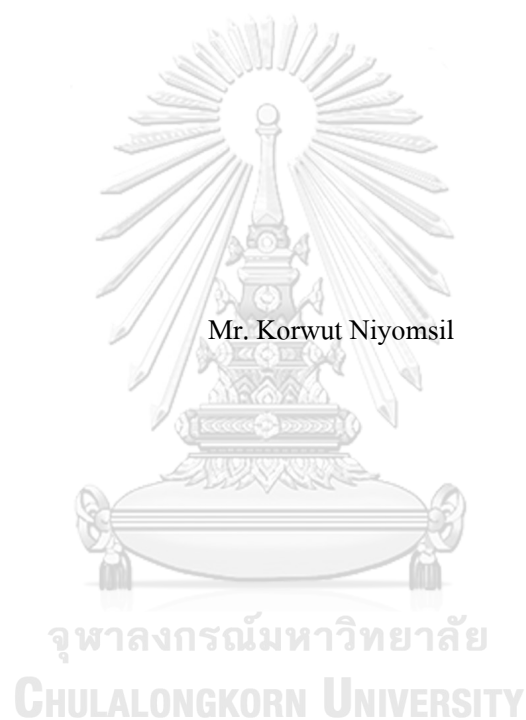
สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

POLITICAL GROUPS IN POLITICAL CARTOONS BY CHAI RACHAWAT, BUNCHA
KAMIN, AND SIA BETWEEN 2007 AND 2015

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Comparative Literature

Department of Comparative Literature

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2018

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	กลุ่มการเมืองในการ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตร, บัญชา กามิน, และเชีย ระหว่าง พ.ศ.2550-2558
โดย	นายกรวุฒิ นิยมศิลป์
สาขาวิชา	วรรณคดีเปรียบเทียบ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร ศรีวรกานต์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

.....	คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.กึ่งกาญจน์ เทพกาญจนา)	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	ประธานกรรมการ
.....	
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรเดช โชติอุดมพันธ์)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร ศรีวรกานต์)	
.....	กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ถนอมนวล หิรัญเทพ)	
.....	กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีญา หุตินิกะ)	

กรวุฒิ นิยมศิลป์ : กลุ่มการเมืองในการ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตร, บัญชา คามิน, และเซีย ระหว่าง พ.ศ.2550-2558. (POLITICAL GROUPS IN POLITICAL CARTOONS BY CHAI RACHAWAT, BUNCHA KAMIN, AND SIA BETWEEN 2007 AND 2015) อ.ที่ปรึกษาหลัก : ผศ. ดร.ศิริพร ศรีวรกานต์

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาเนื้อหาและกลวิธีการเสียดสีในการ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตร, บัญชา คามิน, และเซีย ระหว่าง พ.ศ. 2550-2558 และเพื่อศึกษาบริบททางการเมืองและสังคมที่เกิดความขัดแย้งระหว่าง กลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองกับกลุ่มการเมืองเสื้อแดง ความขัดแย้งดังกล่าวเป็นประเด็นให้นักเขียนแต่ละคนสร้าง ภาพลักษณ์เชิงบวกให้กับกลุ่มการเมืองที่ตนสนับสนุน และเสียดสีกลุ่มการเมืองฝ่ายตรงข้าม

ในการ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตรมีการเสียดสีผ่าน โครงสร้างการ์ตูนการเมืองและกลวิธีทางภาษา โครงสร้างการ์ตูนการเมืองมีลักษณะคล้ายกับมุกตลก ส่วนกลวิธีทางภาษา คือ การใช้ภาษาที่ผิดจากขนบหรือมาตรฐาน ทางภาษา กลวิธีการเสียดสีในการ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตรมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอภาพลักษณ์เชิงลบของกลุ่ม การเมืองเสื้อแดง ในฐานะผู้ทุจริตและก่อความวุ่นวายให้กับประเทศ ขณะเดียวกันมีการนำเสนอภาพลักษณ์เชิงบวกให้ กลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองในฐานะผู้ใช้สันติวิธี ในการเรียกร้องความยุติธรรม

ในการ์ตูนการเมืองของบัญชา คามินมีการเสียดสีผ่านภาพล้อตัวละครซึ่งเป็นกลวิธีที่บิดเบือนเรื่อร่างและ พฤติกรรมของตัวละครนักรบการเมืองให้มีความผิดเพี้ยน กลวิธีการเสียดสีในการ์ตูนการเมืองของบัญชา คามินมี จุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอภาพลักษณ์เชิงลบให้กับกลุ่มการเมืองเสื้อแดงในฐานะผู้ที่มีความโลภ และตกเป็นทาสประชานิยม ขณะเดียวกันมีการนำเสนอภาพลักษณ์เชิงบวกให้กับกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองในฐานะผู้ที่มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

ในการ์ตูนการเมืองของเซียมีการเสียดสีผ่านการใช้สัญลักษณ์ เซียมักจะใช้สัญลักษณ์สองลักษณะ คือ สัญลักษณ์ซึ่งเป็นที่รู้จักกันทั่วไป เพื่อสื่อถึงพฤติกรรมการเมืองที่เป็นไปตามมาตรฐานของสังคม และสัญลักษณ์ที่ เฉพาะของเซีย สื่อให้เห็นพฤติกรรมที่ก่อความวุ่นวายให้กับประเทศชาติ กลวิธีการเสียดสีในการ์ตูนการเมืองของเซียมี จุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอภาพลักษณ์เชิงลบให้กับกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองในฐานะผู้สนับสนุนให้ทหารมีอำนาจในการ บริหารประเทศ ส่วนกลุ่มการเมืองเสื้อแดงมีภาพลักษณ์เชิงบวกในฐานะผู้ตกเป็นเหยื่อทางการเมืองของรัฐบาลทหาร

สาขาวิชา วรรณคดีเปรียบเทียบ

ลายมือชื่อนิติศ .....

ปีการศึกษา 2561

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

5980103322 : MAJOR COMPARATIVE LITERATURE

KEYWORD: SATIRE, CARICATURE, POLITICAL CARTOONS, POLITICAL CONFLICT

Korwut Niyomsil : POLITICAL GROUPS IN POLITICAL CARTOONS BY CHAI RACHAWAT, BUNCHA KAMIN, AND SIA BETWEEN 2007 AND 2015. Advisor: Asst. Prof. SIRIPORN SRIWARAKAN, Ph.D.

This thesis aims to study the themes and satirical techniques employed in the political cartoons by Chai Rachawat, Buncha Kamin, and Sia between 2007 and 2015 as well as the political and social contexts that led to the conflicts between the Yellow shirt and the Red Shirt political groups. Such conflicts became the subject matters that each cartoonist used to create positive images for the political group that they supported and to satire the opponent political group.

Chai Rachawat's political cartoons rely on the political structure satirical and linguistic techniques. the political structure satirical is similar to those used in jokes while the linguistic technique involves the use of language that deviates from the traditional or standard language. The satirical technique in Chai Rachawat's political cartoons aims to represent the Red Shirts in negative images of a group of corrupted people who put the country into turmoil while the Yellow Shirts were represented in positive images of a group of people who used peaceful means to demand for justice.

Buncha Kamin's political cartoons rely on the caricature that distorted physical appearances and behaviors of politicians. This technique aims to represent the Red Shirts in negative images of a group of greedy people who were enslaved by the populism ideology while the Yellow Shirts were represented in positive images of a group of people who were loyal to the country, religion and the monarchy.

Sia's political cartoons rely on the use of symbolism technique. Sia normally uses two types of symbols: general symbols to represent the political acts that conform to social norms and Sia's unique symbols to represent the political acts that create chaos in the country. The satirical technique of Sia's political cartoons aims to represent the Yellow Shirts in negative images of supporters of the military control of political powers while the Red Shirts were represented in positive images of the political victims of the military government

Field of Study:	Comparative Literature	Student's Signature .....
Academic Year:	2018	Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร ศรีวรกานต์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ที่ให้ความรู้และคำแนะนำอันมีคุณค่า ตลอดจนเสียสละเวลาตรวจทานและแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วยรองศาสตราจารย์ ดร.สุรเดช โชติอุดมพันธ์ ประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ถนอมนวล หิรัญเทพ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีญา หุตินทะ กรรมการ ที่กรุณาให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการปรับแก้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบที่ช่วยดำเนินการเกี่ยวกับเอกสารการลงทะเบียน

ผู้วิจัยขอขอบคุณนางวิรวรรณ ช่วงชวลัย ที่บอกเล่าประสบการณ์การเรียนอันมีค่าให้กับผู้วิจัย นางสาวนาคิยา ยะสิงอ เพื่อนร่วมสาขาที่คอยซักถามด้วยความห่วงใยและนางสาววิริดา ฤทธิรงค์ ที่เป็นกำลังใจและอยู่เคียงข้างกันเสมอมา

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณนายประสงค์ นิยมศิลป์ และนางดวงเดือน นิยมศิลป์ พ่อแม่ทั้งสองท่านที่คอยให้ความรัก ความห่วงใย และกำลังใจเมื่อยามท้อแท้ ความรักของพ่อแม่ ทำให้ผู้วิจัยมุ่งมั่นและตั้งใจทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

กรรวิณี นิยมศิลป์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	16
1.3 วัตถุประสงค์.....	19
1.4 แนวเหตุผล ทฤษฎีสำคัญ หรือสมมติฐาน	19
1.5 ขอบเขตการวิจัย.....	20
1.6 ขั้นตอนการดำเนินงาน.....	21
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	21
1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	21
1.9 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	22
บทที่ 2 ความชอบธรรมของกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองในการ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตร	23
2.1 ลักษณะเด่นในการ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตร.....	23
2.1.1 ภูมิหลังของชัย ราชวัตร	23
2.1.2 กลวิธีในการ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตร	25
2.1.2.1 โครงสร้างการ์ตูนการเมือง	26
2.1.2.2 การใช้ภาษาในบทสนทนา.....	28
2.2 ภาพนายกรัฐมนตรีกับการบริหารประเทศ.....	33

2.2.1 นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ: ผู้นำที่กล้าช้า	33
2.2.1.1 นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ: คนดีที่ถูกปรักปรำ.....	34
2.2.1.2 นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะกับความกล้าช้า	38
2.2.2 นายทักษิณ ชินวัตรในฐานะศรีธนญชัย	41
2.2.3 สมักร-ยิ่งลักษณ์ในฐานะผู้สืบทอดอำนาจจากนายทักษิณ ชินวัตร	44
2.2.3.1 นายสมักร สุนทรเวช: ผู้รับใช้ที่ซื่อสัตย์.....	44
2.2.3.2 นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร: น้องสาวที่แสนดีกับการนิรโทษกรรม.....	48
2.3 ผู้ชุมนุมกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองผู้รักสันติ	51
2.3.1 ผู้ชุมนุมกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองในฐานะเหยื่อที่ถูกใส่ร้าย.....	51
2.3.2 เจ้าหน้าที่สลายการชุมนุม: ความรุนแรง และความโง่เขลา.....	53
2.4 แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการกับการก่อความวุ่นวาย	57
2.5 ทหาร: การปฏิรูปการเมือง และการปราบโกง	60
บทที่ 3 ความชอบธรรมของกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองในการ์ตูนการเมืองของปัญญา-คามิน.....	66
3.1 ลักษณะเด่นในการ์ตูนการเมืองของปัญญา-คามิน	66
3.1.1 ภูมิหลังของปัญญา-คามิน	66
3.1.2 กลวิธีในการ์ตูนการเมืองของปัญญา-คามิน.....	68
3.1.2.1 โครงสร้างการ์ตูนการเมือง	68
3.1.2.2 การใช้ภาพล้อตัวละครเพื่อเสียดสีนักการเมือง	69
3.2 ภาพนายกรัฐมนตรีกับการบริหารประเทศ.....	71
3.2.1 นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ: ผู้ติดกับดักประชานิยม	72
3.2.2 นายทักษิณ ชินวัตร: นายทุนผู้ทรยศชาติ.....	75
3.2.2.1 นายทักษิณ ชินวัตร: ผู้ทรยศชาติ.....	75
3.2.2.2 นายทักษิณ ชินวัตร: นายทุนผู้เต็มไปด้วยความโลภ	77

3.2.3 สมัคร- ยี่งลักษณะ: การสืบทอดอำนาจการใช้นโยบายประชานิยมเพื่อมอมเมา ประชาชน	79
3.2.3.1 นายสมัคร สุนทรเวช: บุคคลที่คิดเพี้ยน-ผู้นำที่บิดเบี้ยว	80
3.2.3.2 นางสาวยี่งลักษณะ ชินวัตร: บุคคลผู้โง่เขลา-ผู้นำ โกงจำนำข้าว	83
3.3 นายสนธิ ลิ้มทองกุล: แกนนำเลื่อเหลื่อผู้ปกป้องชาติ ศาสน์ กษัตรีย์	86
3.4 แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการ: ความโง่ ความโลภ และประชานิยม	90
3.5 ทหารกับความคลุมเครือ	94
3.5.1 ทหารกับการปฏิรูปประเทศ	94
3.5.2 ทหารกับการเสพติดอำนาจ	96
บทที่ 4 ความชอบธรรมของกลุ่มการเมืองเลื่อแดงในการ์ตูนการเมืองของเซีย	100
4.1 ลักษณะเด่นในการ์ตูนการเมืองของเซีย	100
4.1.1 ภูมิหลังของเซีย	100
4.1.2 กลวิธีในการ์ตูนการเมืองของเซีย	101
4.1.2.1 โครงสร้างการ์ตูนการเมือง	101
4.1.2.2 การใช้สัญลักษณ์ในการ์ตูนการเมืองเซีย	102
4.2 ภาพนายกรัฐมนตรีกับการบริหารประเทศ	104
4.2.1 นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ: รัฐบาลจากอำนาจเผด็จการ และการบริหารที่คิดเพี้ยน	104
4.2.1.1 รัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ: รัฐบาลที่มาจากการละเมิดอำนาจ ประชาธิปไตย	104
4.2.1.2 นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ: ผู้ลอกเลียนประชานิยมแบบทักษิณ	107
4.2.2 นายทักษิณ ชินวัตร: นายกรัฐมนตรีในอุดมคติผู้ถูกใส่ร้าย	110
4.2.2.1 นายทักษิณ ชินวัตร: ต้นแบบการบริหารประเทศ	110
4.2.2.2 นายทักษิณ ชินวัตร: ผู้ถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง	113
4.2.3 สมัคร-ยี่งลักษณะ: ผู้แก้วิกฤตการณ์เศรษฐกิจ - การเมือง	115

4.2.3.1	รัฐบาลนายสมัคร สุนทรเวช: ผู้รับแก้วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ	115
4.2.3.2	รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร: ผู้รับแก้วิกฤตการณ์ทางการเมือง.....	117
4.3	การสร้างข้อตรงข้ามระหว่าง ผู้ชุมนุมกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองและผู้ชุมนุมกลุ่มการเมืองเสื้อแดง	120
4.3.1	ผู้ชุมนุมกลุ่มการเมืองเสื้อเหลือง: ผู้ขัดขวางประชาธิปไตยและส่งเสริมเผด็จการ.....	120
4.3.2	ผู้ชุมนุมกลุ่มการเมืองเสื้อแดง: นักโทษทางการเมืองผู้เรียกร้องประชาธิปไตย.....	125
4.4	ทหาร: การสร้างความชอบธรรมในการสถาปนาอำนาจ.....	129
4.4.1	ทหารกับกฎหมาย: การสืบทอดอำนาจผ่านกฎหมาย	129
4.4.2	ทหารกับระบอบอำมาตยาธิปไตย: การสืบทอดอำนาจผ่านข้าราชการ	132
บทที่ 5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	137
5.1	บทสรุป.....	137
5.1.1	กลวิธีการเสียดสีในการ์ตูนการเมือง	137
5.1.2	การสร้างความชอบธรรมให้กับกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองกับกลุ่มการเมืองเสื้อแดง...	139
5.1.3	บทบาทของการ์ตูนการเมืองกับสังคมไทย ระหว่าง พ.ศ. 2550-2558.....	140
5.2	ข้อเสนอแนะ	141
รายการอ้างอิง	.....	142
บรรณานุกรม	.....	147
ประวัติผู้เขียน	.....	148

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

บาร์บารา โปสทีมา (Barbara Postema) นักวิชาการชาวอังกฤษกล่าวถึงลักษณะการ์ตูนไว้ว่าเป็นงานศิลปะที่ประกอบด้วยรูปภาพเพียงลำพังหรือใช้รูปภาพผสมผสานกับข้อความก็ได้ซึ่งองค์ประกอบทั้งหมดต้องทำงานร่วมกันเพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับการเล่าเรื่อง¹ สก็อต แมคคลาว (Scott McCloud) นักเขียนการ์ตูนชาวอเมริกัน อธิบายเกี่ยวกับภาพในการ์ตูนไว้ว่า การ์ตูนคือการจัดวางภาพไว้อย่างเป็นลำดับ เพื่อให้เกิด เนื้อเรื่องและสร้างสุนทรียภาพ² นอกจากนี้ สก็อต แมคคลาว เปรียบการ์ตูนเสมือนเหยือกที่บรรจุความคิดและภาพไว้ด้วยกัน ดังนั้นความแตกต่างของเนื้อหาการ์ตูนจึงเกิดขึ้นจากความคิดและการสร้างสรรค์ภาพของนักเขียน ส่วนสารของการ์ตูนจึงเสมือนน้ำในเหยือก³ การ์ตูนเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่แพร่หลายในท้องตลาด ปรากฏในลักษณะที่เป็นตัวอักษรประกอบภาพหรือมีเฉพาะภาพไว้ตัวอักษร การ์ตูนได้รับความนิยมจากผู้อ่านเป็นจำนวนมาก เพราะมีรูปภาพประกอบ การใช้ภาษาขนาดสั้นปริมาณตัวบทย่อย ทำให้เข้าใจง่ายและสร้างความบันเทิงให้แก่ผู้อ่าน ลักษณะเด่นของการ์ตูนจึงอยู่ที่ความสัมพันธ์ระหว่างภาพกับข้อความ จากที่กล่าวมา ลักษณะเด่นของการ์ตูนที่แตกต่างจากวรรณกรรมประเภทอื่นคือประกอบด้วยข้อความและภาพมีลักษณะผสมผสานกันหลายประเภท มีการใช้ข้อความเช่นเดียวกับวรรณกรรม มีการใช้ภาพเช่นเดียวกับงานทัศนศิลป์ องค์ประกอบทั้งสองสามารถสร้างเรื่องเล่าขึ้นมาได้ อย่างไรก็ตาม การที่การ์ตูนใช้องค์ประกอบของทั้งภาพและข้อความเพียงสั้นๆ ทำให้ถูกมองว่าเป็นวรรณกรรมมุ่งสร้างความบันเทิงให้กับผู้อ่านอย่างเดียว

ผู้อ่านส่วนใหญ่ชื่นชอบการ์ตูนเพราะมีองค์ประกอบที่ไม่ซับซ้อน ทำให้อ่านเข้าใจง่าย ในการศึกษางานวิจัยที่รวบรวมบทความคัดย่อและบรรณานุกรมของงานวิจัยวรรณกรรมไทยร่วมสมัย

---

¹ Barbara Postema, *Narrative structure in comics: making sense of fragments* (Rochester: RIT Press, [2013]), p. XII.

² Scott McCloud, *Understanding comics* (New York: HarperPerennial, 1994), p. 9.

³ Ibid., p. 6

ของนักทฤษฎี ประสานนามและธีระ รุ่งธีระ ได้กล่าวถึงตัวทวรรณกรรมประเภท “ปรัวรรณคดี” (para-literature) ไว้ดังนี้

ในบางกรณีการประเมินค่าวรรณกรรมอาจเป็นกรอบสกัดกั้นการเลือกใช้
ข้อมูลที่หลากหลายในการวิจัย งานเขียนบางกลุ่มจึงจัดไว้ในฐาน
“ปรัวรรณคดี” ซึ่งมีนัยของคุณค่าที่เป็นรองเมื่อเทียบกับ “วรรณกรรมแบบ
ฉบับ” กลุ่มแรกคือกลุ่มที่ถูกประเมินค่าว่าเป็นวรรณกรรมชั้นรอง เช่น
การ์ตูน วรรณกรรมแนวขบขัน...⁴

จากที่กล่าวมา แสดงให้เห็นว่าในการศึกษาเกี่ยวกับวรรณกรรม การ์ตูนยังไม่ได้รับการยอมรับ
เท่าที่ควร เพราะถูกประเมินค่าว่าทำให้หลีกหนีจากโลกความจริงที่เต็มไปด้วยความวุ่นวาย เข้าไป
โลกของการ์ตูนที่มีความสนุกเพลิดเพลิน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการ์ตูนส่วนใหญ่จะให้ความบันเทิง
กับผู้อ่าน แต่ก็มีการ์ตูนประเภทหนึ่งที่นอกจากให้ความบันเทิง ยังนำเสนอประเด็นทางสังคมและ
การเมืองได้ด้วย นั่นคือ การ์ตูนการเมือง (political cartoon)

การ์ตูนการเมืองมักมีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ในด้าน
รูปแบบมีการนำเสนออย่างหลากหลาย มีทั้งรูปแบบช่องเดียวและหลายช่อง ผ่านการผสมผสาน
ระหว่างภาพกับข้อความ การ์ตูนการเมืองมักมีบทบาทในการสะท้อนสังคมและการเมืองใน
ช่วงเวลาที่ผลิตเผยแพร่ออกมา โดยมีได้สะท้อนอย่างตรงไปตรงมา แต่มีความซับซ้อนมากกว่านั้น
กล่าวคือ การ์ตูนการเมืองเป็นส่วนผสมระหว่างเหตุการณ์จริงกับสารที่นักเขียนต้องการจะสื่อ ใน
ส่วนที่เกี่ยวกับภาพของความเป็นจริงนั้น นักเขียนการ์ตูนจะเป็นผู้เลือกประเด็น หรือข้อเท็จจริงเรื่อง
หนึ่งขึ้นมา และแสดงให้เห็นว่าเขามีความคิดอย่างไรกับเรื่องนั้น โดยชี้เฉพาะเพียงบางจุดที่เห็นว่า
สำคัญที่สุด รอย พอล เนลสัน (Roy Paul Nelson) กล่าวถึงลักษณะเด่นและลักษณะด้อยของการ์ตูน
การเมืองไว้ว่า ลักษณะด้อยของการ์ตูนการเมืองเป็นเพียงการนำเสนอข่าวที่เกิดขึ้นไปแล้ว ส่วน
ลักษณะเด่นการ์ตูนการเมืองสะท้อนปัญหาด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และมีการเสนอแนว
ทางการแก้ปัญหาเหล่านั้น⁶

⁴นักทฤษฎี ประสานนาม และธีระ รุ่งธีระ, เพื่อก้าวข้ามสะพานที่ขาดข้าม: การศึกษารวบรวมบทคัดย่อ
และบรรณานุกรมงานวิจัยด้านวรรณกรรมไทยร่วมสมัย (กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาวรรณคดี และคณะกรรมการ
ฝ่ายวิจัยคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2557), หน้า 567.

⁵คมกฤษ ใสสืบข่าว, “บทบาททางการเมืองของสื่อมวลชน: ศึกษาเฉพาะกรณีการ์ตูนการเมือง,”
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538), หน้า 24.

⁶Roy Paul Nelson, **Cartooning** (Chicago: Contemporary Books, 1975), p 7.

จากที่กล่าวมา ลักษณะเด่นของการ์ตูนการเมือง คือ การนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองและสังคมแฝงไว้ด้วยน้ำเสียงหรือความคิดเห็นของนักเขียนอย่างหลากหลาย เช่น การเสียดสี การประชดประชัน การแสดงความโกรธแค้น และการสรรเสริญ เป็นต้น ผ่านองค์ประกอบทางภาพและภาษา นักเขียนการ์ตูนแต่ละคนจะให้ความสำคัญกับองค์ประกอบต่างกัน นักเขียนบางคนอาจให้ความสำคัญกับภาพ ส่วนภาษาเป็นเพียงการอธิบายเพิ่ม นักเขียนบางคนให้ความสำคัญกับภาษา ส่วนภาพเป็นเพียงองค์ประกอบเพื่อความสวยงาม

การ์ตูนการเมืองไทยมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน โดยเริ่มต้นในตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงวาดภาพล้อสมาชิกสภาของพระองค์และตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ดุสิตสมิตแล้วยังมีนักเขียนการ์ตูนที่มีชื่อเสียงอีกคนหนึ่ง คือ เปล่งหรือขุนปฏิภาคพิมพ์ลิขิต (เปล่ง ไตรปิ่น) ซึ่งเป็นผู้บุกเบิกการวาดการ์ตูนการเมืองลงในหนังสือพิมพ์กรุงเทพเดลิเมล์รายวัน ตลอดช่วงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ความคิดเห็นทางการเมืองล้วนถูกสะท้อนผ่านการ์ตูนการเมือง ทำให้การ์ตูนการเมืองเติบโตขึ้นในสังคมไทย

ต่อมาในช่วงก่อนเกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 รัฐบาลเผด็จการมีบทบาทในการปกครองประเทศอย่างจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีคำสั่งยกเลิกรัฐธรรมนูญ เพื่อให้อำนาจเผด็จการสัมฤทธิ์ผล รัฐบาลมีการจำกัดเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ โดยการจับนักหนังสือพิมพ์ที่เป็นคอมมิวนิสต์ การปราบปรามปัญญาชนอย่างรุนแรง จนนักเขียนหลายคนต้องหนีออกจากประเทศ ส่งผลให้ไม่มีนักเขียนการ์ตูนการเมืองที่มีผลงานโดดเด่น และการ์ตูนการเมืองเริ่มซบเซาลงอย่างเห็นได้ชัด อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์การดำเนินไปจนถึงช่วงหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 เสรีภาพในหมู่สื่อมวลชน มีนักเขียนการ์ตูนหน้าใหม่เกิดขึ้นหลายราย เช่น สุชีพ ณ สงขลา, ชัย ราชวัตร⁷

หลังจากนั้น การ์ตูนการเมืองไทยมีการตีพิมพ์อย่างต่อเนื่องแต่มีจำนวนไม่มากนัก และมีบทบาทในการวิจารณ์การบริหารประเทศของรัฐบาลต่าง ๆ จนกระทั่งระหว่าง พ.ศ. 2550-2558 จึงเกิดการขยายตัวอย่างรวดเร็ว สาเหตุสำคัญมากจากความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างกลุ่มการเมือง

⁷สรุปความจาก ศิริพร ภักดีผาสุข. “วัฒนธรรมการสื่อสาร การเมืองและการเสียดเย้ยอารมณ์ขันในการ์ตูนการเมืองไทย,” ใน สอนเขียนอย่างสร้างสรรค์และสมานฉันท์ด้วยภาษาวัฒนธรรม, ธเนศ เวิร์กคาตา และฐนัชช กองทอง, (บรรณาธิการ). (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2551), หน้า 186-187.

เสือเหลืองและกลุ่มการเมืองเสือแดง ทำให้นักเขียนสร้างความชอบธรรมให้กับกลุ่มการเมืองที่ตนสนับสนุน และวิจารณ์กลุ่มการเมืองฝ่ายตรงข้าม

ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มการเมืองเสือเหลืองและกลุ่มการเมืองเสือแดง เริ่มตั้งแต่ นายทักษิณ ชินวัตร ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี เขาใช้นโยบายการบริหารบ้านเมืองโดยเน้นนโยบายประชานิยม เช่น กองทุนหมู่บ้านละล้าน โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค รัฐบาลนายทักษิณ ชินวัตรถูกวิจารณ์ในแง่ลบที่มุ่งแสวงหาความนิยมโดยไม่คำนึงถึงการใช้จ่ายงบประมาณของแผ่นดิน จากที่กล่าวมา ทำให้เกิดการชุมนุมต่อต้านรัฐบาลภายใต้กลุ่มแกนนำที่มีชื่อว่า พันมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) กลุ่มนี้สร้างเอกลักษณ์เฉพาะตัวด้วยการสวมเสื้อเหลืองพร้อมผ้าโพกหัวที่เขียนข้อความ “กู้ชาติ” และมีการใช้อุปกรณ์ “มือตบ” เป็นสัญลักษณ์ในการชุมนุม คนกลุ่มนี้เรียกร้องให้นายทักษิณ ชินวัตรลาออกจากตำแหน่ง และ “ถวายคืนพระราชอำนาจ” ให้พระมหากษัตริย์พระราชทานนายกรัฐมนตรีในการปฏิรูปการเมือง นอกจากฝ่ายต่อต้านรัฐบาลแล้วยังมีผู้ชุมนุมการเมืองกลุ่มที่สนับสนุนรัฐบาล คือ แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ผู้ชุมนุมกลุ่มนี้มักจะใส่เสื้อแดง และใช้ “เท้าตบ” กับ “หัวใจตบ” เป็นสัญลักษณ์ในการแสดงความเคลื่อนไหวเพื่อปกป้องรัฐบาลนายทักษิณ ชินวัตร เพราะมองว่าเป็นรัฐบาลมาจากการเลือกตั้งซึ่งถูกต้องตามระบอบประชาธิปไตย และคัดค้านแนวทาง “ถวายคืนพระราชอำนาจ” เพราะเป็นแนวทางที่ขัดกับหลักประชาธิปไตย เมื่อเกิดการประท้วงไประยะหนึ่ง จนกระทั่งนำไปสู่การรัฐประหารในวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 หลังจากนั้นมีความขัดแย้งระหว่างกลุ่มการเมืองเสือเหลืองกับเสื้อแดงระหว่าง พ.ศ. 2551-2558 ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มการเมืองสองกลุ่มสามารถแบ่งได้เป็นสามช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 รัฐบาลนายสมัคร สุนทรเวช หลังจากการเลือกตั้งครั้งใหม่ พรรคไทยรักไทยที่ได้ปรับเปลี่ยนชื่อใหม่เป็นชื่อพรรคพลังประชาชน ได้รับการเลือกตั้งเป็นรัฐบาล โดยมีนายสมัคร สุนทรเวช เป็นนายกรัฐมนตรี มีการแถลงนโยบายหลายด้านที่สานต่อนโยบายเดิมของพรรคไทยรักไทย เช่น การสานต่อนโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรค การสนับสนุนการเรียนฟรีอย่างมีคุณภาพ แต่ นโยบายที่สร้างปัญหาให้กับพรรค คือ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฉบับ 2550 ที่อาจส่งผลกระทบต่อกรณีโทษกรรมในคดียุบพรรค นโยบายดังกล่าวทำให้เกิดการชุมนุมของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย

เมื่อวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2551 ศาลรัฐธรรมนูญมีมติให้นายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ขาดคุณสมบัติในการเป็นนายกรัฐมนตรีจากการเป็นพิดิกร ราชการ “ชิมไปบ่นไป” และราชการ “ยกโขยง 6 โมงเช้า” หลังจากทีนายสมัคร สุนทรเวชพ้นจาก ตำแหน่ง พรรคพลังประชาชนสนับสนุนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์เป็นนายกรัฐมนตรีต่อไป ขณะเดียวกันกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยยังเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง และยกระดับ การเคลื่อนไหวในลักษณะ “ดาวกระจาย” คือ การปิดล้อมสถานที่สำคัญของราชการ เช่น รัฐสภา กระทรวง สนามบิน เป็นต้น ขณะเดียวกันกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยขับไล่เผด็จการมีการรวมตัว กัน จนนำไปสู่การปะทะกันระหว่างกลุ่มการเมืองทั้งสองกลุ่ม ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มการเมือง ดำเนินไปจนถึงจุดสิ้นสุด เมื่อคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมือง 3 พรรค ประกอบด้วย พรรคพลังประชาชน พรรคภูมิใจไทย และพรรคชาติไทย เพราะมีการทุจริตการ เลือกตั้งในวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550 ส่งผลให้นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ พ้นจากตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี⁸

ช่วงที่ 2 รัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หลังจากนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์พ้นจากตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ รวบรวมเสียงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคต่าง ๆ ทำ ให้พรรคประชาธิปัตย์มีเสียงข้างมากในสภา ในวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2551 นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้รับการแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี แม้ว่านายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะจะได้เสียงข้างมากในสภา กลุ่ม การเมืองเสื้อแดงเชื่อว่า กลุ่มชนชั้นนำอยู่เบื้องหลังการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ สำหรับกลุ่มการเมืองเสื้อ แดง นี่เป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักการเลือกตั้งและเสียงข้างมากในระบอบประชาธิปไตย และเห็น ว่ากำลังต่อสู้กับพลัง “เบื้องบน” ที่มีอำนาจแทรกแซงทางการเมือง⁹ นำไปสู่แนวทางการต่อสู้ ระหว่างกลุ่มการเมืองเสื้อแดงกับฝ่ายตรงข้ามกลุ่มเสื้อแดงที่เรียกว่า “ไต่กับอำมาตย์”

การประชุมของแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการ เริ่มต้นเมื่อวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2553 มีการเรียกร้องให้รัฐบาลยุบสภาและเลือกตั้งใหม่ตามกติกาประชาธิปไตย ผู้ชุมนุมเริ่มต้น

⁸สรุปความจาก บัณฑิต จันทร์โรจน์กิจ, การเมืองไทยร่วมสมัย, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า , 2560), หน้า 199-205.

⁹จันทร์ สมนิตทิพนศิริ, หัวข้อต่ออำนาจ: อารมณ์ขันและการประท้วงด้วยสันติวิธี, (กรุงเทพมหานคร: มติชน, 2558), หน้า 170.

ชุมนุมกันบริเวณสะพานผ่านฟ้าลีลาศ โดยใช้ยุทธวิธีการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการนำเลือด ราวบริเวณหน้าประตูทำเนียบรัฐบาล การปิดล้อมสถานที่ราชการต่าง ๆ ต่อมาเกิดการเจรจาระหว่าง รัฐบาลกับผู้ชุมนุมทางการเมือง แต่ไม่สามารถหาข้อสรุปได้จากการเจรจา ทำให้แนวร่วม ประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการรวมตัวกันในสถานที่สำคัญ พร้อมทั้งมีการขู่ว่าจะหากรัฐบาลไม่ยอมยุบ สภาอาจมีการยึดศาลากลางจังหวัดในช่วงสุดท้ายรัฐบาลตัดสินใจสลายการชุมนุม และเรียกคืนพื้นที่ สำคัญ ทำให้เกิดการปะทะกันระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้ชุมนุมทางการเมือง ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิต จำนวนมาก¹⁰

เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะประกาศยุบสภา และจัดให้มีการ เลือกตั้งใหม่ในวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 นำไปสู่ช่วงที่ 3 ของความขัดแย้งระหว่างกลุ่มการเมือง ในระหว่างการทำเสียง พรรคเพื่อไทยได้ส่งนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรน้องสาวของนายทักษิณ ชินวัตรเป็นผู้ลงสมัครหมายเลขหนึ่ง ผลการเลือกตั้งปรากฏว่าพรรคเพื่อไทยชนะการเลือกตั้ง ทำใ้ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรได้รับพระบรมราชโองการแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี นับเป็น นายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกของประเทศไทย

เมื่อรัฐบาลมีการเสนอเกี่ยวกับร่างกฎหมายที่จะช่วยเหลือนักโทษทางการเมือง นำไปสู่ วิกฤตการณ์การเมือง 2556-2557 โดยเริ่มต้นจากร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแก่ผู้กระทำความผิด อันเนื่องมาจากการชุมนุมทางการเมือง หรือ ร่าง พ.ร.บ. นิรโทษกรรม ประเด็นสำคัญที่ถูก หยิบมาเป็นเหตุผลคัดค้านคือ เนื้อหาในร่างกฎหมายเป็นการล้างผิดให้กับผู้ถูกกล่าวหาและถูก ลงโทษในคดีทุจริต อย่างเช่น นายทักษิณ ชินวัตร ที่ถูกศาลตัดสินในการซื้อที่ดินบริเวณถนน รัชดาภิเษก และคดียึดทรัพย์จากเหตุการณ์นี้ ทำให้เกิดความเคลื่อนไหวทางการเมือง มีผู้ชุมนุมทาง การเมืองจำนวนมาก ทั้งอาจารย์ นักศึกษา และกลุ่มวิชาชีพต่าง ๆ

ผู้ชุมนุมทางการเมืองที่สำคัญในช่วงนั้นคือคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลง ประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) เป็น การรวมตัวกันของกลุ่มบุคคลหลากหลาย เช่น กลุ่มอาจารย์มหาวิทยาลัยต่าง ๆ กลุ่มพันธมิตร ประชาชนเพื่อประชาธิปไตย เป็นต้น มีแกนนำคือ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ มีเป้าหมายตั้งสภา

¹⁰สรุปความจาก ศูนย์ข้อมูลมติชน, มติชนบันทึกประเทศไทย ปี 2553, (กรุงเทพมหานคร: มติชน, 2554), หน้า 100-200.

ประชาชนที่ไม่ได้มาจากนักการเมือง เพื่อปฏิรูประบบการบริหารประเทศ และจัดการทุจริตให้หมดไป

นอกจากฝ่ายที่ต่อต้านรัฐบาลแล้ว ยังมีผู้ชุมนุมการเมืองกลุ่มที่สนับสนุนรัฐบาล คือ แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการ ผู้ชุมนุมกลุ่มนี้วิพากษ์ กปปส. ว่า วิธีการที่ กปปส. เข้ายึดอำนาจจากรัฐบาลที่มาจากเลือกตั้ง แล้วตั้งสภาประชาชนแทน การกระทำดังกล่าวไม่เป็นไปตามพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตย สถานการณ์การชุมนุมทางการเมืองมีความรุนแรงมากขึ้นและอยู่ในขั้นวิกฤต เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2556 นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร แดงการณียุบสภาผู้แทนราษฎรและเสนอการเลือกตั้งเป็นการทั่วไปในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 แม้รัฐบาลจะยุบสภาแล้ว แต่ผู้ชุมนุมทางการเมืองกลุ่ม กปปส. ยังคงเรียกร้องตั้งสภาประชาชนเพื่อเริ่มกระบวนการปฏิรูปขจัดระบอบทักษิณ ถ้าไม่ได้ตามที่ต้องการยังคงชุมนุมเรียกร้องต่อไป

วันที่ 7 พฤษภาคม 2557 ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่านางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีอีก 9 คน พ้นจากตำแหน่งและสิ้นสุดการปฏิบัติหน้าที่ทั้ง 10 คนทำให้ไม่มีหัวหน้ารัฐบาลในขณะนั้น คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) นำโดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาจึงกระทำการรัฐประหาร เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557

ท่ามกลางความขัดแย้งทางการเมืองที่ประกอบด้วยกลุ่มการเมืองหลายกลุ่ม กลุ่มการเมืองแต่ละกลุ่มล้วนต้องการให้กลุ่มของตนได้รับการสนับสนุนจากประชาชนส่วนใหญ่ และปัจจัยหรือเงื่อนไขที่ทำให้กลุ่มการเมืองได้รับการยอมรับจากประชาชนในการมีบทบาทแทรกแซงการบริหารประเทศของรัฐบาล เรียกว่า ความชอบธรรม (legitimacy) ดังที่ประภาพร สีหาอธิบายไว้ว่า ความชอบธรรมทางการเมืองเป็นสิ่งสำคัญต่อการคงอยู่ของทุกรัฐบาล ในการยึดอำนาจการปกครองแต่ละครั้ง ผู้ยึดอำนาจมักจะเสริมสร้างฐานะของตนด้วยการสถาปนารัฐบาล ที่อ้างถึงหลักความชอบธรรมอย่างหนึ่งอย่างใดขึ้นมา¹¹ ดับเบิลยู ฟิลลิปส์ ชิฟลี (W. Phillips Shively) กล่าวถึงความชอบธรรมของรัฐบาลไว้ 4 แบบ ความชอบธรรมโดยผลงานความชอบธรรมโดยคุณลักษณะ ความชอบ

¹¹ประภาพร สีหา, “ความขัดแย้งทางการเมืองกับรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2557,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559), หน้า 43.

ธรรมโดยประวัติศาสตร์ ศาสนา และเชื้อชาติ และความชอบธรรมโดยกระบวนการ¹² จากนิยามข้างต้นกลุ่มการเมืองแต่ละกลุ่มจึงต้องสร้างความชอบธรรมให้กับกลุ่มตนเองด้วยการนำเสนอแนวคิดทางการเมืองที่แก้ไขปัญหาประเทศ ขณะเดียวกันมีการวิจารณ์ข้อผิดพลาดของรัฐบาลหรือกลุ่มการเมืองฝ่ายตรงข้าม เพื่อลดทอนความชอบธรรมของอีกฝ่ายและสร้างศัตรูร่วมกันของแต่ละกลุ่ม การสร้างความชอบธรรมดังกล่าวจึงส่งผลให้บุคคลผู้มีแนวคิดทางการเมืองสอดคล้องกันกลายเป็นสมาชิกกลุ่มเดียวกัน ขณะเดียวกันบุคคลที่มีความคิดเห็นต่างมักจะนำไปสู่การแบ่งเขาแบ่งเรา เกิดความรู้สึกเกลียดชัง หรือกลายเป็นศัตรู

กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยสร้างความชอบธรรมให้กับกลุ่มการเมืองของตน ด้วยการโจมตีรัฐบาลที่มาจากพรรคพลังประชาชนกับพรรคเพื่อไทยว่าอยู่ภายใต้การบริหารลักษณะ “ระบอบทักษิณ” เป็นคำศัพท์ที่คิดขึ้นมาเพื่ออธิบายวิธีการบริหารประเทศของนายทักษิณ ชินวัตรภายใต้รัฐบาลพรรคไทยรักไทย สามารถสรุปได้สองด้าน ด้านเศรษฐกิจและด้านการเมืองเน้นการบริหารประเทศด้วยนโยบายประชานิยม ชัยรัตน์ เจริญสิน โอฟาร อธิบายเกี่ยวกับข้อดีและข้อเสียของระบอบทักษิณไว้ว่า

มิติทางด้านเศรษฐกิจของระบอบทักษิณมีความขัดแย้งในตัวเองสูง ด้านหนึ่งได้แก่ นโยบายประชานิยมแบบต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายหลักอยู่ที่การเอื้อประโยชน์ให้กับคนยากคนจนในเมืองและมวลชนในชนบท ... แต่มิติทางด้านเศรษฐกิจอีกด้านหนึ่งคือดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจเพื่อช่วยเหลือภาคธุรกิจเอกชนให้มีความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก ... ดำเนินนโยบายที่ขัดแย้งกันในตัวเองเพื่อเอื้อประโยชน์คนจน ขณะเดียวกันก็สร้างความเข้มแข็งให้กับคนรวย ... ทำให้ทักษิณสามารถคิดค้นและปรับเปลี่ยนนโยบายและโครงการในมิติของความขัดแย้งนี้เอื้อประโยชน์ให้กับตนเองและพวกพ้อง¹³

¹²W. Phillips Shively, **Power & Choice: An introduction to political science** (New York: McGraw-Hill, 1999), pp. 136-139.

¹³ไชยรัตน์ เจริญสิน โอฟาร, **สุนทรียศาสตร์กับการเมืองภาคประชาชน** (กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2558), หน้า 185.

จากคำกล่าวของชัยรัตน์ เจริญสิน โอปาร แสดงให้เห็นว่านายทักษิณ ชินวัตรใช้นโยบายประชานิยมเพื่อช่วยเหลือคนยากจน นำไปสู่การสร้างฐานเสียงในการเลือกตั้ง และดำเนินนโยบายทางการเมืองเพื่อเอื้อผลประโยชน์ให้แก่ธุรกิจตนเอง

หากพิจารณามิติทางด้านการเมือง นายทักษิณ ชินวัตรได้รับการเลือกตั้งตามระบอบวิถีทางประชาธิปไตย เนื่องจากนายทักษิณ ชินวัตรได้รับความนิยมจากประชาชนเป็นจำนวนมาก ทำให้สามารถเป็นรัฐบาลโดยอาศัยพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียว แต่ในขณะเดียวกันรัฐบาลชุดนี้ถูกวิจารณ์ไว้ว่ามีการบริหารประเทศแบบเผด็จการเสียงข้างมาก เกษียร เตชะพีระ กล่าวถึงลักษณะเผด็จการเสียงข้างมากไว้ว่า

... โดยเพิ่มอำนาจและภาวะผู้นำให้หัวหน้าฝ่ายบริหารได้แก่นายกรัฐมนตรี ทำให้ฝ่ายบริหารแยกต่างหากเป็นเอกเทศและมีอำนาจต่อรองเป็นอิสระจากฝ่ายนิติบัญญัติมากขึ้น อำนาจบริหารมั่นคงขึ้น ทำทั้ย ปรับเปลี่ยนและ โคนล้มยากขึ้น ในความสัมพันธ์กับพรรคฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาพร้อมทั้งมีประสิทธิภาพและรวมศูนย์เด็ดขาดขึ้นเหนือกลไกระบบราชการและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคร่วมรัฐบาล...¹⁴

จากนิยามของเกษียร เตชะพีระสามารถสรุปลักษณะระบอบทักษิณในด้านการเมืองว่า เป็นระบอบที่ทำให้นายทักษิณ ชินวัตรมีอำนาจเบ็ดเสร็จเพียงผู้เดียว ไม่มีการตรวจสอบจากฝ่ายต่าง ๆ นำไปสู่การทุจริตและสืบทอดอำนาจให้กับพรรคพวกของตนเอง

ขณะที่กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการสร้างความชอบธรรมให้กับกลุ่มตนเองด้วยการมองความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการกับกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยในลักษณะ “ไพร่กับอำมาตย์” เป็นคำที่นำมาใช้ในการชุมนุมต่อต้านการรัฐประหาร พ.ศ. 2549 ต่อมาถูกนำมาใช้ในการชุมนุมต่อต้านรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ โดยกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการ เรียกตัวเองว่าเป็น “ไพร่” และเรียกฝ่ายรัฐบาลเป็น “อำมาตย์” เพราะกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการ เชื่อว่ากลุ่มการเมืองของตนเองไม่ได้

¹⁴เกษียร เตชะพีระ, “วัฒนธรรมการเมือง “ปฏิปักษ์ปฏิรูป” ภายใต้ระบอบทักษิณ,” ใน *รู้ทันทักษิณ 2*, เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (บรรณาธิการ). (กรุงเทพมหานคร: ขอบคิดด้วยคน, 2548), หน้า 108-203

รับความยุติธรรมจากการบริหารประเทศของรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ดังที่ยุกติ มุกดาวิจิตร และอุเชนทร์ เชียงเสน กล่าวไว้ว่า

ภาวะสองมาตรฐานเกิดขึ้นหลายครั้งหลายคราตามมา ทั้งในกรณียุบพรรคการเมืองและตัดสิทธินักการเมืองในฝ่ายที่คนเสื้อแดงสนับสนุน การดำเนินคดีกับผู้นำกลุ่มคนเสื้อเหลืองซึ่งแตกต่างกับการปฏิบัติต่อกลุ่มคนเสื้อแดง จนถึงการใช้กำลังสลายการชุมนุมคนเสื้อแดงในเดือนเมษายน 2552 สิ่งเหล่านี้ได้นำไปสู่ความคับข้องจนกระทั่งคำว่า “สองมาตรฐาน” กลายเป็นคำสำคัญ (Keyword) ของกลุ่มคนเสื้อแดง และถูกใช้ในความหมายของความยุติธรรมทางการเมือง (“เราทำอะไรผิด เขาทำอะไรถูก”) แล้วพัฒนาขึ้นสู่วาทกรรม “ไพร่-อำมาตย์” ในท้ายที่สุด¹⁵

จากที่กล่าวมา คำว่า “ไพร่กับอำมาตย์” ถูกใช้ในการชุมนุมเพื่อวิจารณ์การบริหารประเทศของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ต่อมาเป็นคำที่กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการ ใช้สร้างความชอบธรรมให้ตนเองด้วยการนำเสนอกลุ่มของตนว่าเป็น “ไพร่” และลดทอนความชอบธรรมของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ด้วยการวิจารณ์ว่าเป็นกลุ่ม “อำมาตย์” ซึ่งเป็นคำที่เรียกกลุ่มคนไม่ว่าจะเป็นทหาร ข้าราชการ และผู้ชุมนุมทางการเมืองที่แทรกแซงรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย จนนำไปสู่การรัฐประหาร นอกจากนั้นยังสื่อถึงผู้มีอิทธิพลคอยควบคุมหน่วยงานราชการให้เอื้อผลประโยชน์กับพรรคพวกตนเอง สอดคล้องกับบทความของเสาวณิต จุลวงศ์ ผู้ศึกษาวิวัฒนาการเมืองไทยร่วมสมัยของกลุ่มการเมืองทั้งเสื้อเหลืองและเสื้อแดง ที่เสนอว่าในวิวัฒนาการกลุ่มการเมืองเสื้อแดงมีเนื้อหาที่ต่อต้านกลุ่มอำมาตย์และเรียกร้องยุติธรรม ซึ่งมีลักษณะที่

เด่นชัดในการต่อต้านการฉ้อโกงและช่วงชิงสิทธิอำนาจทางการเมืองของประชาชน การใช้อำนาจกฎหมายข่มเหงรังแกประชาชนและผู้ที่ยุติธรรมเลือกมาเป็นตัวแทนในการบริหารประเทศ การใช้ความรุนแรงกับประชาชน

¹⁵ยุกติ มุกดาวิจิตร และอุเชนทร์ เชียงเสน, “กำเนิดและพลวัต “คนเสื้อแดง”,” ใน ความจริงเพื่อความยุติธรรม: เหตุการณ์และผลกระทบจากการสลายการชุมนุม เมษายน-พฤษภาคม 53, (นนทบุรี: ฟ้ายืดหยุ่น, 2555), หน้า 31.

ที่ชุมนุมทางการเมือง การโจมตีรัฐบาลที่พึ่งพิงทหาร การต่อต้านอำนาจนอกระบบการเมือง การเรียกร้องสิทธิทางการเมืองในการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย รวมถึงสิทธิในการแสดงออกทางการเมือง¹⁶

จากที่กล่าวมานั้น กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยสร้างความชอบธรรมด้วยการโจมตีรัฐบาลภายใต้การสนับสนุนของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการ ถูกครอบงำด้วยระบอบทักษิณ ขณะเดียวกันกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย นำเสนอตนเองในฐานะผู้ปกป้องสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ต่างกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการที่สร้างความชอบธรรมด้วยการมองความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายตรงข้ามให้มีลักษณะ “ไพร่กับอำมาตย์” ด้วยการนำเสนอตนเองเป็น “ไพร่” สื่อถึงกลุ่มที่ไม่ได้รับความยุติธรรมและความเหลื่อมล้ำทางสังคม ขณะเดียวกันก็วิพากษ์วิจารณ์กลุ่มคนบางกลุ่มว่าเป็น “อำมาตย์” สื่อถึงการใช้อำนาจในการเข้าแทรกแซงการบริหารประเทศ เพื่อเอื้อผลประโยชน์ให้กับคนบางกลุ่ม ความขัดแย้งดังกล่าวเป็นปรากฏการณ์ที่นักวิจัยนำมาศึกษา มีงานวิจัยหลายชิ้นที่ชี้ให้เห็นว่า นักเขียนวรรณกรรมและสื่อมวลชนมักจะเลือกข้างหรือสร้างความชอบธรรมให้กับกลุ่มการเมืองที่ตนสนับสนุน เช่น บทความของตองนวล แก้วเกลี้ยง ผู้ศึกษากวีนิพนธ์ที่ได้รับรางวัลพานแว่นฟ้า พ.ศ. 2556 พบว่า ภาพเสนอประชาธิปไตยในช่วง พ.ศ. 2556 เป็นประชาธิปไตยแบบสากลอยู่ภายใต้อุดมการณ์สิทธิมนุษยชน และความเท่าเทียมซึ่งสอดคล้องกับอุดมการณ์ของกลุ่มการเมืองเสื้อแดง ขณะที่ภาพประชาธิปไตยในช่วง พ.ศ. 2548-2555 คือประชาธิปไตยแบบไทยภายใต้อุดมการณ์อนุรักษนิยม-ราชาชาตินิยมซึ่งสอดคล้องกับอุดมการณ์ของกลุ่มการเมืองเสื้อเหลือง¹⁷ จากการศึกษาของตองนวล แก้วเกลี้ยงแสดงให้เห็นว่ากวีนิพนธ์ที่ได้รับรางวัลพานแว่นฟ้ามีเนื้อหาสอดคล้องกับการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองระหว่างกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองกับเสื้อแดง นอกจากนี้ในสื่อมวลชนมีการนำเสนอข่าวสนับสนุนกลุ่มการเมืองของตน ศยามล ยนต์ศักดิ์สกุล ผู้ศึกษาการรายงานข่าวสถานการณ์ ความขัดแย้งทางการเมือง ในรายการข่าวภาคค่ำ ทางสถานีโทรทัศน์เอ็นบีที

¹⁶เสาวณิต จุลวงศ์, “รอยแยกของความคิดในกวีนิพนธ์การเมืองยุคแบ่งสีแยกข้าง,” ใน ศาสตร์แห่งวรรณคดีคือ ตรีศิลป์ : ทฤษฎี สุนทรียะ สังคม, สุรเดช โชติอุดมพันธ์ (บรรณาธิการ). (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วรรณคดีศึกษา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555), หน้า 177-201.

¹⁷ตองนวล แก้วเกลี้ยง, “ประชาธิปไตยในบทกวีการเมืองไทย: การปะทะกันของประชาธิปไตยแบบไทยกับประชาธิปไตยแบบสากล,” วารสารมนุษยศาสตร์ 24,1 (มกราคม-มิถุนายน 2560): 112-141.

และที่วีไทย ใน พ.ศ. 2551 พบว่า สถานีโทรทัศน์มีการนำเสนอข่าวสนับสนุนกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ต่างจากสถานีโทรทัศน์เอ็นบีทีที่เน้นวิพากษ์วิจารณ์การชุมนุมของกลุ่มดังกล่าว สำหรับปัจจัยที่ทำให้การรายงานข่าวแตกต่างกันนั้น มีทั้งปัจจัยภายใน คือ โครงสร้างและนโยบายของสถานี ทิศนคติทางการเมืองของผู้กำกับนโยบายและผู้ปฏิบัติงานข่าว ส่วนปัจจัยภายนอกมาจากบริบททางสังคมและการเมือง¹⁸

นอกจากวรรณกรรมและสื่อทางโทรทัศน์ที่กล่าวมาข้างต้น การ์ตูนการเมืองในหนังสือพิมพ์เป็นสิ่งที่นำไปใช้รณรงค์เคลื่อนไหวทั้งในสถานที่ชุมนุมและในโลกออนไลน์ อัลเบอท ปอทเจสกกล่าวถึงประเด็นจุดยืนทางการเมืองของหนังสือพิมพ์ โดยที่สามารถสรุปได้ว่าหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ได้มีการนำเสนอการเมืองแบบเลือกข้าง อาทิ หนังสือพิมพ์*แนวหน้า* ผู้จัดการและ*ไทยโพสต์* เผยแพร่การ์ตูนการเมืองที่สนับสนุนแนวคิดของกลุ่มการเมืองเสื้อเหลือง ขณะที่หนังสือพิมพ์*มติชน* และ*ข่าวสด* เผยแพร่การ์ตูนการเมืองที่สนับสนุนแนวคิดของกลุ่มการเมืองเสื้อแดง ขณะที่หนังสือพิมพ์บางฉบับ เช่น *ไทยรัฐ* หรือ*เดลินิวส์* หาทางออกในการรักษาความเป็นกลางด้วยการปล่อยให้นักเขียนที่เป็นตัวแทนของขั้วสองขั้วทางการเมืองแสดงจุดยืนทางการเมือง¹⁹ สอดคล้องกับงานวิจัยของนายพีระวัฒน์ อัญญาศศิศึกษาการกำหนดกรอบ (Framing) ในบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์*ไทยรัฐ*ท่ามกลางสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง สามารถสรุปได้ดังนี้ หนังสือพิมพ์*ไทยรัฐ*ก่อตั้งโดยนายกำพล วัชรพล เป็นธุรกิจสื่อที่บริหารโดยสมาชิกภายในครอบครัว มีแนวทางการทำธุรกิจ คือ เน้นทำข่าวขายผู้อ่านทั่วไป เช่น ข่าวอาชญากรรม ข่าวคนดังในสังคม ข่าวภูมิภาค เป็นต้น มีปริมาณมากเพื่อให้ถึงมือผู้อ่านอย่างรวดเร็ว สำหรับข่าวการเมือง มีแนวทางคือ ในช่วงสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งทางการเมือง หนังสือพิมพ์*ไทยรัฐ*ยังคงให้อิสระแก่นักข่าวในการแสดงความคิดเห็น เช่น บทบรรณาธิการ*ไทยรัฐ* นักข่าวสามารถแสดงความคิดเห็นทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับรัฐบาล หรือกลุ่มการเมืองต่าง ๆ ที่ออกมาชุมนุม เมื่อรวมเนื้อข่าวคอลัมน์ การ์ตูนการเมือง ทำให้ภาพรวมการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์*ไทยรัฐ*มีความหลากหลาย

²⁰ศยามล ขนตรีศักดิ์สกุล, “การรายงานข่าวสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองในรายการข่าวภาคค่ำทางสถานีโทรทัศน์เอ็นบีที และที่วีไทย ในปี 2553,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาการสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553)

¹⁹อัลเบอท ปอทเจส, “ประเด็นและภาพตัวแทนเกี่ยวกับโรฮิงญาในการ์ตูนหนังสือพิมพ์,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชานิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559), หน้า 6

ไม่มีการเลือกข้างทางการเมืองอย่างชัดเจน แนวทางการทำธุรกิจดังกล่าว ทำให้หนังสือพิมพ์ไทยรัฐมียอดจำหน่ายสูง เพราะการไม่เลือกข้างทางการเมือง และธุรกิจสามารถอยู่รอดได้ในความขัดแย้งทางการเมือง เพราะสามารถวางตัวกลมกลืนได้ทุกสถานการณ์²⁰ จากที่กล่าวมา การ์ตูนการเมืองในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีการนำเสนอแนวคิดทางการเมืองของทั้งสองกลุ่ม คือ ชัย ราชวัตรที่เป็นกระบอกเสียงให้กับกลุ่มการเมืองเสื้อเหลือง เชียสนับสนุนแนวคิดกลุ่มการเมืองเสื้อแดง

ขณะที่หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวันมีจุดยืนทางการเมืองที่ชัดเจนในการสนับสนุนกลุ่มการเมืองเสื้อเหลือง เพราะนายสนธิ ลิ้มทองกุลผู้ก่อตั้งและเจ้าของใช้หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวันเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการชุมนุมทางการเมืองของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ดังนั้น การ์ตูนการเมืองในหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวันจึงเป็นกระบอกเสียงให้กับกลุ่มการเมืองเสื้อเหลือง และวิจารณ์กลุ่มการเมืองเสื้อแดง จากที่กล่าวมานักเขียนเหล่านี้ใช้การ์ตูนการเมืองในการเสียดสี หรือวิจารณ์กลุ่มการเมืองต่าง ๆ

การเสียดสี (satire) เป็นกลวิธีการวิพากษ์วิจารณ์สังคมที่ปรากฏแพร่หลายในวรรณกรรม โดยเฉพาะในการ์ตูนการเมือง การเสียดสีทำให้เห็นพฤติกรรมที่ผิดพลาดของนักการเมืองต่าง ๆ ในปัจจุบันมีผู้ให้คำนิยามเกี่ยวกับการเสียดสีไว้หลากหลายสามารถสรุปได้ ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายการเสียดสีไว้ว่า ศิลปะการเขียนที่ใช้กลวิธี ทำเรื่องสำคัญให้กลายเป็นเรื่องขบขันเพื่อเสียดสีล้อเลียนความเขลาหรือความไม่ถูกต้องของมนุษย์และสังคม²¹ สอดคล้องกับนักวิชาการหลายท่านที่ให้นิยามการเสียดสี เช่น เอ็ม. เอช. อาบรามส์ (M.H. Abrams) ให้นิยามการเสียดสีว่า การเสียดสีเป็นศิลปะการเขียนที่ทำให้เรื่องที่เขียนลดความสำคัญจนกลายเป็นเรื่องน่าขบขัน และเกิดความรู้สึกสนุกสนาน และความขุ่นเคือง²² เช่นเดียวกับเอ็กซ์. เจ. เคนเนดี (X. J. Kennedy) ดาน่า จอย่า (Dana Gioia) และมาร์ค เบาเออร์ไลน์ (Mark Bauerlein) ที่กล่าวว่า การเสียดสี หมายถึง งานเขียนที่ใช้อารมณ์ขันเพื่อเยาะเย้ยมนุษย์และตำหนิสังคมและ

²⁰พิระวัฒน์ อัฐนาค, ““กระจก หรือ ตะเกียง” การศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของสื่อกรณีการชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมืองในช่วง พ.ศ. 2553 และ 2556-2557 ผ่านบทบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558)

²¹ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน, 2545), หน้า 381

²²M. H. Abrams, *A glossary of literary terms* (New York: Holt, 1981), หน้า 167

การเมือง²³ ส่วนนั้ทชนัย ประสานนาม กล่าวถึงลักษณะของการเสียดสีไว้ว่าการเสียดสีมีเป้าหมายเพื่อ

มุ่งวิพากษ์วิจารณ์ คำหนิ โจมตีเปิดโปง และเหยียดหยัน ความผิดพลาด ความบกพร่อง ความชั่วร้าย และความโง่เขลาของมนุษย์และสังคม โดยเน้นทั้งในแง่ปัจเจกบุคคลและสังคมโดยรวม ... ยิ่งเป้าหมายของการเสียดสีถูกทำให้ต้อยต่ำมากเท่าใด ผู้อ่านก็จะรู้สึกว่าคุณถูกยกให้สูงขึ้น เกิดความรู้สึกเหนือกว่าเพิ่มพูนขึ้นมากเท่านั้น ... อาจกล่าวได้ว่าผู้เขียนกับผู้อ่านอยู่ฝ่ายเดียวกัน รู้สึกเป็นพวกเดียวกัน ร่วมมือกัน โจมตีเป้าหมายของการเสียดสีด้วยการหัวเราะเหยียดหยัน²⁴

จากนิยามข้างต้น นักเขียนสามารถใช้กลวิธีการเสียดสีเพื่อวิจารณ์ และเปิดโปงความผิดพลาดของบุคคลและสังคม ในการ์ตูนการเมือง นักเขียนมีการใช้กลวิธีการเสียดสีผ่านองค์ประกอบของการ์ตูน ได้แก่ องค์ประกอบของภาพและองค์ประกอบทางภาษา องค์ประกอบของภาพ สามารถแบ่งย่อยได้อีก คือ ภาพตัวละคร และการใช้สัญลักษณ์

ภาพตัวละครในการ์ตูนการเมืองมักถูกวาดให้มีความผิดเพี้ยน (grotesque)²⁵ เรียกว่าภาพล้อ (caricature) เป็นกลวิธีที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในวรรณกรรม วิลเลียม ฮาร์มอน (William Harnon) และซี.ฮิวจ์ โฮลแมน (C. Hugh Holman) ให้ความหมายของภาพล้อ (caricature) ไว้ว่า การบรรยายพฤติกรรมของตัวละครอย่างเกินจริง²⁶ สอดคล้องกับอเล็กซ์ ฮิวจ์ (Alex Hughes) ที่ว่า ภาพล้อสร้างจากการนำบุคลิกที่สำคัญของตัวละครมาสร้างให้มีลักษณะเกินจริง เผยให้เห็นตัวตนที่อยู่ภายในของตัวละครเหล่านั้น ภาพล้อถูกมองว่าเป็นนำเสนอลักษณะผิดเพี้ยน แต่ภาพล้อ

²³X. J. Kennedy, Dana Gioia and Mark Bauerlein, **Handbook of literary terms: literature, language, theory** (New York: Pearson/Longman, 2009), p. 138

²⁴นั้ทชนัย ประสานนาม, “เรื่องสั้นแนวเสียดสีของไทยระหว่าง พ.ศ.2535-2545: การศึกษาแนวคิดและกลวิธี,”(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548), หน้า 19-30.

²⁵X. J. Kennedy, Dana Gioia, Mark Bauerlein, **Handbook of literary terms: literature, language, theory**, p. 74

²⁶C. Hugh Holman, **A handbook to literature**, (New York: Mcmillan, 1922), p 71.

จำนวนมากไม่จำเป็นต้องนำเสนอในมุมที่ผิดเพี้ยนเสมอไป²⁷ จากที่กล่าวมา สามารถสรุปลักษณะเด่นของภาพล้อได้ว่า เป็นกลวิธีการบิดเบือนพฤติกรรมของตัวละครให้โดดเด่นและผิดเพี้ยนผ่านภาพเรื่อนร่าง เช่น ลำตัวมีขนาดใหญ่มากกว่าปกติ เรือนร่างมนุษย์ผสมกับเรือนร่างสัตว์ เป็นต้น

การใช้สัญลักษณ์ (symbol) ในการ์ตูนการเมืองมักถูกวาดให้เป็นสิ่งของประกอบภาพ มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายของสัญลักษณ์ไว้ พอล โกรริง (Paul Goring) เจรามี ฮอว์ธอร์น (Jeremy Hawthorn) และโดห์นัล มิชเชล (Domhnall Mitchel) อธิบายความหมายของสัญลักษณ์ไว้ว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ใช้แทนอีกสิ่งหนึ่ง เช่น ไม้กางเขน หมายถึง การเสียดสีของพระคริสต์ สัญลักษณ์มีทั้งแบบทั่วไปและส่วนบุคคล ในวรรณกรรม นักเขียนสามารถใช้สัญลักษณ์ที่รู้จักกันทั่วไป (ชุดแต่งงานสีขาวแทนความบริสุทธิ์) หรือสามารถสร้างสัญลักษณ์เฉพาะของนักเขียน²⁸ สอดคล้องกับความเห็นของ วิลเลียม ฮาร์มอน (William Harmon) ให้ความหมายของสัญลักษณ์ไว้ว่า บางสิ่งบางอย่างที่ใช้แทนบางสิ่ง เช่น ธงที่เป็นเป็นจีนผ่านตัวของผืนผ้าเป็นตัวแทนของประเทศชาติ²⁹ จากที่กล่าวมา สามารถสรุปความหมายของสัญลักษณ์ว่า ใช้ถ่ายทอดความคิดที่มีลักษณะเป็นนามธรรมให้ออกมาอยู่ในรูปธรรม เพื่อให้เกิดเป็นความหมายที่รับรู้โดยทั่วไป หากกล่าวเฉพาะในการ์ตูนการเมือง สัญลักษณ์มีบทบาทในการถ่ายทอดพฤติกรรมตัวละครนักการเมืองให้ออกมาเป็นรูปภาพต่าง ๆ

ส่วนองค์ประกอบทางภาษา มีทั้งที่อยู่ใบทสนทนาและคำบรรยาย (caption) เช่นเดียวกับองค์ประกอบภาพ นักเขียนการ์ตูนการเมืองมักใช้ภาษาบรรยายสิ่งต่าง ๆ ให้ผิดแผกจากภาษาปกติทั่วไป เช่น การเล่นความคลุมเครือทางภาษา การอุปมาอุปไมย (metaphor) การแฝงนัย (irony) การกล่าวเกินจริง (hyperbole) เป็นต้น

นักเขียนใช้กลวิธีการเสียดสีผ่านองค์ประกอบการ์ตูน ด้วยการนำเสนอภาพและภาษาในการวิจารณ์พฤติกรรมที่ผิดเพี้ยนของกลุ่มการเมืองฝ่ายตรงข้าม หรือบิดเบือนอุดมการณ์ แนวคิด เพื่อให้ผู้อ่านเห็นข้อผิดพลาด ขณะเดียวกันนักเขียนก็สามารถสร้างความชอบธรรมให้กลุ่มการเมือง

²⁷Alex Hughes, *Caricatures*, (London: Harper Collins, 1999), p. 16.

²⁸Paul Goring, Jeremy Hawthorn and Domhnall Mitchell, *Studying literature: the essential companion*, (London: Bloomsbury Academic, 2010), p. 421

²⁹William Harmon, *A handbook to literature*, (Upper Saddle River: Pearson-Prentice Hall, 2009), p.

ของตนเอง เพราะยังกลุ่มการเมืองตรงข้ามถูกทำให้ผิดเพี้ยนมากเท่าใด ก็จะทำให้ผู้อ่านรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน และร่วมกันโจมตีอีกฝ่ายมากขึ้น

แม้ว่าการตั้งคณะกรรมการเมืองปรากฏตั้งในสมัยรัชกาลที่ 6 และยังคงมีการตีพิมพ์เผยแพร่จนถึงปัจจุบัน แต่ยังไม่มีการศึกษาการตั้งคณะกรรมการเมืองในฐานะเป็นเครื่องมือของนักเขียนในการสร้างความชอบธรรมให้กับกลุ่มการเมืองที่ตนสนับสนุน ระหว่าง พ.ศ. 2550-2558 มาก่อน ผู้วิจัยสนใจศึกษาเนื้อหาและกลวิธีการเสียดสีในการตั้งคณะกรรมการเมืองของชัย ราชวัตร บัญชา-คามินและเซีย เพื่อแสดงให้เห็นกลวิธีการเสียดสีที่ใช้วิจารณ์พฤติกรรมนักการเมือง ทั้งยังทำให้เห็นบทบาทของการตั้งคณะกรรมการเมืองไทยระหว่าง พ.ศ. 2550-2558

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นข้อมูลและแนวทางในการศึกษา โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการตั้งคณะกรรมการเมือง งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับกลวิธีการเสียดสี และงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความขัดแย้งทางการเมือง

1. งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการตั้งคณะกรรมการเมือง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตั้งคณะกรรมการมีเป็นจำนวนมาก และหลากหลายสาขา สามารถจำแนกออกเป็นกลุ่ม ดังนี้

1.1 งานวิจัยกลุ่มนิเทศศาสตร์

วิทยานิพนธ์เรื่อง การสื่อความหมายจากประเด็นทางการเมืองผ่านกรรมการเมือง (2542) ของเพ็ญฤดี ชีรวุฒิชูวงศ์ ศึกษาเนื้อหาของกรรมการเมือง ระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม – 30 ตุลาคม พ.ศ. 2542 ผลการศึกษาพบว่า เนื้อหาของกรรมการเมืองส่วนมากเน้นวิพากษ์วิจารณ์การบริหารประเทศของรัฐบาล ในส่วนของกลวิธีการเขียน นิยมใช้การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย ในส่วนของผู้ส่งสารนั้น ผู้วิจัยพบว่า นักเขียนกรรมการเมืองทั้ง 6 คน ที่เป็นกรณีตัวอย่างล้วนมีวิธีการทำงานแตกต่างกัน

ไป และทุกคนมีการสื่อความหมายอยู่ในความคิด ในด้านผู้รับสารนั้นพบว่าผู้รับสารส่วนมากรู้สึกคล้อยตามการนำเสนอข่าวในการ์ตูนการเมือง และมีผู้ตอบว่า ความมีชื่อเสียงของนักเขียนการ์ตูนการเมือง มีผลทำให้ผู้รับสารอยากอ่านผลงานของเขาและงานวิจัยเรื่องนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยเรื่องภูมิหลังของนักเขียนการ์ตูนในฐานะสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมือง

1.2 งานวิจัยกลุ่มรัฐศาสตร์

วิทยานิพนธ์เรื่อง การ์ตูนการเมืองในช่วง 14 ตุลาคม 2516 ถึง 6 ตุลาคม 2519 (2533) ของนฤมล เรืองณรงค์ ศึกษาการ์ตูนการเมืองของนักเขียน 3 คน คือ ชัย ราชวัตร สุชีพ ฅ สงขลา และประยูร จรรย์วาทย์ ในช่วงเวลา 14 ตุลาคม พ.ศ.2516- 6 ตุลาคม พ.ศ.2519 เป็นช่วงเวลาที่ผลัดเปลี่ยนรัฐบาลถึง 6 ชุดผลการศึกษาพบว่า บริบททางการเมืองส่งผลต่อการ์ตูนการเมืองในฐานะสื่อทางการเมืองประการหนึ่ง โดยศึกษาถึงความสำคัญ แนวคิดหลัก แนวคิดรองที่สะท้อนผ่านการ์ตูนการเมืองออกมาในช่วงหนึ่ง และงานวิจัยเรื่องนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยในแง่มุมมองของการวิเคราะห์การ์ตูนการเมืองในฐานะเครื่องมือสะท้อนสังคมและการเมือง

1.3 งานวิจัยกลุ่มภาษา

บทความเรื่อง วัฒนธรรมการสื่อสาร การเมืองและการเสียดเย้ยอารมณ์ขันในการ์ตูนการเมืองไทย (2551) ของศิริพร ภัคดีผาสุข บทความวิจัยนี้มุ่งศึกษาอารมณ์ขันในการ์ตูนการเมืองไทย โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะวิเคราะห์เนื้อหาหรือประเด็นที่นำมาสร้างอารมณ์ขัน กลวิธีในการสร้างอารมณ์ขัน และบทบาทหน้าที่ของอารมณ์ขันในการ์ตูนการเมืองไทย กลวิธีเหล่านี้ส่งผลให้เกิดความไม่เข้ากันอันนำไปสู่การเกิดอารมณ์ขัน การศึกษาของศิริพร ภัคดีผาสุขแสดงให้เห็นว่าการ์ตูนการเมืองมีการสร้างอารมณ์ขันสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องความไม่เข้ากันผ่านกลวิธีด้านเนื้อหาและภาษา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยในการศึกษากลวิธีทางภาษาในการ์ตูนการเมือง

2. งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับกลวิธีการเสียดสี

วิทยานิพนธ์เรื่อง **เรื่องสั้นแนวเสียดสีของไทยระหว่าง พ.ศ. 2535-2545: การศึกษาแนวคิดและกลวิธี (2548)** ของนันทนัย ประสานนาม ผลการศึกษาพบว่า กลวิธีการเสียดผ่านองค์ประกอบใน เรื่องสั้น ทั้ง โครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก ผู้เล่าเรื่อง และการตั้งชื่อเรื่อง ด้านการใช้ภาษา พบว่ามีการใช้ถ้อยคำแฝงนัย สร้างคำโดยอาศัยแนวเทียบ ความเปรียบ การเสริมความ การกล่าวเกินจริง การเล่นทำเนียบภาษา อักษรพิเศษ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยในการศึกษานิยามของการเสียดสี การจำแนกการเสียดสีตามองค์ประกอบสำคัญของบันเทิงคดี

หนังสือเรื่อง **หัวร่อต่ออำนาจ: อารมณ์ขันและการประท้วงด้วยสันติวิธี (2558)** ของจันจิรา สมบัติพูนศิริ ศึกษาการใช้อารมณ์ขันของชุมชนทางการเมืองในโปแลนด์ เซอร์เบียและไทยใช้ในการประท้วงและเรียกร้องความชอบธรรมจากรัฐบาลที่เป็นเผด็จการ การใช้อารมณ์ขันในงานดังกล่าว ประกอบด้วยตลกเสียดสี การล้อเลียน และการ์ตูนวาด กลวิธีทั้งสามต่อต้านอำนาจโดยอาศัยการบิดเบือนอุดมการณ์ของฝ่ายตรงข้าม หรือนำอุดมการณ์เดิมไปผสมกับอุดมการณ์อื่นซึ่งไม่เกี่ยวข้องกัน สิ่งเหล่านี้ช่วยลดทอนอำนาจของฝ่ายเผด็จการ งานวิจัยชิ้นนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการเสียดสีกับการวิจารณ์นักการเมือง

3. งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความขัดแย้งทางการเมือง

งานวิจัยเรื่อง **สุนทรียศาสตร์กับการเมืองภาคประชาชน (2558)** ของไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร งานวิจัยนี้ประยุกต์ใช้แนวคิด “การเมืองของสุนทรียศาสตร์” ของฌาคส์ ร็องซีแยร์ (Jacques Rancière) กับการศึกษาการเมืองภาคประชาชนเพื่อค้นหาลักษณะพื้นฐานของความขัดแย้งและการแบ่งแยกในสังคมไทยครั้งนี้ว่ามีลักษณะอย่างไร ความขัดแย้งเกิดขึ้นจากการแบ่งแยกการรับรู้คนละชุดนำไปสู่สภาวะการเห็นไม่ตรงกันในเรื่องเดียวกันกลายเป็นปัญหาตุกติก สำหรับกลไกการแยกการรับรู้ทางการเมืองให้กับประชาชนคนไทยมีหลายประการ ดังนี้ ประการที่หนึ่ง ระบอบทักษิณเป็นกลไกที่กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยใช้ในการสร้างศัตรูร่วม ประการที่สอง กฎหมายรัฐธรรมนูญ 2540 ทำให้ประชาชนตระหนักถึงบทบาท หน้าที่และสิทธิของตนเองในการเข้าร่วมชุมนุมกับกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ประการที่สาม การเลือกตั้งภายใต้การเมืองแบบประชานิยมของทักษิณ ทำให้ประชาชนตระหนักถึงพลังการเมืองและกลไกการใช้

สิทธิของตนเอง งานวิจัยเรื่องนี้มีประโยชน์ในด้านความเข้าใจเกี่ยวกับอุดมการณ์ของกลุ่มการเมืองเสื้อเหลือง และระบอบทักษิณ

บทความเรื่อง รอยแยกของความคิดในกวีนิพนธ์การเมืองยุคแบ่งสีแยกข้าง (2555) ของ เสาวณิต จุลวงศ์ ศึกษาอุดมการณ์การเมืองที่อยู่ในกวีนิพนธ์ช่วงทศวรรษ 2550 พบว่ากวีนิพนธ์กลุ่มดังกล่าวสามารถแบ่งเป็นสองขั้วระหว่างกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองกับกลุ่มการเมืองเสื้อแดง เสาวณิต จุลวงศ์ตั้งสมมุติฐานว่าอุดมการณ์ในกวีนิพนธ์ที่มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองกับกลุ่มการเมืองเสื้อแดงมาจากอุดมการณ์ทางปัญญาของชนหัวก้าวหน้าในยุค 2507-2503 ได้แก่ อุดมการณ์ประชาธิปไตย ลัทธิมาร์กซ์ และอุดมการณ์ชาตินิยม แต่อุดมการณ์ทางการเมืองเดียวกันนี้ กลับแตกเป็นแนวคิดขั้วตรงข้ามเมื่อมาปรากฏในกวีนิพนธ์ช่วงทศวรรษ 2550 ซึ่งสอดคล้องกับบริบทสังคมและเหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองกับกลุ่มการเมืองเสื้อแดง การศึกษาของเสาวณิต จุลวงศ์ทำให้เห็นความขัดแย้งระหว่างกลุ่มการเมืองเสื้อสองสีที่อยู่คนละขั้ว แต่แท้จริงแล้วกลับมาจากอุดมการณ์การเมืองเดียวกัน บทความเรื่องนี้มีประโยชน์ในการศึกษาที่สืบค้นไปถึงที่มาทางอุดมการณ์การเมือง และสามารถประยุกต์ใช้กับการศึกษาที่มาของอุดมการณ์ทางการเมืองในการ์ตูนการเมืองที่ผู้วิจัยศึกษา

1.3 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาเนื้อหาและกลวิธีการเสียดสีในการ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตร, บัญชา-คามิน, และเซีย ระหว่าง พ.ศ. 2550-2558
2. เพื่อศึกษาบริบททางการเมืองและสังคมที่เกี่ยวข้องกับตัวบทดังกล่าว

1.4 แนวเหตุผล ทฤษฎีสำคัญ หรือสมมติฐาน

สืบเนื่องจากการที่กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยปลุกกระแสต่อต้านระบอบทักษิณ โดยเห็นว่ามี การทุจริตเชิงนโยบายและการใช้งบประมาณกับนโยบายประชานิยม การปลุกกระแสดังกล่าวนำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมืองในช่วง พ.ศ. 2550-2558 ความขัดแย้งดังกล่าวเป็นประเด็นที่ชัย ราชวัตร บัญชา-คามิน และเซียใช้เป็นเนื้อหาในการ์ตูนการเมืองของตน ขณะที่ชัย ราชวัตรและบัญชา-คามินใช้งานเขียนในการสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกให้กับกลุ่มการเมืองเสื้อ

เหลือ เช่น นำเสนอว่าคนกลุ่มนี้เคารพกฎหมาย สุจริต มีคุณธรรม เป็นต้น ส่วนเชื้อใช้งานเขียนของตนในการสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกให้กับกลุ่มการเมืองเสื้อแดง เช่น นำเสนอว่าคนกลุ่มนี้ต่อต้านเผด็จการ ต่อต้านการปฏิวัติ ชุมนุมโดยสันติ เป็นต้น นักเขียนทั้งสามคนนำเสนอเนื้อหาโดยใช้กลวิธีการเสียดสีฝ่ายตรงข้ามผ่านการใช้ภาษาและภาพ กลวิธีการเสียดสีที่มีลักษณะร่วมกันทั้งสามคน ได้แก่ การกล่าวเกินจริง การอุปโลกน์ การแฝงนัย กลวิธีการเสียดสีที่มีลักษณะเฉพาะ ได้แก่ การเสียดสีผ่านบทสนทนาระหว่างตัวละครชุด *ผู้ใหญ่มากับทุงหมา* ของชัย ราชวัตร การเสียดสีผ่านภาพล้อนักการเมืองของบัญชา-คามิน และการเสียดสีผ่านภาพเชิงสัญลักษณ์ของเชียว

1.5 ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยคัดเลือกการ์ตูนการเมืองที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความขัดแย้งทางการเมืองของกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองกับเสื้อแดง โดยคัดเลือกจากการ์ตูนการเมืองของนักเขียนทั้ง 3 ท่าน คือ ชัย ราชวัตร บัญชา-คามิน และเชียว เพราะว่านักเขียนทั้ง 3 ท่านมีการผลิตงานที่สม่ำเสมอและมีจุดยืนทางการเมืองที่ชัดเจน การ์ตูนการเมืองที่นำมาใช้เป็นข้อมูลศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 100 ภาพ จากแหล่งข้อมูลมีดังต่อไปนี้

1. คัดเลือกจากงานของชัย ราชวัตร และเชียว ในหนังสือพิมพ์ *ไทยรัฐ*
2. คัดเลือกจากงานของบัญชา-คามิน ในหนังสือพิมพ์ *ผู้จัดการรายวัน*³⁰

ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลการ์ตูนการเมืองตั้งแต่ พ.ศ. 2550-2558 ซึ่งเป็นช่วงที่มีเหตุการณ์สำคัญทางการเมืองหลายเหตุการณ์ เช่น การชุมนุมทางการเมือง การรัฐประหาร และความขัดแย้งทางการเมือง ซึ่งเป็นประเด็นให้นักเขียนนำเสนอประเด็นดังต่าง ๆ ในการ์ตูนการเมือง

³⁰เมื่อวันศุกร์ที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551 มีการเปลี่ยนชื่อเป็น *ผู้จัดการรายวัน 360*

1.6 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ศึกษาค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัย
2. เก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิเคราะห์ข้อมูล
4. สรุปผลการวิเคราะห์ รายงานผลการวิจัย และอภิปรายผล

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการศึกษาคำรู้ดูการเมืองอื่น ๆ ต่อไป
2. เพื่อให้เข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของคำรู้ดูการเมือง

1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ

กลุ่มการเมือง (Political Group) เป็นการรวมตัวกันของบุคคลที่มีอุดมการณ์หรือเป้าหมายทางการเมืองร่วมกัน กลุ่มการเมืองแต่ละกลุ่มมีการสร้างความชอบธรรมให้กลุ่มการเมืองของตนมีอำนาจทางการเมือง ขณะเดียวกันมีการลดทอนความชอบธรรมของกลุ่มการเมืองอีกฝ่ายด้วยการวิพากษ์วิจารณ์ข้อผิดพลาดที่ส่งผลเสียต่อการบริหารประเทศ กลุ่มการเมืองมีหลากหลายตั้งแต่ระดับท้องถิ่นไปจนถึงระดับประเทศ อาทิ กลุ่มผู้นำท้องถิ่น พรรคการเมือง ข้าราชการ ทหาร ผู้ชุมนุมทางการเมือง แม้ว่ากลุ่มการเมืองจะมีเป้าหมายที่แตกต่างกัน แต่ในบางสถานการณ์กลุ่มการเมืองเหล่านี้สามารถรวมกันหรือสนับสนุนอีกกลุ่มการเมืองได้

กลุ่มการเมืองเสื้อเหลือง กลุ่มที่ต่อต้านการบริหารประเทศของนายทักษิณ ชินวัตร ประกอบด้วย พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) คณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงปฏิรูปประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) พรรคประชาธิปัตย์ และทหาร

กลุ่มการเมืองเสื้อแดง กลุ่มที่สนับสนุนการบริหารประเทศของนายทักษิณ ชินวัตร และต่อต้านการแทรกแซงของทหาร ประกอบด้วย แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการ (นปช.) พรรคไทยรักไทย พรรคพลังประชาชน และพรรคเพื่อไทย

1.9 ข้อตกลงเบื้องต้น

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ตั้งแต่บทที่ 1 จนถึงบทสรุป เวลากล่าวถึงบัญชา คามิน ผู้วิจัยใช้ “บัญชา-คามิน” เพื่อแสดงให้เห็นว่านามปากกานี้ ประกอบด้วยนักเขียน 2 ท่าน

บทที่ 2

ความชอบธรรมของกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองในการ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตร

ในบทที่ 2 ผู้วิจัยศึกษากลวิธี การเสียดสี และกลุ่มการเมืองต่าง ๆ ในการ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตร โดยแบ่งหัวข้อการศึกษาออกเป็นลักษณะเด่น การ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตร ประกอบด้วย ภูมิหลังของนักเขียน โครงสร้างการ์ตูนการเมือง และภาษาที่ใช้ในบทสนทนา ในหัวข้อถัดไปเป็นภาพนายกรัฐมนตรีกับบริหารประเทศ ผู้ชุมนุมทางการเมือง และหัวข้อสุดท้ายคือ การวิเคราะห์ดังกล่าวเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองในการเข้าบริหารประเทศ ขณะเดียวกันทำให้กลุ่มการเมืองเสื้อแดงกลายเป็นพวกผิดเพี้ยนที่สร้างความเสียหายให้กับประเทศ

2.1 ลักษณะเด่นในการ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตร

ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงภูมิหลังกับจุดยืนทางการเมืองของชัย ราชวัตรที่ส่งผลต่อเนื้อหา และกลวิธีในการ์ตูนการเมือง ประกอบด้วย โครงสร้างการ์ตูน ภาษาที่ใช้ในบทสนทนา การวิเคราะห์ในประเด็นดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ากลวิธีดังกล่าวมีผลต่อการสร้างความหมายของกลุ่มการเมืองต่าง ๆ

2.1.1 ภูมิหลังของชัย ราชวัตร

ชัย ราชวัตร มีชื่อจริงว่านายสมชัย กตัญญูตานันท์ เป็นคนจังหวัดอุบลราชธานี จบการศึกษาจากโรงเรียนกรุงเทพการบัญชีวิทยาลัย หลังจากจบการศึกษา ชัย ราชวัตรเริ่มต้นทำงานที่ธนาคารกรุงศรีอยุธยา เมื่อทำงานไประยะหนึ่ง ชัย ราชวัตรจึงตัดสินใจลาออก แล้วเริ่มต้นทำงานเป็นนักเขียนการ์ตูนในหนังสือพิมพ์มหาสารวัตร มีการ์ตูนการเมืองที่มีชื่อเสียงคือ ใครจะเอากะพรวนไปแขวนคอแมวหลังจากนั้น ชัย ราชวัตรย้ายไปทำงานที่หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ เริ่มเขียนการ์ตูนการเมืองชื่อ วิวการเมือง ต่อมาเกิดเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2516 มีการปิดกั้นเสรีภาพของสื่อมวลชน ทำให้ชัย ราชวัตรต้องย้ายไปอาศัยอยู่ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อลี้ภัยทางการเมือง

หลังจากผ่านเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2516 ชัย ราชวัตรเดินทางกลับมาประเทศไทย พร้อมเริ่มเขียนการ์ตูนการเมืองในชื่อ *ผู้ใหญ่มากับทุ่งหมาเมิน* เพื่อวิจารณ์การบริหารประเทศภายใต้รัฐบาลเผด็จการ¹

ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ชัย ราชวัตรใช้การ์ตูนการเมืองเป็นเครื่องมือวิจารณ์การบริหารประเทศของรัฐบาลต่าง ๆ จนกระทั่งระหว่าง พ.ศ. 2550-2558 เกิดเหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองและกลุ่มการเมืองเสื้อแดง ชัย ราชวัตรในฐานะสื่อมวลชนจึงใช้การ์ตูนการเมืองเป็นเครื่องมือในการสร้างความชอบธรรมให้กลุ่มการเมืองเสื้อเหลือง และวิจารณ์กลุ่มการเมืองเสื้อแดง ปัจจัยที่ทำให้ชัย ราชวัตรในฐานะสื่อมวลชนที่ควรเป็นกลาง แต่สามารถเลือกข้างทางการเมืองได้ มาจาก 2 ปัจจัย ดังนี้

ปัจจัยประการแรก หนังสือพิมพ์ *ไทยรัฐ* ที่เน้นนำเสนอข่าวจากมุมมองที่หลากหลายทั้งกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองและกลุ่มการเมืองเสื้อแดง ทำให้ชัย ราชวัตรที่มีจุดยืนทางการเมืองสนับสนุนกลุ่มการเมืองเสื้อเหลือง สามารถใช้การ์ตูนการเมืองแสดงจุดยืนทางการเมืองได้

ปัจจัยที่สอง มุมมองเกี่ยวกับความเป็นกลางของสื่อมวลชน ชัย ราชวัตรเคยให้สัมภาษณ์เหตุผลที่สื่อมวลชนควรไม่เป็นกลาง คือ

สิ่งที่อยากพูด คือ ผมมักถูกโจมตีว่าไม่เป็นกลาง ซึ่งผมเกลียดที่สุดคำนี้ เพราะผมไม่เห็นพ้องว่าหนังสือพิมพ์จะต้องเป็นกลาง หนังสือพิมพ์คือ ผู้นำประชาชน คอยบอกประชาชนว่าอะไรถูกอะไรดี อะไรชั่ว แล้วมันจะเป็นกลางได้อย่างไร หนังสือพิมพ์เป็นสุนัขเฝ้าบ้าน เมื่อโจรมันป็นร้ายเข้ามาสุนัขมันก็ต้องเห่า ดังนั้น ผมไม่เคยเป็นกลางตั้งแต่วันแรกที่ผมเข้าสู่วงการเลย วันแรกนั้นเป็นยุคเผด็จการทหาร ยุคที่นิสิต นักศึกษาออกมาเดินขบวนต่อต้านรัฐบาล ผมก็ยืนข้างนิสิต นักศึกษา เพราะเห็นว่ามันคือความถูกต้อง และทุกยุครัฐบาลก็โกงกินคอร์รัปชันจนเอกราช ผมก็ต้องมายืนอยู่ฝ่ายตรงข้าม ผมจะเป็นกลางได้อย่างไร แต่ถ้าไม่กล้าวิพากษ์วิจารณ์โดยอ้างว่าต้องเป็นกลาง ถ้าอย่างนั้นใครก็มาเป็น

¹ชัย ราชวัตร, *ผู้ใหญ่มากับทุ่งหมาเมิน* (กรุงเทพมหานคร: ประพันธ์สาส์น, 2546), หน้า 13-18

นักหนังสือพิมพ์ได้ จบ ป.4 ก็มาเขียนได้ เพื่อรักษาสถานภาพการ
เป็นกลางอย่างเดียว แล้วอย่างนี้มันถูกต้องหรือไม่ ฉะนั้นความ
เป็นกลางมันคือหลุมหลบภัยของคนจี๊ฉลาด²

คำสัมภาษณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นทัศนคติของชัย ราชวัตรว่าสื่อมวลชนควรเลือก “ฝ่ายที่ถูกต้อง”
กล่าวคือปกป้องความถูกต้องคั่งสุนัขเฝ้าบ้าน และคอยโจมตีขับไล่โจรซึ่งหมายถึงฝ่ายไม่ดี ดังนั้นชัย
ราชวัตรจึงเลือกที่จะลุกขึ้นมาแสดงจุดยืนทางการเมืองผ่านการ์ตูนการเมืองว่าสนับสนุนกลุ่ม
การเมืองเสื้อเหลืองและพร้อมวิจารณ์การกระทำของกลุ่มการเมืองเสื้อแดง

2.1.2 กลวิธีในการ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตร

การ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตรมีลักษณะการ์ตูนช่องเดียว และการ์ตูนหลายช่อง
(comic strip) องค์กรประกอบการ์ตูนจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ภาพตัวละคร และบทสนทนา ก่อนจะ
วิเคราะห์บทสนทนา ผู้วิจัยกล่าวถึงที่มาของตัวละคร เพื่อเข้าใจภูมิหลังการ์ตูนการเมืองของชัย ราช
วัตร

ชัย ราชวัตรเริ่มต้นเขียน*ผู้ใหญ่มากับทุ่งหมาเมิน* เพื่อวิจารณ์การบริหารประเทศ
แบบเผด็จการของพลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ได้แรงบันดาลใจจากจดหมายของ ดร.ป๋วย
อึ้งภากรณ์ที่เขียนวิจารณ์การบริหารประเทศของจอมพลถนอม กิตติขจร ผ่านการใช้ตัวละคร
ชาวบ้านที่เล่าถึงความทุกข์ยากภายใต้การบริหารประเทศแบบเผด็จการ³

ผู้ใหญ่มากับทุ่งหมาเมิน มีการใช้ฉากเป็นหมู่บ้านที่ชื่อว่า ทุ่งหมาเมิน หมายถึง
หมู่บ้านที่เต็มไปด้วยความแห้งแล้ง อดอยาก ตัวละครหลักในการ์ตูน คือ ตัวละคร*ผู้ใหญ่มาก* เป็น
ตัวแทนของผู้บริหารประเทศ หรือชนชั้นปกครอง ส่วนตัวละคร*ไอ้จ้อย* เป็นตัวแทนของชาวบ้าน
ที่คอยวิจารณ์พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของตัวละคร*ผู้ใหญ่มาก* ที่เป็นตัวแทนนักการเมือง การใช้ตัว

²“ชัย ราชวัตร” “ความเป็นกลางคือหลุมหลบภัยของคนจี๊ฉลาด,” *ผู้จัดการสุดสัปดาห์* 360° (8-14
มิถุนายน 2556): 18.

³ ชัย ราชวัตร, *ผู้ใหญ่มากตามล่าคนมีสี*, หน้า 16

ละครสมมุติแทนบุคคลจริงเหมาะกับบริบทสังคมและการเมืองภายใต้ระบอบเผด็จการ เพราะรัฐบาลไม่อนุญาตให้สื่อมวลชนวิจารณ์การบริหารประเทศ

จากที่กล่าวมา ลักษณะเด่นการตั้งศูนย์การเมืองของชัย ราชวัตรในช่วงแรก คือ การใช้ตัวละครชาวบ้านแทนนักเขียน และตัวละครผู้ใหญ่มาแทนรัฐบาล เพื่อวิจารณ์การบริหารประเทศ ภายใต้ระบอบเผด็จการ อย่างไรก็ตาม ในการวิเคราะห์การตั้งศูนย์การเมือง พ.ศ. 2550-2558 ผู้วิจัยพบว่า ตัวละครมักไม่ได้มีบทบาทตามที่กล่าวมา และยังมีการใช้บุคคลตัวจริงให้มีบทบาทในการตั้งศูนย์การเมือง และการใช้ภาษาในบทสนทนา

2.1.2.1 โครงสร้างการตั้งศูนย์การเมือง

โครงสร้างการตั้งศูนย์การเมืองของชัย ราชวัตรมีลักษณะคล้ายกับโครงสร้างของมุกตลก วอลเตอร์ แนช (Walter Nash) นักภาษาศาสตร์ที่ศึกษารูปแบบและกลวิธีการสร้างความตลก กล่าวถึงโครงสร้างของมุกตลกว่า สามารถแบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ “Pre-Location” เป็นส่วนเกริ่นนำหรือปูเนื้อเรื่องนำไปสู่ส่วนที่ก่อให้เกิดความขบขันที่เรียกว่า “Location” ในส่วนนี้จะมี “Locus” เป็นคำ วลี หรือประโยคที่ก่อให้เกิดความขบขัน⁴ โครงสร้างของมุกตลกของแนชสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์โครงสร้างการตั้งศูนย์การเมืองของชัย ราชวัตร กล่าวคือ ในส่วนแรกจะเป็น “Pre-location” มีลักษณะเกริ่นนำหรือการปูพื้นเรื่อง ในช่องสุดท้ายจะเป็น “Location” เป็นส่วนที่มีการหักมุม โครงสร้างของการตั้งศูนย์การเมืองของชัย ราชวัตรที่ใช้ในการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

⁴สรุปความจาก Walter Nash, *The Language of Humour* (New York: Longman Inc., 1985), pp. 34-

โครงสร้างการ์ตูนการเมือง	ตัวอย่าง
<p>โครงสร้างแบบ 1 ช่อง</p>	
<p>โครงสร้างแบบ 2 ช่อง</p>	
<p>โครงสร้างแบบ 3 ช่อง</p>	

1. โครงสร้างแบบ 1 ช่อง จะมีคำบรรยาย (caption) หลักที่เป็นใจความสำคัญ พร้อมมีคำบรรยายย่อยเพื่อเสริมความหมายของคำบรรยายหลัก และมีภาพประกอบคำบรรยายเหล่านั้น
2. โครงสร้างแบบ 2 ช่อง โครงสร้างแบบนี้สามารถแบ่งย่อยเป็น 2 ลักษณะ ลักษณะแรก ในช่องแรกจะเป็นการนำเสนอประเด็นหรือมปปัญหาและมีการตั้งคำถามเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว จากนั้นในช่องที่สองจะมีการให้คำตอบที่แหวกแนว ลักษณะที่สอง ไม่มีการนำเสนอปัญหาและไม่มีการดำเนินเรื่อง กรอบทั้งสองช่องของการ์ตูนใช้เพื่อนำเสนอการ

ศิริพร ภักดีผาสุข. “วัฒนธรรมการสื่อสาร การเมืองและการเสียดสีอารมณ์ขันในการ์ตูนการเมืองไทย,” ใน *สอนเขียนอย่างสร้างสรรค์ และสมานฉันท์ด้วยภาษาวัฒนธรรม*, ธเนศ เวศร์ภักดาและธรรณัฐ กองทอง (บรรณาธิการ), (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2555), หน้า 194.

เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นหรือเหตุการณ์ทางการเมืองสองประเด็นซึ่งมักจะเป็นสิ่งที่ผู้อ่านอาจจะคาดไม่ถึงว่าจะเกี่ยวข้องกัน⁶

3. โครงสร้างแบบ 3 ช่อง พบว่าช่องแรกเป็นการเกริ่นนำเพื่อปูพื้นเรื่อง ส่วนใหญ่เป็นการกล่าวถึงประเด็นทางการเมือง แต่บางครั้งพบการถามตอบระหว่างตัวละคร ช่องที่สองเป็นการดำเนินเรื่องสืบเนื่องจากช่องแรกและตั้งประเด็นคำถามเพื่อสร้างความสงสัย จากนั้นช่องสุดท้ายจะปิดเรื่องด้วยการให้คำตอบที่แหวกแนวพลิกความคาดหมาย⁷

จากที่กล่าวมา โครงสร้างการ์ตูนการเมืองชัย ราชวัตรที่พบบ่อยมากที่สุดคือ โครงสร้างแบบสามช่อง ทำให้ชัย ราชวัตรสามารถนำเสนอภาพลักษณ์เชิงบวกให้กับกลุ่มการเมืองเสื้อเหลือง กล่าวคือ ในช่องแรกกล่าวถึงข้อกล่าวหาหรือความผิดของกลุ่มการเมืองเสื้อเหลือง ในช่องสุดท้ายมีการพลิกความหมายให้การใส่ร้ายนั้นกลายเป็นเรื่องไร้สาระ หรือไม่มีเหตุผลเพื่อเบี่ยงเบนประเด็นออกไปจากเดิม หรือบางทีพลิกจากข้อกล่าวหาเหล่านั้นให้กลายเป็นเรื่องช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกให้กับกลุ่มการเมืองเสื้อเหลือง อย่างไรก็ตาม ในการ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตรเสียดสีกลุ่มการเมืองเสื้อแดง ด้วยการกล่าวขย่งอุดมการณ์ของกลุ่มการเมืองเสื้อแดงในช่องแรก และดำเนินเรื่องจนถึงช่องสุดท้ายที่มีพลิกความคาดหมายให้อุดมการณ์เหล่านั้นกลายเป็นเรื่องที่ผิดเพี้ยน และสร้างภาพลักษณ์เชิงลบให้กับกลุ่มการเมืองเสื้อแดง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.1.2.2 การใช้ภาษาในบทสนทนา

ลักษณะเด่นด้านการใช้ภาษาในการเสียดสี คือ การใช้ภาษาที่ผิดจากขนบหรือ มาตรฐานการใช้ภาษา เช่น การใช้ภาษาผิดไวยากรณ์ การกล่าวเกินจริง การใช้ภาษาในลักษณะดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายเพื่อวิพากษ์วิจารณ์พฤติกรรมของตัวละคร ในการ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตรมีการใช้ภาษาเสียดสีพฤติกรรมกลุ่มการเมืองเสื้อแดง เพื่อลดความน่าเชื่อถือ ดังนี้

⁶เรื่องเดียวกัน, หน้า 195.

⁷เรื่องเดียวกัน, หน้า 198.

1. การเล่นความคลุมเครือทางภาษา เป็นการเล่นถ้อยคำหรือข้อความที่ผู้สื่อสารเรียบเรียงประโยคไม่ชัดเจน เปิดโอกาสให้ผู้รับสารสามารถเล่นความหมายของประโยคดังกล่าวให้ผิดไปจากความหมายที่ผู้สื่อสารคาดหมาย⁸ ความคลุมเครือทางภาษาทำให้เกิดการตีความได้หลากหลาย เช่น

(ไทยรัฐ วันที่ 30 สิงหาคม 2556)

ตัวอย่างนี้มีการเล่นความคลุมเครือทางภาษา ในช่องแรก กล่าวถึงสภาพปฏิรูปทำให้ประชาชนเห็นแสงสว่างเรื่องร้อง คำว่า แสงสว่าง สื่อว่าสภาพปฏิรูปจะคิดนโยบายเพื่อพัฒนาประเทศไทยให้มีความเจริญ แต่ในช่องสุดท้าย ชัย ราชวัตรมีการพลิกความหมายของ คำว่า แสงสว่างหมายถึง เปลวไฟ สื่อให้เห็นความวุ่นวายและปัญหา ดังนั้น กลวิธีดังกล่าวมุ่งเสียดสีสภาพปฏิรูปที่มีนโยบายการแก้รัฐธรรมนูญที่อาจเป็นจุดเริ่มต้นของความวุ่นวายและปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นตามมา

2. การสร้างคำใหม่ เป็นการสร้างคำใหม่ขึ้นจากคำที่ใช้กันอยู่เพื่อทั่วไป โดยดัดแปลงจากคำที่คุ้นเคย ทำให้ความหมายของเหล่านั้นผิดเพี้ยนไป เช่น

⁸ศิริพร ศรีวรกานต์, ศรีธนชัยไทย-เยอรมัน: การศึกษาเปรียบเทียบนิทานมุกตลกศรีธนชัยกับทิลล์ ออยเลนชปีเกล (กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558), หน้า 76.

(ไทยรัฐ วันที่ 22 มีนาคม 2555)

ตัวอย่างมีการสร้างคำใหม่ คือ สารปรองดอง เพื่อใช้เรียกแทน สารฟอกขาวซึ่งเป็นสารที่มีคุณสมบัติทำให้อาหารมีความสดใหม่และน่ารับประทาน แต่เต็มไปด้วยสารเคมีที่มีอันตรายต่อร่างกาย สารปรองดองดังกล่าวหมายถึง กฎหมายปรองดองในสมัยรัฐบาลนางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตรที่ออกมาเพื่อช่วยเหลือนักโทษทางการเมืองทุกกลุ่มการเมืองไม่ต้องมีความผิดทางกฎหมาย กลวิธีดังกล่าวมุ่งเสียดสีกฎหมายปรองดองไม่ได้มีเจตนาเพื่อช่วยเหลือนักโทษทางการเมือง แต่แฝงไว้ด้วยเจตนาร้ายคือ การช่วยเหลือนายทักษิณ ชินวัตรให้พ้นจากความผิด

3. การใช้อุปมาอุปไมย (metaphor) การนำสิ่งหนึ่งไปเปรียบเทียบกับอีกสิ่งหนึ่ง โดยมีคำเชื่อมหรือไม่ก็ได้ ส่วนมากจะมีคำว่า “เป็น” มาเชื่อมสิ่งเปรียบกับสิ่งที่ถูกเปรียบ⁹ ไกล่รุ่ง อามระดิษกล่าวถึงลักษณะการเปรียบเทียบในร้อยแก้วแนวขบขันพบว่า สร้างภาพที่มีลักษณะต่างไปจากปกติ แต่เป็นไปได้¹⁰ หมายถึง การเลือกใช้แง่มุมการเปรียบเทียบที่แปลกและแตกต่างไปจากการรับรู้ของคนทั่วไป

มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁹ณราวิตญ์ มีดี, “การศึกษาอุปมาอุปไมยในการ์ตูนผู้ใหญ่มาถึบทุ้งหมาเมินในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ พ.ศ. 2549,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2554), หน้า 21.

¹⁰ไกล่รุ่ง อามระดิษ, “ร้อยแก้วแนวขบขันของไทยตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ถึงรัชกาลที่ 7,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533), หน้า 237.

ในตัวอย่างนี้ใช้การแฉ่งนัย หากพิจารณาตามรูปประโยค เหมือนว่าชัยราชวัตรยกย่องความสามารถของตำรวจในการปราบปรามผู้ชุมนุมว่า “ใช้แค่มือเปล่าและโล่ปราบปรามประชาชน ประชาชนตาย 4 บาดเจ็บสาหัสเกือบร้อย” หากพิจารณาถึงความหมายที่แท้จริงแล้ว คำพูดดังกล่าวมุ่งเสียดสีตำรวจใช้อาวุธในการปราบปราม ทำให้ผู้ชุมนุมเสียชีวิตจำนวนมาก ตำรวจกลับแก้ตัวว่าใช้เพียงมือเปล่า

5. การกล่าวเกินจริง (hyperbole) การนำเสนอบางสิ่งให้เกินจากสภาพที่เป็นอยู่¹² เช่น

(ไทยรัฐ วันที่ 30 มกราคม 2552)

ชัยราชวัตรนำเหตุการณ์สร้างเป็นการต่อนการเมืองผ่านกลวิธีกล่าวเกินจริง นายทักษิณ ชินวัตรเดินทางไปนรกเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมให้กับตนเอง สิ่งที่เป็นหลักฐานเรียกร้องความเป็นธรรมนั้นคือ ขนมคุกก็ 2 ถุง ในความจริงแล้วนายทักษิณ ชินวัตรยอมไม่สามารถเดินทางไปนรกได้ แต่การเดินทางไปนรกเพื่อคิดสินบนขมบาลให้ตนพ้นความผิดเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเกิดขึ้นได้จริง ความเกินจริงดังกล่าวเน้นย้ำให้เห็นว่านายทักษิณ ชินวัตรพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อให้ตนรอดพ้นจากความผิด

จากตัวอย่างที่ยกมา สรุปได้ว่าภาษาที่ใช้ในบทสนทนามุ่งเสียดสี ทำให้มีลักษณะเบี่ยงเบนไปจากมาตรฐาน ทั้งในการใช้คำ ประโยค และไวยากรณ์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิจารณ์กลุ่มการเมืองเสื้อแดง

¹²Justin D. Edwards and Rune Graulund, *Grotesque* (London: Routledge, 2013), p 67.

2.2 ภาพนายกรัฐมนตรีกับการบริหารประเทศ

จากภูมิหลังของชัย ราชวัตรที่มองว่าสื่อมวลชนไม่ควรเป็นกลาง เพราะต้องวิจารณ์รัฐบาลที่คดโกงประเทศ ดังนั้น ในการ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตรจึงมีการวิจารณ์นายกรัฐมนตร�ีที่ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มการเมืองเสื้อแดงในฐานะผู้แสวงหาผลประโยชน์ให้กับพวกพ้อง ประกอบด้วย นายทักษิณ ชินวัตร นายสมักร สุนทรเวช และนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ลักษณะร่วมของนายกรัฐมนตร�ีทั้งสามท่านถูกนำเสนอให้มีภาพลักษณ์เชิงลบ ในทางตรงข้ามในการ์ตูนการเมืองมีการนำเสนอภาพลักษณ์นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะที่หลากหลายทั้งภาพลักษณ์เชิงบวกและลบ

2.2.1 นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ: ผู้นำที่ล่าช้า

ก่อนที่นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะจะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตร�ี เป็นช่วงเวลาที่เกิดการชุมนุมของกลุ่ม พทม. ขับไล่ นายสมักร สุนทรเวช ด้วยข้อกล่าวว่ นายสมักร สุนทรเวชเป็นตัวแทนของนายทักษิณ ชินวัตรที่คดโกงประเทศชาติ เมื่อนายสมักร สุนทรเวชกับนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์สิ้นสุดการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตร�ี หลังจากนั้นนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะได้เข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้นำประเทศแทน ทำให้นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะเป็นความหวังของกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองจะเป็นผู้นำประเทศที่สุจริตมากกว่ารัฐบาลที่แล้ว หลังจากทีบริหารประเทศไประยะหนึ่ง กลุ่ม นปช. ออกมาชุมนุมทางการเมือง ส่งผลให้นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้

ในการ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตรนำเสนอภาพนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะใน 2 ลักษณะที่แตกต่างกัน คือ “คนดีที่ถูกปรักปรำ” ปรากฏในช่วงแรกของการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตร�ี และ “ผู้นำที่ล่าช้า” ปรากฏในช่วงเกิดการชุมนุมของกลุ่ม นปช. เพื่อวิจารณ์ความล่าช้าในการควบคุมสถานการณ์การชุมนุมทางการเมือง

2.2.1.1 นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ: คนดีที่ถูกปรักปรำ

ในช่วงที่นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีถูกตั้งข้อกล่าวหาต่าง ๆ คือ การใช้ความรุนแรง การทำผิดศีลธรรมและกฎหมาย และการหลีกเลี่ยงการเกณฑ์ทหาร ในการ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตรมีการโต้ตอบข้อกล่าวหาต่าง ๆ เพื่อนำเสนอภาพนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะเป็นผู้นำที่ดี และเสียดสีข้อกล่าวหาของฝ่ายตรงข้ามเต็มไปด้วยความไร้เหตุผลและไม่สามารถเชื่อถือได้

ข้อกล่าวหาแรก คือ การที่นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะบริหารประเทศโดยใช้ความรุนแรง เพราะอยู่เบื้องหลังเหตุการณ์เพลิงไหม้ในสถานที่ต่าง ๆ ในตัวอย่างมีการตอบโต้ข้อกล่าวหาดังกล่าวด้วยการเล่นคำที่มีความหมายคลุมเครือ

(ไทยรัฐ วันที่ 14 มกราคม 2552)

ในตัวอย่างนี้มีความเกี่ยวข้องกับบุคคลที่ชื่อเนียมซึ่งเป็นชาวบ้านภาคอีสานที่เคยมอบแหวนเป็นกำลังใจให้กับนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะเมื่อครั้งที่ได้ไปช่วยดูศพรศหาเสียงที่จังหวัดอุบลราชธานี¹³ จากตัวอย่างที่ยกมามีการเล่นคำที่มีความคลุมเครือ คือคำว่า เผา หมายถึง การใช้ไฟในการเผาทำลายสิ่งต่าง ๆ ให้ความหมายไป และการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ในช่องแรกตัวละครอ้างคำพูดของ ส.ส. พรรคเพื่อไทยที่กล่าวหานายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะอยู่เบื้องหลังเหตุเพลิงไหม้ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็เหตุเพลิงไหม้ซานติก้าผับ เหตุเพลิงไหม้ เสื้อป่าปลาซ่าทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่านายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะเป็น

¹³สรุปความจาก “ตามรอยฝัน “ชายเนียม ผู้เดิมฝัน “มาร์ค,” ผู้จัดการรายวัน 360° (19 ธันวาคม 2551):

นายกรัฐมนตรีที่ก่อความวุ่นวาย ในช่องทางที่สองเป็นการดำเนินเรื่องต่อจากช่องทางแรก ตัวละครกล่าวเน้นประเด็นเดิมว่า “เมื่อวานนายอภิสิทธิ์ก็เผาอีกแล้ว” การเน้นประเด็นดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายให้ดูเหมือนจะนำเสนอว่านายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะได้ก่อความวุ่นวายขึ้นอีกเหมือนที่เป็นมา แต่ในช่องทางสุดท้ายกลับเฉลยคำตอบว่า “เผาศพนายเนียมที่อุบล” คำว่าเผาในช่องทางสุดท้ายนี้มีความหมายแตกต่างจากสองช่องทางที่แล้วที่มีจุดมุ่งหมายกล่าวหานายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ สำหรับในช่องทางนี้ เผา หมายถึงการประกอบพิธีศพ มีจุดมุ่งหมายสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกให้กับนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะเป็นผู้ที่ใส่ใจประชาชน แม้จะเคยให้สิ่งของเพียงเล็กน้อยแต่นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะยังเดินทางไปร่วมรำลึกถึงความดีของผู้เสียชีวิต แสดงให้เห็นถึงการที่นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะได้รับการสนับสนุนจากประชาชนรากหญ้า

ในตัวอย่างต่อไปมีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะลงพื้นที่ภาคอีสาน ระหว่างการลงพื้นที่ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะพบกับนางเหม็ง ชาวบ้านจังหวัดอุบลราชธานี นางเหม็ง มอบแหวนทองให้กับนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลให้นายพร้อมพงศ์ นพฤทธิ์ยื่นเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตรวจสอบมูลค่าแหวนทอง เพราะตามกฎหมายนักการเมืองไม่สามารถรับของที่มีมูลค่าเกิน 3,000 บาทได้¹⁴ หลังจกมีการตรวจสอบพบว่านายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะไม่มีความผิด การกระทำของนายพร้อมพงศ์ นพฤทธิ์ถูกวิจารณ์จากกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองมีพฤติกรรมหาช่องโหว่ของกฎหมาย เพื่อใส่ร้ายนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ชัย ราชวัตรนำเหตุการณ์ดังกล่าวมาสร้างเป็นการ์ตูนการเมือง เพื่อเสียดสีการตั้งข้อกล่าวหาดังกล่าวมีลักษณะไว้เหตุผล

¹⁴สรุปความจาก “ยื่นป.ป.ช. สอบ “มาร์ค” รับแหวน,” ข่าวสด (15 ตุลาคม 2552): 11.

(ไทยรัฐ วันที่ 16 ตุลาคม 2552)

ในช่องแรกมีเกริ่นเนื้อเรื่องว่า “เค็จพี่” ซึ่งหมายถึง นายพร้อมพงศ์ นพฤทธิ์ที่พบว่านายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะกระทำความผิดทางศีลธรรมและกฎหมาย ทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจว่านายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ในช่องที่สองเป็นการตั้งข้อสงสัยของตัวละครว่า “ข้อหาอะไรอีกละคราวนี้” เพื่อเน้นย้ำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ แต่ในช่องสุดท้ายกลับหักมุมที่ผิดความคาดหมายว่านายพร้อมพงศ์ นพฤทธิ์ฟ้องนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะข้อหาออกใจคู่สมรส เพราะไปปรับแหวนของนางเหม็ง การหักมุมดังกล่าวเสียดสีพฤติกรรมความโง่เขลาของนักการเมืองพรรคเพื่อไทยที่ตีความอย่างเถรตรงว่าการมอบแหวนเป็นการหมั้นหมาย โดยไม่คำนึงถึงบริบทที่เกี่ยวข้อง ขณะเดียวกันเป็นการขบขันภาพนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะให้มีภาพลักษณ์เป็นบุคคลที่ทำงานช่วยเหลือประชาชนจนเป็นที่รักใคร่แต่ถูกใส่ร้ายจากฝ่ายตรงข้าม

ข้อกล่าวหาที่สาม นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะปราบปรามการชุมนุมของกลุ่ม นปช. ด้วยความรุนแรง ในตัวอย่างนี้มีการตอบโต้ข้อกล่าวหาดังกล่าวด้วยเล่นคำที่มีความหมายคลุมเครือ

(ไทยรัฐ วันที่ 17 มกราคม 2552)

ในระหว่างการชุมนุมทางการเมืองของกลุ่ม นปช. กลุ่มคนเหล่านี้ปิดล้อมนายอภิลิทธิ เวชชาชีวะตามพื้นที่ต่าง ๆ และรุมปล้ำสิ่งของใส่ นายอภิลิทธิ เวชชาชีวะ ชัย ราชวัตรนำเหตุการณ์ดังกล่าวสร้างเป็นการ์ตูนการเมือง ผ่านการเล่นคำที่มีความคลุมเครือ คือ คำว่า ป่า ในความหมายแรกที่มีหมายถึง การขว้าง ชัย ราชวัตรแสดงให้เห็นว่ากลุ่ม นปช. ใช้ความรุนแรงปล้ำสิ่งของ และมีการเล่นคำ ด้วยการนำคำว่า ป่า ไปเชื่อมโยงกับคำว่า ป่าธูกลา หมายถึง การแสดงความรู้ในที่สาธารณะ การที่นายอภิลิทธิ เวชชาชีวะสามารถปล้ำธูกลาชนะใจประชาชน แสดงว่านายอภิลิทธิ เวชชาชีวะตอบโต้กลุ่ม นปช. ด้วยการใช้นิติวิธี แตกต่างจากกลุ่ม นปช. ที่ใช้วิธีการป่าไผ่ซึ่งเป็นอาถรรพ์พิธีกรรมที่ใช้ความรุนแรงแต่มิได้ใช้สติปัญญา

ในตัวอย่างต่อไปขอกล่าวถึงข้อกล่าวหาที่ว่านายอภิลิทธิ เวชชาชีวะไม่ได้เข้าสู่ขั้นตอนการเกณฑ์ทหาร

(ไทยรัฐ วันที่ 25 มีนาคม 2552)

ในตัวอย่างที่ยกมา ตัวละครในการ์ตูนกำลังวิพากษ์วิจารณ์นักการเมืองฝ่ายค้านที่น่าประเด็นเกี่ยวกับการที่นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะไม่เข้าสู่ขั้นตอนการเกณฑ์ทหาร ในช่องแรกตัวละครสนทนาเกี่ยวกับประเด็นที่ฝ่ายค้านนำเรื่องนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะไม่รับการเกณฑ์ทหาร ในช่องต่อมาชาวบ้านจึงคาดเดาได้ว่าเรื่องอภิปรายต่อไปคือเรื่องอะไร คำตอบที่ได้แสดงให้เห็นการหักมุม คือ “นายอภิสิทธิ์ ตอนแจ้งเกิดมีปัญหา” คำตอบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าปัญหาเรื่องเล็กน้อย มีเจตนาเสียดสีนักการเมืองฝ่ายตรงกันข้ามที่ใช้เรื่องไร้สาระและไม่มีประโยชน์มาอภิปราย

จากที่กล่าวมา ในการ์ตูนการเมืองชัย ราชวัตรมีเนื้อหาที่แสดงการโต้ตอบ ข้อกล่าวหาที่นักการเมืองฝ่ายตรงข้ามกล่าวหานายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ว่าบริหารประเทศโดยใช้ความรุนแรง ทำผิดกฎหมายและศีลธรรม รวมทั้งหลีกเลี่ยงการเกณฑ์ทหาร ผ่านการใช้โครงสร้างของการ์ตูนการเมืองที่ในช่องแรกกล่าวถึงข้อกล่าวหา ในช่องที่สองมีการตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับข้อกล่าวหาเหล่านั้น สองช่องแรก ทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ แต่ในช่องสุดท้ายจะมีการพลิกความคาดหมายว่าข้อกล่าวหาเหล่านั้นไม่มีเหตุผล ซึ่งเป็นการสร้างความชอบธรรมให้กับการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และทำให้ภาพนักการเมืองฝ่ายตรงข้ามขาดความน่าเชื่อถือ กลายเป็นผู้ที่ชอบใส่ร้าย และสร้างเรื่องขึ้นมาเพื่อขัดขวางการบริหารประเทศ

2.2.1.2 นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะกับความล่าช้า

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

หลังจากที่นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะบริหารประเทศในระยะเวลาหนึ่ง กลุ่ม นปช.ชุมนุมขับไล่ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะและเรียกร้องให้มีการยุบสภา ผลจากการเคลื่อนไหวทำให้เกิดการปิดล้อมสถานที่สำคัญ และนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะไม่สามารถแก้ไขสถานการณ์อย่างเรียบร้อย การแก้ไขปัญหาที่ล่าช้าของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ สร้างความไม่พอใจให้กลุ่มการเมืองเสื้อเหลือง ดังนั้น ในการ์ตูนการเมืองจึงมีนำเสนอภาพนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะที่ล่าช้า จนนำไปสู่ปัญหาอื่นตามมา

(ไทยรัฐ วันที่ 19 มกราคม 2554)

ในตัวอย่างนี้มีความเกี่ยวข้องกับกรณีที่นายอุทิสสิทธ์ เวชชาชีวะได้ออกประกาศแผนปรองดองแห่งชาติเพื่อยุติความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับกลุ่ม นปช. ในสองช่องแรกเป็นการปูเนื้อเรื่อง ตัวละครแสดงความดีใจที่นายอุทิสสิทธ์ เวชชาชีวะประกาศใช้แผนปรองดองแห่งชาติสำเร็จ การปูเนื้อเรื่องทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่าแผนปรองดองดังกล่าวสามารถทำให้กลุ่มผู้ชุมนุมร่วมมือกับรัฐบาลขอมเจรจาเพื่อหาทางออกของปัญหาที่เกิดขึ้น แต่ในช่องสุดท้ายกลับหักมุมว่าแผนปรองแห่งชาตินั้นไม่สามารถบรรลุผลได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ผู้ชุมนุมการเมืองเสื้อสองสีร่วมมือกันขับไล่รัฐบาลที่แก้ไขปัญหาล่าช้า การหักมุมดังกล่าวมุ่งเสียดสีนายอุทิสสิทธ์ เวชชาชีวะในแง่ที่เป็นผู้มีความรู้ในการบริหารประเทศ แต่เมื่อนำความรู้ไปใช้กลับมีความล่าช้า จนไม่สามารถยุติความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสถานการณ์เร่งด่วนได้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในตัวอย่างต่อไปมีการวิพากษ์วิจารณ์การแก้ไขปัญหาล่าช้าในช่วงวิกฤตการณ์ทางการเมืองอีกเช่นกัน

(ไทยรัฐ วันที่ 10 เมษายน 2553)

ในตัวอย่างนี้มีการใช้อุปลักษณ์ คือ การเปรียบเทียบการเจรจาระหว่างนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะกับผู้ชุมนุมกลุ่มการเมืองเสื้อแดง โดยใช้การเล่นหมากรุกเป็นสิ่งที่เหมือนกันคือทุกฝ่ายต่างต้องใช้สติปัญญาในการเอาชนะเกมให้ได้ แต่จากการที่นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะเล่นหมากรุกด้วยการถอยอย่างเดียว เปรียบได้กับการที่นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะเน้นการแก้ปัญหาด้วยการเจรจา พยายามหาข้อตกลงร่วมกัน ต่างจากผู้ชุมนุมกลุ่มการเมืองเสื้อแดงที่เน้นเล่นเกมในลักษณะรุก แสดงว่าเป็นการชุมนุมที่มุ่งหวังเอาชนะเพียงอย่างเดียวโดยไม่สนใจความเสียหายของประเทศชาติ ในตัวอย่างนี้จึงมุ่งวิจารณ์นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะที่ขาดการตัดสินใจอย่างรวดเร็วเพื่อยุติการก่อความวุ่นวายจากผู้ชุมนุม

จากที่กล่าวมา ในการ์ตูนการเมืองชัย ราชวัตรมีการโต้ตอบข้อกล่าวหาที่นักการเมืองฝ่ายตรงข้ามกล่าวหานายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะว่า บริหารประเทศใช้ความรุนแรง ทำผิดกฎหมายและศีลธรรม และการหลีกเลี่ยงการเกณฑ์ทหาร ผ่านการใช้โครงสร้างของการ์ตูนการเมืองที่ในช่องแรกกล่าวถึงข้อกล่าวหา ในช่องที่สองมีการตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับข้อกล่าวหาเหล่านั้น ช่องแรกทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ แต่ในช่องสุดท้ายมีการพลิกความคาดหมายว่าข้อกล่าวหาเหล่านั้น ไม่มีเหตุผล กลวิธีดังกล่าวเผยให้เห็นภาพลักษณ์นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะที่ตั้งใจเข้ามาบริหารประเทศ แต่กลับถูกนักการเมืองฝ่ายตรงข้ามใช้วิธีการใส่ร้าย และสร้างข้อกล่าวหาที่ไร้สาระเพื่อขัดขวางการบริหารประเทศ ทำให้รัฐบาลไม่สามารถช่วยเหลือประชาชนอย่างเต็มที่ แม้ว่าในการ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตรจะมีการตอบโต้ข้อกล่าวหาของฝ่ายตรงข้าม แต่ชัย ราชวัตรยังได้วิพากษ์วิจารณ์ภาวะผู้นำของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการชุมนุมของกลุ่ม นปช. ได้อย่างเด็ดขาดและรวดเร็ว

2.2.2 นายทักษิณ ชินวัตรในฐานะศรีธนญชัย

ในสังคมไทยมีการเรียกบุคคลที่เจ้าเล่ห์ว่า “ศรีธนญชัย” ผู้เป็นตัวละครในนิทานซึ่งมีภาพลักษณ์ของตัวละครเอกเจ้าปัญญาแบบฉลาดแกมโกง¹⁵ พฤติกรรมดังกล่าวสอดคล้องกับภาพลักษณ์ของนายทักษิณ ชินวัตรในการ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตร

ในช่วงเวลาที่นายทักษิณ ชินวัตรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เขาถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าใช้ช่องโหว่ของกฎหมายในการแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองและพรรคพวก ไม่ว่าจะเป็นคดีชุกหุ้ม เมื่อนายทักษิณ ชินวัตรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ปี 2544 ถูกแจ้งข้อกล่าวหาว่าจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จ นายทักษิณ ชินวัตรชี้แจงว่าตนมิได้มีเจตนายื่นบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จ แต่ผู้ช่วยเป็นผู้ดำเนินการแทน หากเกิดความผิดพลาดในการยื่นแสดงบัญชีทรัพย์สินหนี้สินที่ไม่ถูกต้องก็เป็นเพียงความบกพร่องของตนเองโดยมิได้มีเจตนาทุจริตแต่อย่างใด ท้ายที่สุดศาลรัฐธรรมนูญตัดสินว่านายทักษิณ ชินวัตรไม่มีความผิด ทำให้ถูกวิจารณ์ว่านายทักษิณ ชินวัตรแทรกแซงกระบวนการยุติธรรม และใช้ช่องโหว่ทางกฎหมายในการทำให้ตนพ้นจากความผิด

ในการนำเสนอภาพลักษณ์ของนายทักษิณ ชินวัตรในฐานะศรีธนญชัย ผู้วิจัยพบว่าในการ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตรสร้างบุคลิกให้มีลักษณะฉลาดแกมโกง มีลักษณะ คือการคิดสินบน การใช้ช่องโหว่ทางคำพูดเพื่อให้ตนรอดพ้นจากความผิด

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงเหตุการณ์หลังจากที่นายทักษิณ ชินวัตรเดินทางกลับเข้ามาประเทศไทย แล้วรายงานตัวต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ทำให้มีข่าวลือว่าทนายความของนายทักษิณ ชินวัตรนำถุงขนมใส่เงิน 2 ล้านบาทไปให้เจ้าหน้าที่ศาลฎีกา¹⁶

¹⁵ศิริพร ศรีวรกานต์, ศรีธนชัยไทย-เยอรมัน: การศึกษาเปรียบเทียบนิทานมุกตลกศรีธนญชัยกับทิลด์ ออยเลนชปีเกล, หน้า 32.

¹⁶สรุปความจาก “สภาพนายลงมติชี้ขาดถุงขนม 2 ล้าน 2 กันยา,” กรุงเทพธุรกิจ (14 สิงหาคม 2552): 15.

(ไทยรัฐ วันที่ 30 มกราคม 2552)

ชัย ราชวัตรนำเหตุการณ์นี้สร้างเป็นการ์ตูนการเมืองผ่านกลวิธีกล่าวเกินจริง ด้วยการให้นายทักษิณ ชินวัตรเดินทางไปนรกเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมให้กับตนเอง สิ่งที่เป็นหลักฐานเรียกร้องความเป็นธรรมนั้นคือ ขนมคูกี้ 2 กุง ในความจริงแล้วนายทักษิณ ชินวัตรย่อมไม่สามารถเดินทางไปนรกได้ แต่การเดินทางไปนรกเพื่อตัดสินบนขมบาลให้ตนพ้นความผิดเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเกิดขึ้นได้จริง ความเกินจริงดังกล่าวเน้นย้ำให้เห็นว่านายทักษิณ ชินวัตรพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อให้ตนรอดพ้นจากความผิดจากกระบวนการยุติธรรม

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงพฤติกรรมนายทักษิณ ชินวัตรที่ใช้ช่องโหว่ทางคำพูดเพื่อเอาตัวรอดจากความผิด

(ไทยรัฐ วันที่ 7 พฤษภาคม 2551)

ในตัวอย่างนี้มีการใช้กลวิธีการหักมุม เพื่อวิพากษ์การกระทำของนายทักษิณ ชินวัตร ผ่านเรื่องราวที่เกี่ยวกับการที่นายทักษิณ ชินวัตรเอาชื่อตัวเองเขียนบนธงชาติซึ่งหมายถึงการกระทำที่ละเมิดต่อเบื้องสูง ในช่องสุดท้ายนายทักษิณได้กล่าวคำขอโทษโดยนำไปติดบนธงชาติ แสดงให้เห็นลักษณะการขอโทษที่ดูเหมือนเป็นไปอย่างจริงใจ แท้จริงกลับแฝงไว้ด้วยการประชดประชัน แสดงให้เห็น

ว่านายทักษิณ ชินวัตร ไม่ยอมสำนึกผิด และพยายามใช้ช่องโหว่ทางคำพูดเพื่อเอาตัวรอดจากการถูกผู้สื่อข่าววิจารณ์

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงพฤติกรรมนายทักษิณ ชินวัตร ใช้ช่องโหว่ทางคำพูด เพื่อให้ตนมีความชอบธรรมทางกฎหมาย

(ไทยรัฐ วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2553)

หลังจากที่นายทักษิณ ชินวัตรถูกศาลตัดสินคดียึดทรัพย์ ทำให้นายทักษิณ ชินวัตรต้องการเรียกร้องความยุติธรรมด้วยการไปร้องต่อศาลโลกให้พิจารณาคดี แต่ศาลโลกไม่รับพิจารณา เพราะคดีที่พิจารณาต้องเป็นข้อพิพาทระหว่างรัฐ ชัย ราชวัตรนำเหตุการณ์ดังกล่าวมาสร้างเป็นการ์ตูนการเมือง ในช่องแรกเป็นการเกริ่นนำเนื้อเรื่องว่า นายทักษิณ ชินวัตร ไปเรียกร้องความยุติธรรมจากศาลโลก ในช่องที่สองเป็นการตั้งข้อสงสัยว่านายทักษิณ ชินวัตร ใช้วิธีใด เพราะศาลพิจารณาคดีระหว่างรัฐ ในช่องที่สามมีการหักมุมว่านายทักษิณ ชินวัตร ใช้ช่องโหว่ทางภาษาเพื่อทำให้กลายเป็นคดีระหว่างรัฐ เพราะทักษิณ ชินวัตรทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้กับประเทศกัมพูชา และคดีเกิดที่ศาลไทย จึงทำให้กลายเป็นความขัดแย้งระหว่างไทยกับกัมพูชา การหักมุมดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าทักษิณ ชินวัตร ใช้ช่องโหว่ทางภาษาเพื่อให้ตนมีความชอบธรรมทางกฎหมาย

ในการ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตรเสียดสีพฤติกรรมนายทักษิณ ชินวัตรที่เป็นบุคคลที่ฉลาดแกมโกงผ่านโครงสร้างของการ์ตูน ในช่องแรกกล่าวถึงการกระทำความผิดของนายทักษิณ ชินวัตร ในช่องที่สองเป็นการดำเนินเรื่องต่อหรือตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับคดีเหล่านั้น ในช่องสุดท้ายนำเสนอพฤติกรรมนายทักษิณ ชินวัตรที่ใช้ช่องโหว่ทางภาษาเพื่อหลุดพ้นจากความผิดเหล่านั้น

2.2.3 สมักร-ยิ่งลักษณ์ในฐานะผู้สืบทอดอำนาจจากนายทักษิณ ชินวัตร

ผู้สืบทอดอำนาจ ในหัวข้อนี้ หมายถึงนายสมักร สุนทรเวชกับนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรการบริหารประเทศตามแนวทางของนายทักษิณ ชินวัตร และพยายามช่วยเหลือนายทักษิณ ชินวัตรให้กลับประเทศไทยโดยไม่ต้องรับความผิดที่ก่อขึ้น

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยกล่าวถึงภาพนายสมักร สุนทรเวชและนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ในฐานะผู้สืบทอดอำนาจ เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงลักษณะร่วมและความแตกต่าง ดังจะเสนอตามลำดับต่อไปนี้

2.2.3.1 นายสมักร สุนทรเวช: ผู้รับใช้ที่ซื่อสัตย์

นายสมักร สุนทรเวชถูกกล่าวหาจากกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองเป็นเพียงตัวแทนของนายทักษิณ ชินวัตร ในการรื้อฟื้นการเมืองของชัช ราชวัตรจึงมีการนำเสนอภาพนายสมักร สุนทรเวชมีลักษณะเป็นผู้รับใช้ที่ซื่อสัตย์ หมายถึง การยอมทำตามคำสั่ง โดยบริหารประเทศให้เอื้อผลประโยชน์ต่อตนเองและพวกพ้องของนายทักษิณ ชินวัตร

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงนายสมักร สุนทรเวชในฐานะที่เป็นเพียงตัวแทนของนายทักษิณ ชินวัตร ไม่ได้มีอำนาจในการบริหารประเทศอย่างแท้จริง

(ไทยรัฐ วันที่ 26 มกราคม 2551)

จากตัวอย่างที่ยกมามีการเล่นความคลุมเครือของคำว่า กงกัฒน หมายถึง ทหาร สื่อให้เห็นถึงผู้ที่ จะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีกระทรวงกลาโหมมีความเกี่ยวข้องกับทหาร ทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่านาย

สมัคร สุนทรเวชเคยดำรงตำแหน่งในกองทัพ ทว่าในช่วงสุดท้ายกลับแสดงให้เห็นความคลุมเครือของคำว่ากองทัพผ่านการเชื่อมโยงกับคำว่า ชัดตาทัฬห หมายถึง แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าไปก่อน แสดงให้เห็นว่า นายสมัคร สุนทรเวชดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเพียงการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ไม่ได้ดำรงตำแหน่งด้วยความสามารถแต่มาจากการเลือกของนายทักษิณ ชินวัตร

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงนายสมัคร สุนทรเวชกับนายทักษิณ ชินวัตรที่มีความสัมพันธ์ในลักษณะนายจ้างกับผู้รับใช้

(ไทยรัฐ วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2551)

ในตัวอย่างนี้มีการเปรียบเทียบนายสมัคร สุนทรเวชเป็นคนขับแท็กซี่ ขณะที่นายทักษิณ ชินวัตรกับภรรยาเป็นผู้โดยสาร ตามกฎหมายนายสมัคร สุนทรเวชทำหน้าที่เป็นนายกรัฐมนตรีหรือผู้นำรัฐบาล แต่จากการเปรียบเทียบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีไม่แตกต่างจากคนขับรถแท็กซี่ ทั้งสองมีคุณสมบัติเหมือนกันคือ เป็นผู้รับจ้างจากผู้โดยสารให้เดินทางไปตามคำสั่ง การเปรียบเทียบดังกล่าวมุ่งเสียดสีนายสมัคร สุนทรเวชที่ผู้สืบทอดอำนาจจากนายทักษิณ ชินวัตร ในช่วงสุดท้ายที่นายสมัคร สุนทรเวชแสดงความคิดเห็นการรับจ้างนายทักษิณ ชินวัตรกับภรรยาว่า “เดี๋ยวคุณผู้หญิงจะเลี้ยวซ้าย คุณผู้ชายจะเลี้ยวขวา โอ้ย ปวดหัว” การที่นายทักษิณ ชินวัตรกับภรรยาสั่งให้นายสมัคร สุนทรเวชเดินทางไปตามที่หมายต่าง ๆ เปรียบได้กับการที่นายทักษิณ ชินวัตรกับภรรยาเรียกร้องให้นายสมัคร สุนทรเวชทำตามคำสั่งตนเอง นำสังเกตว่า ทั้งสองคนมีคำสั่งไปคนละทาง สื่อถึงนายทักษิณ ชินวัตรกับภรรยาออกคำสั่งตามใจตนเอง โดยไม่คำนึงถึงสถานะของนายสมัคร สุนทรเวชที่เป็นนายกรัฐมนตรีมีหน้าที่ช่วยเหลือประชาชนมากกว่าบุคคลเพียงกลุ่มเดียว ตัวอย่างนี้เป็นการตอกย้ำว่านายสมัคร สุนทรเวชเป็นผู้ที่เชื่อฟังผู้นำอย่างนายทักษิณ ชินวัตร นั่นย่อมเป็นการลดทอนภาวะผู้นำของนายสมัคร สุนทรเวชในฐานะนายกรัฐมนตรี

จากตัวอย่างที่ยกมาทั้งสอง แสดงให้เห็นว่านายสมักร สุนทรเวชเป็น นายกรัฐมนตรีที่ไม่มีอำนาจแท้จริง เป็นเพียงคนรับใช้ของนายทักษิณ ชินวัตร นอกจากนี้ ในการจัดการเมืองของชัย ราชวัตรยังมีการนำเสนอการที่นายสมักร สุนทรเวชบริหารประเทศตามแบบ นายทักษิณ ชินวัตรทำให้มีภาพลักษณ์ที่น่าอัปยศ และนโยบายที่ผิดเพี้ยน

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงภาพลักษณ์ของรัฐบาลที่มีหน้าตาอัปยศทั้ง หน้าตาและพฤติกรรมผ่านการเปรียบเทียบกับเงาะป่าตกลังส้วม

(ไทยรัฐ วันที่ 8 พฤษภาคม 2551)

ในตัวอย่างที่ยกมามีการเปรียบเทียบรัฐบาลของนายสมักร สุนทรเวชเป็นเสมือนเงาะป่า ลักษณะของเงาะป่ามีลักษณะที่ขัดแย้งระหว่างภายนอกกับภายใน ภายนอกแม้จะมีหน้าตาที่อัปยศ คิวกายสีดำ แต่ภายในกลับมีลักษณะเป็นสีทอง การนำเสนอตัวละครเงาะป่ามาจากวรรณคดีเรื่องสังข์ทองนั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อสั่งสอนให้ข่มองคนเพียงรูปร่างภายนอก แต่ควรให้ความสำคัญกับจิตใจ ชัย ราชวัตรนำลักษณะดังกล่าวมาเชื่อมโยงกับภาพลักษณ์ของรัฐบาลนายสมักร สุนทรเวช ในสองช่องแรกเป็นการทำให้ผู้อ่านเชื่อว่ารัฐบาลถูกวิจารณ์ “ขี้เหระ” แต่มีความสามารถในการทำงานได้เป็นอย่างดีเปรียบเสมือนเงาะป่าที่ภายนอกอาจดูอัปยศ แต่ภายในมีความตั้งใจที่ทำหน้าที่บริหารประเทศประเทศในช่องสุดท้ายมีการหักมุมว่าผู้ชมตกตะลึงสีทอง เพราะเห็นว่าเงาะป่าตกลังส้วมมา แสดงว่าคิวสีเหลืองไม่ใช่ทองคำ แต่เป็นของเสียที่อยู่ในส้วม สื่อว่าภาพลักษณ์รัฐบาลนายสมักร สุนทรเวชเหมือนกับเงาะป่าตกลังส้วม แสดงถึงรูปลักษณ์และจิตใจที่น่าหมั่นเป็นคนไร้ประโยชน์ต่อประเทศชาติ

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงการบริหารประเทศที่เน้นการช่วยเหลือนายทักษิณ ชินวัตรมากกว่าความเดือดร้อนของประชาชน

(ไทยรัฐ วันที่ 26 เมษายน 2551)

ในตัวอย่างนี้นำเสนอบทสนทนาระหว่างนายสมักร สุนทรเวชกับภรรยาตั้งคำถามว่า “ประชาชนกำลังเดือดร้อนแสนสาหัสกับปัญหาข้าวยากหมากแพง คุณแก้ไขอะไรบ้างหรือยัง” นายสมักร สุนทรเวชตอบกลับว่า “กำลังนี้เร้งริบแก้ไอะ รัฐธรรมนูญอยู่แล้วไั้ง” คำตอบของนายสมักร สุนทรเวช ทำให้ผู้อ่านสงสัยว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญจะช่วยแก้ไขปัญหาปากท้องอย่างไร เพราะการแก้ไขรัฐธรรมนูญของนายสมักร สุนทรเวชถูกวิจารณ์ว่าเพื่อช่วยเหลือให้นายทักษิณ ชินวัตรให้กลับมาประเทศไทย ในช่วงสุดท้ายนายสมักรให้เหตุผลของการแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ยากจนว่า “ฝ่ายสนับสนุนกับฝ่ายต่อต้านจะทะเลาะกันจนลืมปัญหาปากท้อง” คำตอบดังกล่าวมีลักษณะการหักมุม นายสมักร สุนทรเวชไม่ได้สนใจแก้ปัญหาลูกต้ออย่างแท้จริง แต่ใช้การแก้ไขรัฐธรรมนูญเป็นเพียงข้ออ้างหลอกลวงประชาชนว่าจะแก้ปัญหาลูกต้อได้ โดยปกปิดจุดประสงค์แท้จริงคือการช่วยเหลือนายทักษิณ ชินวัตรกลับบ้าน การหักมุดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านโยบายของนายสมักร ไม่ได้มุ่งพัฒนาประเทศ แต่กลับมีจุดประสงค์บางอย่างที่แอบแฝงไว้เสมอ

จากที่กล่าวมา ในการตุณการเมืองของชัย ราชวัตรเสียดสีพฤติกรรมนายสมักร สุนทรเวชมีการสืบทอดอำนาจจากนายทักษิณ ชินวัตร คือ นายสมักร สุนทรเวชดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเป็นเพียงตัวแทนหรือหุ่นเชิด ยอมทำตามคำสั่งของนายทักษิณ ชินวัตร และใช้การแก้ไขรัฐธรรมนูญเป็นเพียงข้ออ้างหลอกลวงประชาชนว่าจะแก้ปัญหาลูกต้อได้ แท้ที่จริงแล้วเป็นการช่วยเหลือนายทักษิณ ชินวัตร มิได้ทำเพื่อผลประโยชน์ของประเทศชาติ

2.2.3.2 นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร: น้องสาวที่แสนดีกับการนิรโทษกรรม

นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรถูกกล่าวหาจากกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองเป็นตัวแทนของนายทักษิณ ชินวัตร เพราะมีการเสนอร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรม ทำให้นักโทษทางการเมืองไม่มีความผิด อาจทำให้นายทักษิณ ชินวัตรไม่ต้องรับความผิด ดังนั้น ในการตุณการเมืองจึงนำเสนอภาพนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรในฐานะน้องสาวที่เป็นเพียงหุ่นเชิดของนายทักษิณ ชินวัตร และใช้ร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมเป็นเครื่องมือล้างความผิดให้นายทักษิณ ชินวัตร

ในการตุณการเมืองของชัย ราชวัตรมีการเสียดสีรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรในฐานะผู้ยอมเป็นตัวทอนของนายทักษิณ ชินวัตร

(ไทยรัฐ วันที่ 27 มีนาคม 2556)

ในตัวอย่างนี้มีการสร้างคำใหม่เกี่ยวกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ คำแรกคือ อี-คอมเมิร์ซ มาจากภาษาอังกฤษว่า Electronic Commerce หมายถึง การซื้อขายสินค้าและบริการโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ อี-แบงกิงมาจากภาษาอังกฤษว่า Electronic Banking เป็นบริการจากธนาคารที่ให้ลูกค้าประกอบธุรกรรมต่าง ๆ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งสองคำมีลักษณะร่วมกันคือ การทำสิ่งต่าง ๆ โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อความสะดวกรวดเร็ว ชัย ราชวัตรนำลักษณะดังกล่าว รวมกับการที่นายทักษิณ ชินวัตรชอบสไปร์แสดงความคิดเห็นทางการเมืองมาสร้างคำจนกลายเป็นคำใหม่ คือ อี-กัฟเวอร์เมนท์ มาจาก Electronic government หมายถึง การบริหารประเทศผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คำ

ดังกล่าวที่สร้างขึ้นใหม่มีเจตนาเสียดสีรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรบริหารประเทศโดยรับคำสั่งจากนายทักษิณ ชินวัตรผ่านระบบออนไลน์

ในตัวอย่างต่อไปจะวิเคราะห์เหตุผลที่นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรต้องรับคำสั่งจากนายทักษิณ ชินวัตร เพราะไม่มีความสามารถบริหารประเทศด้วยตนเอง

(ไทยรัฐ วันที่ 15 มีนาคม 2555)

ในตัวอย่างนี้มีการใช้กลวิธีการแฝงนัยเพื่อเย้ยหยันนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรที่ไร้ความสามารถในการบริหารประเทศ ผ่านเหตุการณ์การปรับภูมิทัศน์ทำเนียบรัฐบาล มีหลายฝ่ายออกมาวิจารณ์ว่าเป็นการปรับภูมิทัศน์ตามหลักโหราศาสตร์เพื่อช่วยเหลือนายทักษิณ ชินวัตรกลับมาประเทศไทย จากการวิจารณ์ดังกล่าว ชัย ราชวัตรนำเสนอการแฝงนัย แสดงให้เห็นว่านางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรพัฒนาประเทศ จนมีต่างชาติมาลงทุน ในช่วงสุดท้ายก็กลับให้เหตุผลว่าเพราะนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรปรับภูมิทัศน์ตามหลักโหราศาสตร์ ดังนั้น เจตนาที่แท้จริงของชัย ราชวัตรไม่ได้ต้องการยกย่องนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร แต่มีจุดมุ่งหมายเสียดสีการบริหารประเทศของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรที่ยึดหลักโหราศาสตร์ สื่อให้เห็นว่านางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรไม่มีความสามารถในการบริหารด้วยตนเอง ต้องรับคำสั่งจากนายทักษิณ ชินวัตรเพียงอย่างเดียว

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงการที่รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรออกกฎหมายเพื่อช่วยเหลือนายทักษิณ ชินวัตร

(ไทยรัฐ วันที่ 15 สิงหาคม 2556)

ในตัวอย่างนี้มีการใช้อุปลักษณ์นายทักษิณ ชินวัตรเป็นชนบัตร์ปลอม มีคุณสมบัติร่วมกัน คือ ผิดกฎหมาย เครื่องทำชนบัตร์ปลอมเป็นร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรม มีคุณสมบัติร่วมกัน คือ เปลี่ยนสิ่งหนึ่งเป็นสิ่งหนึ่งโดยใช้กระบวนการที่ผิดกฎหมาย ส่วนโจรที่ลักลอบผลิตชนบัตร์ปลอมเป็นรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร มีคุณสมบัติร่วมกัน คือ กลุ่มคนที่ลักลอบทำสิ่งผิดกฎหมาย การอุปลักษณ์ดังกล่าวเสียดสีนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรออกจากร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรม เพื่อล้างความผิดให้แก่ นายทักษิณ ชินวัตร

ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นว่าการตุณการเมืองของชัย ราชวัตร ได้นำเสนอลักษณะร่วมของนายสมักร สุนทรเวชกับนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ว่าเป็นเพียงผู้สืบทอดอำนาจจากนายทักษิณ ชินวัตร หากความแตกต่างกัน คือ วิธีการสืบทอดอำนาจ เพราะนายสมักร สุนทรเวชถูกนำเสนอให้มีลักษณะเป็น “ผู้รับใช้” ที่ยอมทำตามคำสั่งของนายทักษิณ ชินวัตร แต่นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรถูกนำเสนอให้มีลักษณะ “ผู้พยายามช่วยเหลือ” นายทักษิณ ชินวัตรด้วยการใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือล้างความผิด การทุจริตของทั้งสองคนส่งผลให้ประเทศเกิดความเสียหาย ดังนั้นภาพลักษณ์ดังกล่าวจึงช่วยลดทอนความน่าเชื่อถือของนายกรัฐมนตรี้ทั้งสองคน แม้ว่ากลุ่มการเมืองเสื้อแดงจะพยายามสร้างภาพลักษณ์ว่าเป็นนายกรัฐมนตรี้ที่มาจากพรรคการเมืองที่ตนสนับสนุนมีลักษณะน่าเคารพ และเป็นผู้มาช่วยเหลือประชาชน แต่การตุณการเมืองของชัย ราชวัตรก็ทำลายภาพลักษณ์ดังกล่าวรวมทั้งยังแสดงให้เห็นข้อผิดพลาดและผลเสียอันเกิดจากการบริหารประเทศของทั้งสองรัฐบาล

2.3 ผู้ชุมนุมกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองผู้รักสันติ

ในหัวข้อนี้มีการนำเสนอการตอบโต้ข้อกล่าวหาที่มีต่อผู้ชุมนุมกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองผ่านการใช้โครงสร้างการ์ตูน และวิจารณ์พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมการชุมนุมทางการเมืองที่ใช้ความรุนแรง และความโง่เขลาผ่านการใช้กลวิธีการเสียดสีทางภาษา

2.3.1 ผู้ชุมนุมกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองในฐานะเหยื่อที่ถูกใส่ร้าย

ในช่วงเวลาที่มีการชุมนุมของกลุ่ม พทม. และ กปปส. ถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่ามีการจ้างบุคคลที่สามให้เข้ามาก่อความวุ่นวาย รวมทั้งการสะสมอาวุธเพื่อใช้โจมตีเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหารที่เข้ามาสลายการชุมนุม ในการ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตรมีเนื้อหาที่แสดงการตอบโต้ข้อกล่าวหาดังกล่าวด้วยโครงสร้างการ์ตูนการเมือง ในช่องแรกมีการกล่าวถึงข้อกล่าวหาที่ผู้ชุมนุมจ้างบุคคลที่สามกับสะสมอาวุธ ในช่องต่อมาจะมีการตั้งประเด็นความสงสัยหรือการขยายความข้อกล่าวหา ชวนให้ผู้อ่านคิดว่าชัย ราชวัตรต้องการโจมตีผู้ชุมนุมทางการเมืองที่ก่อความวุ่นวาย แต่ในช่องสุดท้ายกลับมีการพลิกความหมายให้กับข้อกล่าวหาเหล่านั้นให้กลายเป็นการมุ่งนำเสนอภาพลักษณ์เชิงบวกให้กับผู้ชุมนุมกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองในฐานะใช้สันติวิธี และเหยื่อที่ถูกใส่ร้าย

(ไทยรัฐ วันที่ 1 กันยายน 2551)

ในตัวอย่างนี้มีการเล่นกับความคลุมเครือทางภาษาจากคำว่า มือที่สาม ซึ่งสามารถตีความได้ 2 ความหมาย ความหมายแรก บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรม แต่เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อก่อให้เกิดความแตกแยก สื่อให้เห็นว่ามีกลุ่มคนที่แฝงตัวอยู่ในกลุ่ม พทม. และความหมายที่สองของ

คำว่ามือที่สาม ปรากฏในช่องสุดท้ายของการ์ตูน หมายถึง มือตบซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการชุมนุม แทนการปรบมือ ความคลุมเครือเพื่อสื่อให้เห็นว่าไม่มีบุคคลที่ก่อความวุ่นวายอยู่ในกลุ่ม พนม. คนที่เข้าร่วมชุมนุมเป็นประชาชนผู้บริสุทธิ์ที่มีเพียงมือตบเพื่อใช้ในการแสดงออกถึงการเรียกร้องประชาธิปไตย

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตำรวจตรวจค้นการชุมนุมทางการเมืองของกลุ่ม กปปส. และมีการค้นพบอาวุธในที่ชุมนุมคือ บทสวดมนต์

(ไทยรัฐ วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2557)

ในตัวอย่างนี้เป็นช่วงที่พระพุทธรูปอิสรระ เข้าร่วมชุมนุม กปปส. เพื่อเคลื่อนไหวขับไล่รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ทำให้ถูกวิจารณ์ในเรื่องความเหมาะสมและตั้งข้อหาในเรื่องการสะสมอาวุธ ชัยราชวัตรนำเหตุการณ์ดังกล่าวมาสร้างเป็นการ์ตูนการเมืองผ่านการเล่นคำที่มีความหมายคลุมเครือ คำว่า อาวุธ หมายถึง สิ่งที่ใช้ก่อการร้าย ในสองช่องแรกทำให้ผู้อ่านคิดว่า หลวงปู่พุทธรูปอิสรระเป็นพระที่ประพฤติดิฉิด ลักลอบสะสมอาวุธ ในช่องสุดท้ายชัย ราชวัตรเฉลยว่าอาวุธในที่นี้หมายถึง บทสวดมนต์ การที่ชัย ราชวัตรให้ กปปส. เป็นผู้จับบทสวดมนต์ในการต่อสู้สื่อว่าเป็นการชุมนุมด้วยความสงบและผู้ชุมนุมล้วนเป็นผู้ยึดถือคุณธรรม

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตำรวจตรวจค้นการชุมนุมทางการเมืองของกลุ่ม กปปส. และมีการค้นพบอาวุธในที่ชุมนุมคือ ปืนใหญ่โบราณรอบอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย

(ไทยรัฐ วันที่ 11 มกราคม 2557)

ในตัวอย่างนี้มีการเล่นความคลุมเครือทางภาษา คือ คำว่าอาวุธที่สามารถตีความหมายได้หลายความหมาย ความหมายที่หนึ่งอยู่ในช่องที่หนึ่ง “ข่าวด่วนตำรวจพบอาวุธสงครามจำนวนมากในเวทียาเสพติด” ชัย ราชวัตรใช้คำว่าอาวุธสงคราม สื่อให้เห็น อาวุธที่ใช้สร้างความรุนแรง ทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจว่ากลุ่ม กปปส. กำลังจะก่อการจลาจลด้วยการช่งสูมอาวุธสงคราม แต่ในช่องสุดท้ายกลับเฉลยว่า อาวุธในที่นี้หมายถึง ปืนใหญ่โบราณซึ่งไม่สามารถยิงได้ เป็นเพียงสิ่งที่ใช้ประกอบอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย สื่อให้เห็นข้อกล่าวหาที่ว่า กปปส. สะสมอาวุธเป็นเพียงสิ่งไร้เหตุผล

จากที่กล่าวมาในการ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตรนำเสนอภาพกลุ่มผู้ชุมนุมการเมืองที่ยึดถือหลักสันติวิธี ผ่านกลวิธีการเสียดสีผ่านภาษาในลักษณะของการเกริ่นนำเนื้อเรื่องเพื่อทำให้ผู้อ่านเข้าใจผิดว่ากลุ่มผู้ชุมนุมทางการเมืองเป็นผู้ก่อความวุ่นวาย แต่ในช่องสุดท้ายกลับเผยให้เห็นว่าผู้ชุมนุมยึดหลักสันติวิธี แสดงออกถึงการต่อสู้ด้วยการใช้มือคบแทนการเรียกร้องประชาธิปไตย และบทสวดมนต์แทนสันติวิธี

2.3.2 เจ้าหน้าที่สลายการชุมนุม: ความรุนแรง และความโง่เขลา

ชัย ราชวัตรเสียดสีพฤติกรรมตำรวจที่ปราบปรามการชุมนุม ให้มีพฤติกรรม 2 ลักษณะ คือ การใช้ความรุนแรง และมีความโง่เขลาผ่านการใช้กลวิธีการเสียดสีผ่านภาษาและภาพ ดังนี้

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของเจ้าหน้าที่ คือ การใส่ร้ายผู้ชุมนุมทางการเมือง

(ไทยรัฐ วันที่ 13 ตุลาคม 2551)

ในตัวอย่างที่ยกมามีการใช้ฉากรัก โดยมิยมบาลพิพากษาโทษของทหารที่ปราบปรามการชุมนุมทางการเมืองของกลุ่ม พทม. ในตัวอย่างนี้มีการเปรียบเทียบทหารเป็นฆาตกรจิตตราม ทั้งสองอย่างมีคุณสมบัติเหมือนกัน คือ ฆ่าและข่มขืนผู้หญิง การเปรียบเทียบดังกล่าวมุ่งเสียดสีทหารที่ปราบปรามการชุมนุมว่าเป็นผู้ที่ใช้ความรุนแรง คือ การฆ่า และการข่มขืนศพ เพราะว่าทหารไม่ยอมรับความผิดที่ฆ่าผู้หญิง แต่ป้ายความผิดให้เธอตายจากอุบัติเหตุ การกระทำดังกล่าวเปรียบเหมือนการข่มขืน เพราะการข่มขืนเป็นการละเมิดสิทธิผู้อื่นที่ไม่ยินยอม ส่วนการป้ายความผิดเป็นการขัดเยียดข้อกล่าวหาให้กับผู้ที่ไม่ยินยอม นอกจากนั้นยังมีการใช้ฉากในนรก ผู้ตัดสินโทษของทหารเป็นยมบาลซึ่งเป็นตัวแทนกฎแห่งกรรม ยมบาลอยู่ข้างผู้ชุมนุมทางการเมือง จึงทำให้ภาพของทหารถูกนำเสนอไม่ต่างจากฆาตกรจิตตรามที่โหดร้าย

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของเจ้าหน้าที่ คือ การใช้อาวุธร้ายแรงในการปราบปรามผู้ชุมนุม

(ไทยรัฐ วันที่ 16 ตุลาคม 2551)

ในตัวอย่างนี้มีการใช้การแฝงนัย ตัวละครกล่าวขย่งแสนยานุภาพของกองทัพสาธารณรัฐประชาชนจีน เพราะแก่น้ำตาที่สั่งซื้อจากสาธารณรัฐประชาชนจีน แล้วนำมาใช้ในการปราบปรามผู้ชุมนุมทางการเมือง ทำให้ผู้ชุมนุมเสียชีวิตจำนวนมาก ผู้อ่านย่อมทราบดีว่าการขย่งแสนยานุภาพของจีนผ่านคำพูดของตัวละครดังกล่าวขย่งไม่เป็นความจริง เหตุผลที่แท้จริงคือเสียดสีตำรวจที่ใช้อาวุธร้ายแรงในการปราบปรามผู้ชุมนุม

จากที่กล่าวมา ในการ์ตูนการเมืองนำเสนอพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ใช้ความรุนแรงต่อผู้ชุมนุม 2 ประการ คือ การใส่ร้ายให้ผู้ชุมนุมเป็นคนผิด และการใช้อาวุธร้ายแรงในการปราบปราม นอกจากตัวอย่างข้างต้น ยังมีการนำเสนอภาพเจ้าหน้าที่มีลักษณะโง่เขลา

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงการที่ตำรวจได้รับคำสั่งจากรัฐบาลให้จับกุมกลุ่ม กบปส. แต่ตำรวจกลับจับกุม ดร. ไตรรงค์ สุวรรณคีรี

(ไทยรัฐ วันที่ 10 พฤศจิกายน 2556)

ในตัวอย่างนี้มีการเล่นความคลุมเครือ ไตรรงค์ หมายถึง ชงชาติเป็นสัญลักษณ์แทนกลุ่ม กปปส. เพราะสื่อให้เห็นถึงความรักชาติ การที่ได้รับคำสั่งให้จับคนนำธงชาติมาตีตรา หมายถึง การตามจับกลุ่มการเมืองที่สนับสนุนกลุ่ม กปปส. แต่ตำรวจกลับไปจับ ดร.ไตรรงค์ สุวรรณคีรี อดีตรองนายกรัฐมนตรี เพราะการเชื่อมโยงดังกล่าวแสดงให้เห็นการเล่นคำความคลุมเครือทางภาษา เพราะ ไตรรงค์ หมายถึง ชื่อบุคคล แต่ชัช ราชวัตรตีความใหม่ว่าหมายถึงผู้สนับสนุน กปปส. ดังนั้น การที่ตำรวจพยายามจับบุคคลที่ติดธงชาติทั้งหมด โดยไม่พิจารณาความถูกต้องแสดงให้เห็นว่าตำรวจเป็นผู้โง่เขลา

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงการที่ตำรวจได้รับคำสั่งจากรัฐบาลให้จับกุมกลุ่ม กปปส. แต่ตำรวจกลับจับกุนักกีฬาทีมชาติ

(ไทยรัฐ วันที่ 10 มกราคม 2557)

ในตัวอย่างนี้มีการเปรียบเทียบความเหมือนกันระหว่าง กปปส. กับ นักกีฬาทีมชาติ ในสองช่วงแรกเล่าเรื่องราวที่ตำรวจจับนักกีฬาทีมชาติด้วยเหตุผลว่า ได้รับคำสั่งให้ตามจับบุคคลผู้ติดธงชาติ เพราะบุคคลเหล่านี้เป็นกบฏ ชัช ราชวัตรมีจุดมุ่งหมายเสียดสีตำรวจที่ไม่รู้จักการแยกแยะดูเพียงเปลือกภายนอก ขอมทำตามคำสั่งของรัฐบาลเพียงอย่างเดียว แต่ไม่พิจารณาว่านักกีฬาเหล่านั้นทำเพื่อชาติ ไม่แตกต่างจากการที่ กปปส. แม้ภายนอกจะถูกซื้อหาว่ากบฏ แต่ภายในมีจุดมุ่งหมายเพื่อปกป้องประเทศชาติ

จากที่กล่าวมา ในการ์ตูนการเมืองของชัช ราชวัตรมีการนำเสนอภาพผู้ชุมนุมกลุ่มการเมืองเสียชื่อเสียงให้มีลักษณะการชุมนุมด้วยความสงบ เรียกร้องประชาธิปไตย ต่อต้านเผด็จการ

และมีการเสียดสีตำรวจใช้ความรุนแรงในการปราบปรามการชุมนุม และมีพฤติกรรมแสดงความโง่เขลา กลวิธีดังกล่าวสร้างความชอบธรรมให้กับการชุมนุมของกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองชุมนุมยึดหลักสันติวิธีในการเรียกร้องประชาธิปไตย แตกต่างจากฝ่ายรัฐบาลที่พยายามใช้ความรุนแรงในการปราบปรามผู้ชุมนุมที่บริสุทธิ์

2.4 แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการกับการก่อความวุ่นวาย

ในการ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตรมีการนำเสนอภาพกลุ่ม นปช. ในบทบาทที่ก่อความวุ่นวายให้กับประเทศชาติ คือ การบุกค้นโรงพยาบาล การเผาบ้านเผาเมือง การวางระเบิด และการใช้ประชาชนเป็นเครื่องมือ

ในตัวอย่างต่อไปมีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่แกนนำ นปช. บุกเข้าค้นโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย แกนนำ นปช. อ้างว่าโรงพยาบาลเป็นแหล่งซ่องสุมของทหาร

(ไทยรัฐ วันที่ 3 พฤษภาคม 2553)

ชัย ราชวัตรนำเหตุการณ์ดังกล่าวมาเสนอผ่านการเล่นความคลุมเครือ คำว่า อาวุธ ในช่องแรกพยายามทำให้เข้าใจว่า อาวุธนั้นหมายถึง เครื่องมือที่ใช้ในการต่อสู้หรือป้องกันตนเอง แสดงให้เห็นว่าโรงพยาบาลเป็นแหล่งซ่องสุมของทหารที่จัดเตรียมอาวุธเพื่อสลายการชุมนุมของ นปช. การที่บุกค้นโรงพยาบาลจึงเป็นเสมือนการรักษาชีวิตของ นปช. แต่ในช่องสุดท้ายตัวละครกลับพูดว่าอาวุธเหล่านั้นเจอในห้องผ่าตัด แสดงให้เห็นว่าอาวุธเหล่านั้นไม่ใช่อาวุธที่ใช้ต่อสู้หรือป้องกันตนเอง แต่เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ทางการแพทย์ เพื่อรักษาคนไข้ การเล่นคำดังกล่าวมีเจตนามุ่งเสียดสี นปช. ขาด

จิตสำนึก ใช้ข้ออ้างเพื่อต้องการบุกค้นโรงพยาบาล โดยไม่คำนึงว่าเป็นเครื่องมือของแพทย์และ
พยาบาลช่วยเหลือคนไข้

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงการที่ นปช. วางระเบิดและเผาสถานที่ต่าง ๆ นำไปสู่ความ
เสียหายมากมาย

(ไทยรัฐ วันที่ 24 พฤษภาคม 2553)

ในตัวอย่างนี้มีการเล่นคำ คือ แดงทั้งแผ่นดิน ข้อความนี้เป็นคำขวัญของกลุ่ม นปช. ที่สื่อให้เห็น
จำนวนผู้เข้าร่วมชุมนุมทั่วประเทศที่มากมาย และเป็นการปลุกกระดมให้เห็นพลังการต่อสู้ที่ยิ่งใหญ่ มี
จุดมุ่งหมายร่วมกัน เพื่อประท้วงรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ชัย ราชวัตรจึงนำข้อความดังกล่าว
มาล้อเลียน ด้วยการเล่นคำว่าแดงหมายถึง เปลวไฟที่เกิดจากการระเบิดและการใช้อาวุธต่าง ๆ ดังนั้น
ชัย ราชวัตรเสียดสี นปช. ว่ามีเจตนาชวนเชื่อประชาชนว่าทำเพื่อแผ่นดิน แท้จริงแล้วมีเจตนาต้องการ
สร้างความวุ่นวายให้ประเทศด้วยการใช้ระเบิดและอาวุธต่าง ๆ นอกจากนั้นสีแดงอาจหมายถึงเลือด
ของประชาชนผู้บริสุทธิ์ที่ต้องมาสังเวยให้กับอุดมการณ์ทางการเมือง

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึง นปช. มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวางระเบิดตามจุดต่าง ๆ

(ไทยรัฐ วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2553)

ในตัวอย่างนี้มีความเกี่ยวข้องกับปัญหาเรื่องจีที 200 อุปกรณ์ตรวจสอบวัตถุระเบิดที่ไม่มีประสิทธิภาพกับแกนนำคนสำคัญของกลุ่ม นปช.คือ พลตรีชิตติยะ สวัสดิผล หรือ เศษ.แดง มีหน้าที่ในการรักษาความปลอดภัยกับการชุมนุมของ นปช.ชัย ราชวัตรนำมาสร้างเป็นการ์ตูนการเมืองผ่านการหักมุม หากพิจารณาภาพการ์ตูนพบว่า ในช่องสองมีการเบี่ยงเบนประเด็นเสมือนว่าเป็นการแนะนำวิธีการที่ดีกว่าในการหาถูกระเบิด แต่ในช่องสุดท้ายมีการหักมุมด้วยการใช้เศษ.แดงหาระเบิดแทน เพื่อเสียดสีเศษ.แดงว่าเป็นผู้ก่อความวุ่นวายในการวางระเบิดตามจุดต่าง ๆ

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงกลุ่ม นปช. ที่ใช้ประชาชนเป็นโล่มนุษย์ปกป้องตนเองจากการสลายการชุมนุมของทหาร

(ไทยรัฐ วันที่ 30 เมษายน 2553)

ในตัวอย่างนี้ใช้การแฝงนัย ในช่องแรกตัวละครวิจารณ์สถานที่ชุมนุมกลุ่ม นปช.เต็มไปด้วยความสกปรก ขณะที่ตัวละครอีกคนแย้งว่ากลุ่มผู้ชุมนุมมีการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมดีกว่าฝ่ายทหารตำรวจ เพราะใช้โล่มนุษย์แทนโล่พลาสติก ดูเหมือนว่าตัวละครต้องการชื่นชมการรักษาความสะอาดและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แท้จริงต้องการเสียดสีว่าแกนนำการชุมนุม นปช. ใช้ประชาชนบริสุทธิ์เป็นเพียงเครื่องมือในการปกป้องตนเอง โดยไม่เห็นความสำคัญของชีวิตประชาชนที่เข้าร่วมชุมนุม

กล่าวโดยสรุป ภาพกลุ่ม นปช.ในการ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตรถูกนำเสนอให้เป็นผู้ชุมนุมทางการเมืองที่ก่อความวุ่นวายให้กับประเทศชาติ ภาพลักษณ์ดังกล่าวช่วยลดความชอบธรรมของผู้ชุมนุมทางการเมืองไม่ได้มีเจตนาเรียกร้องประชาธิปไตยอย่างที่กล่าวไว้ แท้จริงแล้วก่อความวุ่นวายเพื่อกดดันให้รัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะต้องลาออก

2.5 ทหาร: การปฏิรูปการเมือง และการปราบโกง

ในการ์ตูนการเมืองกล่าวถึงบทบาทของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่เข้ามาบริหารประเทศ คือ การปฏิรูปการเมือง เป็นการปรับเปลี่ยนระบบการเมืองและสังคมในด้านต่างๆ ให้มีความเหมาะสม โดยเฉพาะการปราบการทุจริตของหน่วยงานต่างๆ

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงกลุ่มฮิวแมนไรท์วอตช์ (Human Rights Watch) ออกมาวิจารณ์การทำงานของ คสช.

(ไทยรัฐ วันที่ 28 กรกฎาคม 2557)

ในตัวอย่างนี้เล่าถึงฮิวแมนไรท์วอตช์ซึ่งเป็นองค์กรส่งเสริมมนุษยชนระหว่างประเทศที่ออกมาวิจารณ์ คสช. ในการปิดกั้นเสรีภาพการแสดงความคิดเห็นของประชาชนและไม่ให้ความสำคัญกับนโยบายสิทธิมนุษยชน ชัย ราชวัตรนำเหตุการณ์ดังกล่าวมาสร้างเป็นการ์ตูนการเมือง ในตัวอย่างนี้มีการเปรียบเทียบฮิวแมนไรท์วอตช์เป็นผู้ซุ่มกักขังที่ไม่มีความรู้ซึ่งนำคดีกบฏไปตัดสินฟุตบอล ย่อมทำให้เกิดความวุ่นวาย กลวิธีการเปรียบเทียบดังกล่าวมุ่งเสียดสีบุคคลที่วิจารณ์ คสช. เป็นเผด็จการโดยยึดหลักประชาธิปไตยแบบสากล แสดงให้เห็นว่ากลุ่มบุคคลเหล่านี้ มิได้พิจารณาบริบททางสังคมของแต่ละสังคมที่มีความแตกต่างกัน

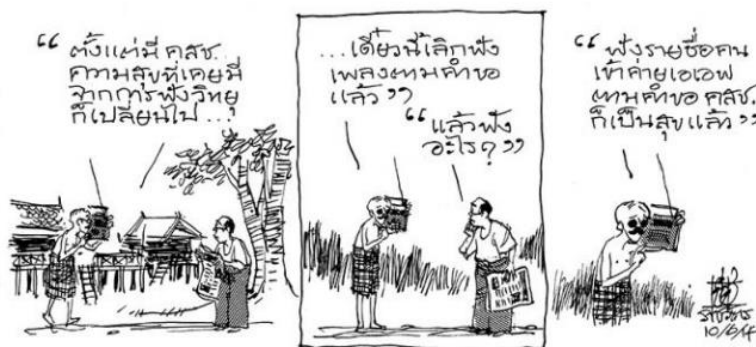
ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงการรายงานเกี่ยวกับปฏิบัติหน้าที่ของ คสช. ที่ได้รับความนิยมนอกจากคนดูมากกว่าละคร

(ไทยรัฐ วันที่ 23 มิถุนายน 2557)

ในตัวอย่างนี้มีการใช้กลวิธีการเปรียบเทียบการบริหารประเทศเป็นรายการบันเทิง ทั้งสองอย่างมีคุณสมบัติร่วมกัน คือ การสร้างความสุขให้กับประชาชน การที่รายการบันเทิง เช่น โฆษณา เกมโชว์ ละคร มุ่งนำเสนอเนื้อหาที่ทำให้ประชาชนคลายกังวลจากสังคมที่วุ่นวาย ไม่แตกต่างจากแผนการบริหารประเทศของ คสช. ที่มีจุดมุ่งหมายในการแก้ไขวิกฤตการณ์ของสังคม ความเปรียบดังกล่าวมุ่งสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกให้กับการบริหารประเทศของ คสช. ที่เน้นการจัดระเบียบสังคมและการปราบปรามการทุจริตต่าง ๆ ทำให้ประชาชนมีความสุข

ในตัวอย่างต่อไปมีความเกี่ยวข้องกับการที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องไปปรับทัศนคติ

(ไทยรัฐ วันที่ 12 มิถุนายน 2557)

ชัย ราชวัตรนำเหตุการณ์ดังกล่าวมาสร้างเป็นการ์ตูนการเมือง ในช่องแรกมีการเกริ่นนำเนื้อเรื่อง เริ่มต้นด้วยบทสนทนาระหว่างตัวละครถึงการเลิกฟังเพลงในวิทยุเพราะ คสช. เข้ามาบริหารประเทศ คำพูดดังกล่าวทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่า คสช. เข้ามาแทรกแซงสื่อต่าง ๆ จนทำให้ประชาชนเกิดความเบื่อหน่ายที่จะฟังนโยบายของ คสช. แต่ในช่องสุดท้าย มีการหักมุม ตัวละครเลิกฟังเพลงในวิทยุ

เปลี่ยนไปฟังรายชื่อบุคคลที่ถูกเรียกเข้าไปปรับทัศนคติในค่ายทหาร ยังมีการเปรียบเทียบค่ายทหาร เป็นค่ายทรู อะคาเดมี่ แฟนเทเชีย (True Academy Fantasia) หรือค่าย AF เป็นรายการบันเทิงที่ได้รับความนิยม สื่อให้เห็นว่าตัวละครชื่นชมและเชื่อมั่นการทำหน้าที่ของ คสช. ในการคืนความสุขให้กับประชาชน

ในตัวอย่างต่อไปมีความเกี่ยวข้องกับ คสช. ประกาศคำสั่งเรื่องมาตรการการแก้ไขปัญหาการครอบครองและใช้ประโยชน์ที่ดินป่าทับเบิก จังหวัดเพชรบูรณ์

(ไทยรัฐ วันที่ 6 กันยายน 2557)

ในตัวอย่างนี้ ชัย ราชวัตรนำเหตุการณ์ดังกล่าวมาสร้างเป็นการ์ตูนการเมือง ชัย ราชวัตรเกริ่นนำเนื้อเรื่องเกี่ยวกับปัญหาการเข้ามาบริหารประเทศของ คสช. ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว คือ รีสอร์ทหลายแห่งถูกสั่งปิด ในช่องที่สองมีการตั้งคำถามถึงสาเหตุที่ทำให้รีสอร์ทปิดตัว การเกริ่นนำเนื้อเรื่องดังกล่าวทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่าชัย ราชวัตรวิจารณ์การบริหารประเทศของ คสช. ทำให้นักท่องเที่ยวหวาดกลัว แต่ในช่องสุดท้ายกลับมีการหักมุมถึงเหตุผลที่รีสอร์ทปิดลงเพราะ คสช. สั่งให้มีการรื้อถอนรีสอร์ทเนื่องมาจากเจ้าของรีสอร์ทหลังนี้บุกรุกพื้นที่ป่าสงวน การหักมุมดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า คสช. เข้ามาบริหารประเทศเพื่อจัดระเบียบสังคมให้มีความเรียบร้อย เป็นอีกตัวอย่างที่แสดงถึงการยกย่องการจัดการของ คสช. อีกครั้ง

ในตัวอย่างต่อไปมีความเกี่ยวข้องกับการทุจริตโครงการจำนำข้าวในสมัยรัฐบาลนางสาว

ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

(ไทยรัฐ วันที่ 8 กรกฎาคม 2557)

ชัย ราชวัตรนำมาสร้างเป็นการ์ตูนการเมือง ในช่วงแรกมีการเกริ่นนำเนื้อเรื่องถึงผีที่อยู่แถวโกดง จำนำข้าว เพราะผู้ว่าการตรวจพบโกดง แล้วพบศพจำนวนมาก การปูเนื้อเรื่องเป็นการเบี่ยงเบน ประเด็นให้เกี่ยวข้องกับคดีฆาตกรรม แต่ในช่องสุดท้ายกลับหักมุมว่า ศพเหล่านั้นเป็นศพแมลงสาบ แสดงให้เห็นว่าข้าวใน โครงการรับจำนำข้าวมีลักษณะเสื่อมสภาพ เช่น ข้าวเน่า สกปรก กลวิธีการ หักมุมดังกล่าวเป็นการเสียดสีรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรที่เกิดการทุจริตโครงการจำนำข้าวจน ทำให้เกิดความเสียหาย และ คสช. เป็นผู้ตรวจสอบการทุจริตใน โครงการเหล่านั้น

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงนักการเมืองวิพากษ์วิจารณ์ร่างรัฐธรรมนูญของ คสช. ว่าไม่มี ความเป็นธรรม

(ไทยรัฐ วันที่ 23 มีนาคม 2558)

ในตัวอย่างนี้มีความเกี่ยวข้องกับการที่ คสช. ยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และกำหนดให้มีคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ชัย ราชวัตรนำเหตุการณ์ดังกล่าวมาสร้างเป็นการ์ตูนการเมือง ในการ์ตูนการเมืองมีการเปรียบเทียบ

นักการเมืองที่ออกมาวิจารณ์ร่างรัฐธรรมนูญของ คสช. ว่าเป็นโหร ทั้งสองอย่างมีคุณสมบัติร่วมกัน คือ การคาดการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นล่วงหน้าอย่างไม่มีเหตุผล การอุปถัมภ์ดังกล่าวมุ่งเสียดสีนักการเมืองที่วิจารณ์ร่างรัฐธรรมนูญของ คสช. ว่าเป็นบุคคลที่เชื่อถือไม่ได้

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงสภาพปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) ผู้ทำหน้าที่เสนอแนะแนวทางการปฏิรูปประเทศไทยเพื่อพัฒนาประเทศไทยในด้านต่าง ๆ เช่น การเมือง กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

(ไทยรัฐ วันที่ 13 ตุลาคม 2554)

ในสองช่องแรกเป็นการเกริ่นนำเนื้อเรื่องเกี่ยวกับผลดีที่เกิดขึ้นจากปฏิรูปประเทศไทยในด้านต่าง ๆ ทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และทำให้นักชุนัขได้รับผลประโยชน์ นำไปสู่การตั้งคำถามของตัวละครว่าสุนัขเกี่ยวข้องกับการปฏิรูปได้อย่างไร เพราะเรื่องเหล่านี้ทำให้กับประชาชน ในช่องสุดท้ายแสดงให้เห็นการหักมุมผ่านคำตอบของตัวละครว่าการปฏิรูปทำให้ไม่เกิดการซื้อเสียงเลือกตั้ง สุนัขจึงไม่ต้องหอนในคืนหมาหอน มาจากคำที่ว่า “คืนหมาหอน” หมายถึง คืนสุดท้ายก่อนวันเลือกตั้งซึ่งนักการเมืองมักจะนำเงินไปแจกให้ชาวบ้าน เป็นการทุจริตการเลือกตั้ง การหักมุมดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การที่ คสช. เข้ามาบริหารประเทศนำไปสู่การปราบปรามการทุจริตเลือกตั้ง

ในการ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตรนำเสนอภาพของทหารที่เข้ามาบริหารประเทศ เมื่อปี 2557 เป็นผู้ที่ปราบการทุจริต เช่น การตรวจโครงการจำหน่ายข้าว รือรถอนอุทยานที่บุกรุกป่า เป็นต้น และดำเนินการปฏิรูปประเทศด้วยการร่างรัฐธรรมนูญ

จากการวิเคราะห์ลักษณะเด่นการ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตร ผู้วิจัยพบว่า โครงสร้างการ์ตูนการเมืองที่พบมากที่สุดคือโครงสร้างแบบสามช่อง เป็นกลวิธีที่สามารถพลิกความหมายให้

ข้อกล่าวหาที่มีต่อกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองให้กลายเป็นเรื่องไร้สาระ ขณะเดียวกันยังเป็นการนำเสนอภาพลักษณ์เชิงลบให้กับกลุ่มการเมืองเสื้อแดงที่กลายเป็นความผิดเพี้ยน นอกจากโครงสร้างการตั้งการเมืองแล้ว กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในบทสนทนา ชัย ราชวัตรมีลักษณะภาษาที่เบี่ยงเบนออกจากกรอบมาตรฐานเพื่อเสียดสีกลุ่มการเมืองเสื้อแดง

จากการวิเคราะห์ความชอบธรรมของกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองในการตั้งการเมืองของชัย ราชวัตร ผู้วิจัยพบว่า ชัย ราชวัตรสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกให้กับกลุ่มทหารที่เข้ามาบริหารประเทศมากกว่านายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เพราะมีอำนาจปราบปรามการทุจริตอันเกิดจากรัฐบาลที่สืบทอดอำนาจจากนายทักษิณ ชินวัตร และ มีการสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกให้ผู้ชุมนุมกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองซึ่งใช้สันติวิธีในการขับไล่รัฐบาลที่สืบทอดอำนาจจากนายทักษิณ ชินวัตร ในทางตรงกันข้าม มีการวิจารณ์ผู้ชุมนุมทางการเมืองเสื้อแดงในฐานะผู้ที่แสวงหาผลประโยชน์ของชาติเพื่อช่วยเหลือพวกพ้อง ภาพลักษณ์ดังกล่าวสอดคล้องอุดมการณ์ของกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองที่สร้างความชอบธรรมให้กับผู้นำประเทศที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมเข้ามาบริหารประเทศมากกว่านักการเมืองที่อยู่ในระบบรัฐสภา และวิจารณ์ระบอบทักษิณว่าเป็นการบริหารประเทศที่เน้นช่วยเหลือพวกพ้อง จนนำไปสู่การทุจริตฉ้อโกง

บทที่ 3

ความชอบธรรมของกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองในการ์ตูนการเมืองของปัญญา-คามิน

ในบทที่ 3 ผู้วิจัยศึกษากลวิธีการเสียดสีและกลุ่มการเมืองต่าง ๆ ในการ์ตูนการเมืองของปัญญา-คามิน โดยแบ่งหัวข้อการศึกษาออกเป็นลักษณะเด่นการ์ตูนการเมืองของปัญญา-คามิน ประกอบด้วยภูมิหลังของนักเขียน โครงสร้างการ์ตูนการเมือง และการใช้ภาพล้อตัวละคร ในหัวข้อถัดไปเป็นภาพนายกรัฐมนตรีกับบริหารประเทศ ผู้ชุมนุมทางการเมือง และหัวข้อสุดท้ายคือทหการวิเคราะห์ดังกล่าวเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองในการเข้ามาบริหารประเทศ ขณะเดียวกันก็จะสร้างให้กลุ่มการเมืองเสื้อแดงกลายเป็นพวกผิดเพี้ยนที่สร้างปัญหาให้กับประเทศ

3.1 ลักษณะเด่นในการ์ตูนการเมืองของปัญญา-คามิน

ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงภูมิหลังของปัญญา-คามินซึ่งเป็นนักเขียนการ์ตูนให้กับหนังสือพิมพ์ผู้จัดการที่มีนายสนธิ ลิ้มทองกุล แกนนำของกลุ่ม พวม. เป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์ จากภูมิหลังดังกล่าวส่งผลต่อเนื้อหาการสร้าง ความชอบธรรมให้กลุ่มการเมืองเสื้อเหลือง ในหัวข้อต่อไป กล่าวถึงกลวิธีในการ์ตูนการเมือง ประกอบด้วย โครงสร้างการ์ตูน การใช้ภาพล้อตัวละคร การวิเคราะห์ในประเด็นดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ากลวิธีดังกล่าวมีผลต่อการสร้างความหมายของกลุ่มการเมืองต่าง ๆ

3.1.1 ภูมิหลังของปัญญา-คามิน

ปัญญา-คามินเป็นนามปากกาของนักเขียนการ์ตูนการเมือง 2 ท่าน คือ ปัญชามีชื่อจริงว่า นายปัญญา แสงตันชัย จบการศึกษาด้านศิลปะจาก โรงเรียนเพาะช่าง หลังจากจบการศึกษา เขาทำงานด้านกราฟฟิก (graphic) และเริ่มต้นทำงานเป็นนักเขียนการ์ตูนการเมืองในหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ ส่วนคามิน มีชื่อจริงว่า นายชูเกียรติ เจริญสุข จบการศึกษาด้านจิตรกรรมประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และศึกษาต่อด้านการออกแบบกราฟฟิก (Graphic Design) ที่

ประเทศสหรัฐอเมริกา นายชูเกียรติ เจริญสุขเริ่มเขียนการ์ตูนการเมืองตั้งแต่ปี 2519 ให้กับหนังสือพิมพ์*ประชาธิปไตย* ต่อมาเขาทำงานเป็นนักเขียนการ์ตูนการเมืองให้กับหนังสือพิมพ์*ผู้จัดการ* นักเขียนทั้งสองคนทำงานร่วมกันในลักษณะ “คามินคิด บัญชาทำ” คามินเป็นคนคิดประเด็นและรูปแบบการ์ตูน ส่วนบัญชาเป็นคนวาดการ์ตูน¹ บัญชา-คามินมีผลงานรวมเล่มเป็นจำนวนมาก เช่น *อีโง่, แหลเพื่อพี่* ซึ่งเป็นผลงานรวบรวมการ์ตูนการเมืองในยุคที่นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี²

ในประเด็นจุดยืนทางการเมืองของบัญชา-คามิน ผู้วิจัยพบว่านักเขียนทั้งสองท่านไม่เคยแสดงจุดยืนที่ชัดเจน อย่างเช่น ชัย ราชวัตร และไม่เคยปรากฏตัวในสื่อ ด้วยเหตุผลที่ต้องรักษาไว้ซึ่งความเป็นอิสระทางความคิด ดังนั้น ขอกกล่าวถึงจุดยืนทางการเมืองของนายสนธิ ลิ้มทองกุลซึ่งเป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์*ผู้จัดการ*และแกนนำกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์การ์ตูนการเมืองของบัญชา-คามิน

นายสนธิ ลิ้มทองกุลเป็นเจ้าของสื่อหลายแขนง เริ่มแรกนั้นนายสนธิ ลิ้มทองกุลสนับสนุนนายทักษิณ ชินวัตรผ่านรายการโทรทัศน์*เมืองไทยรายสัปดาห์* ต่อมาเกิดความขัดแย้งเกี่ยวกับผลประโยชน์ทางด้านธุรกิจ ทำให้นายสนธิ ลิ้มทองกุลหันมาใช้รายการโทรทัศน์ของตนเองในการวิพากษ์วิจารณ์การบริหารประเทศของนายทักษิณ ชินวัตร และรายการ*เมืองไทยรายสัปดาห์*ถูกนายทักษิณ ชินวัตรสั่งปิด นายสนธิ ลิ้มทองกุลจึงจัดรายการ*เมืองไทยรายสัปดาห์*สัญจรไปตามสถานที่ต่าง ๆ อาทิ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สวนลุมพินี และใช้สื่อของตนเองเป็นเครื่องมือวิพากษ์วิจารณ์นายทักษิณ ชินวัตร กล่าวได้ว่าปัจจัยที่ทำให้การเคลื่อนไหวของนายสนธิ ลิ้มทองกุลประสบความสำเร็จ เพราะมีสื่อเป็นของตนเอง จึงสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถสร้างผู้ชุมนุมทางการเมืองประเภทใหม่ขึ้นมาที่เรียกว่า “มวลชนเสมือน” แม้ไม่สามารถร่วมชุมนุม แต่เกิดความรู้สึกร่วมกับผู้ที่มาชุมนุม³ กล่าวโดยสรุป บัญชา-คามินเป็นนักเขียนการ์ตูน

¹ สุพัฒน์ศิริ แพงพันธุ์, “การประกอบสร้างและการสื่อความหมายของการ์ตูนการเมืองไทย ในช่วงรณรงค์การเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2544” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544), หน้า 38-39.

² “แหลเพื่อพี่ การ์ตูนการเมืองสามัญประจำบ้าน,” *ผู้จัดการสุดสัปดาห์ 360°* (31 สิงหาคม 2556): 53.

³ สรุปความจาก ไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร์, *สุนทรียศาสตร์กับการเมืองภาคประชาชน*, (กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2558), หน้า 100-103

การเมือง 2 คนที่ทำงานร่วมกัน โดยคามินเป็นคนคิดประเด็น บัญชาเป็นคนวาดภาพการ์ตูน ส่วนจุดยืนทางการเมือง บัญชา-คามินได้รับอิทธิพลทางการเมืองจากนายสนธิ ลิ้มทองกุลซึ่งเป็นแกนนำกลุ่ม พวม. และเป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์ที่ตนทำงานอยู่

3.1.2 กลวิธีในการ์ตูนการเมืองของบัญชา-คามิน

จากภูมิหลังของบัญชา-คามินที่เรียนทางด้านกราฟฟิก (graphic) ซึ่งเป็นศาสตร์เกี่ยวข้องกับการวาดภาพ ทำให้การ์ตูนการเมืองของเขาเน้นองค์ประกอบของภาพมากกว่าการใช้ภาษา ภาษาเป็นเพียงสิ่งที่จะช่วยเสริมความหมายภาพ ในหัวข้อต่อไปขอกล่าวถึงโครงสร้างการ์ตูนและการใช้ภาพตัวละครซึ่งเป็นลักษณะเด่นของการ์ตูนการเมืองบัญชา-คามิน

3.1.2.1 โครงสร้างการ์ตูนการเมือง

โครงสร้างของการ์ตูนการเมืองของบัญชา-คามินที่ใช้ในการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

โครงสร้างการ์ตูนการเมือง	ตัวอย่าง
<p>โครงสร้างแบบ 1 ช่อง</p>	

โครงสร้างการ์ตูนการเมือง	ตัวอย่าง
<p style="text-align: center;">โครงสร้างแบบ 2 ช่อง</p>	

1. โครงสร้างแบบ 1 ช่อง นำเสนอพฤติกรรมของนักการเมืองและมีคำบรรยายประกอบเพื่ออธิบายเสริมความหมายของภาพตัวละคร

2. โครงสร้างแบบ 2 ช่อง โครงสร้างแบบนี้สามารถแบ่งย่อยเป็น 2 ลักษณะ ลักษณะแรก ในช่องแรกเป็นการนำเสนอประเด็นปัญหาหรือตั้งคำถาม จากนั้นในช่องที่สองมีการให้คำตอบที่พลิกความคาดหมาย ส่วนลักษณะที่สอง ไม่มีการดำเนินเนื้อเรื่อง หากเสนอประเด็นในแต่ละช่องเพื่อเปรียบเทียบความเหมือนและความต่าง

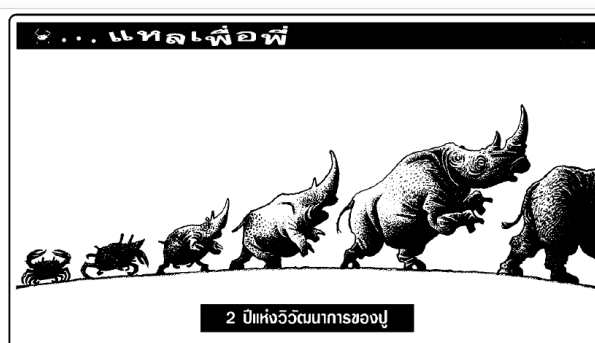
จากการศึกษา ผู้วิจัยพบว่าโครงสร้างของการ์ตูนการเมืองของบัญชา-คามินที่พบมากที่สุด คือ โครงสร้างแบบ 1 ช่อง โดยการเน้นนำเสนอภาพตัวละคร

3.1.2.2 การใช้ภาพล้อตัวละครเพื่อเสียดสีนักการเมือง

ตัวละครเป็นองค์ประกอบสำคัญในงานวรรณกรรม เพราะตัวละครเป็นผู้แสดงพฤติกรรมตามโครงเรื่องหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะในการ์ตูนการเมืองของบัญชา-คามิน ตัวละครนักการเมืองนับเป็นสิ่งในการนำเสนอแนวคิดทางการเมือง ตัวละครนักการเมืองถูกสร้างขึ้นมาจากภาพล้อ (caricature) เป็นกลวิธีการบิดเบือนพฤติกรรมของตัวละครมาบิดเบือนให้โดดเด่นและพิศเหินผ่านทั้งภาพเรื่อนร่าง เช่น ลำตัวมีขนาดใหญ่กว่าปกติ และ

ภาษาที่ใช้บรรยายพฤติกรรมเหล่านั้น เช่น ความคิดของตัวละครที่มีความผิ่ยน ในการ์ตูน การเมืองของปัญญา-คามินมีการสร้างภาพล้อตัวละครซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การใช้อุปมา (metaphor) การเปรียบเทียบนักการเมืองเป็นสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่ใช่มนุษย์ เช่น การเปรียบเทียบตัวละครนักการเมืองให้เป็นสัตว์ บางสิ่งในสัตว์ จะมีเสน่ห์เมื่อกลายเป็นมนุษย์ ต่างจากมนุษย์ที่กลายเป็นสัตว์ จะทำให้มีความน่ารังเกียจ⁴ เช่น ในตัวอย่างนี้ที่มีการเปรียบเทียบนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรเป็นแรด

(ผู้จัดการรายวัน 360° วันที่ 16 สิงหาคม 2556)

2. การบิดเบือนภาพเรือนร่างของนักการเมือง ใช้ความคิดปกติของร่างกายสื่อถึงความผิดปกติทางความคิดและจิตใจที่อยู่ภายใน⁵ เช่น ในตัวอย่างต่อไปนี้ ปัญญา-คามินบิดเบือนภพนายทักษิณ ชินวัตรให้มีจมูกยาวขึ้น สื่อให้เห็นว่านายทักษิณ ชินวัตรไม่ได้จงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างที่พูด

⁴Simon Critchley, *On humour*, (London: Routledge, 2002), p 34.

⁵นันทนัย ประสานนาม, “เรื่องสั้นแนวเสียดสีของไทยระหว่าง พ.ศ.2535-2545: การศึกษาแนวคิดและกลวิธี,”(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548), หน้า 113.

(ผู้จัดการรายวัน 360° วันที่ 31 มีนาคม 2552)

3. ตัวละครนักเขียน มีการนำเสนอให้ตัวละครนักเขียนมาปรากฏอยู่ในการ์ตูน เพื่อสั่งสอนนักการเมืองที่มีความคิดที่ผิดเพี้ยน เช่น ในตัวอย่างต่อไปมีการใช้ตัวละครนักเขียนเตือนสติ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะถึงข้อเสียของการใช้นโยบายประชานิยม

(ผู้จัดการรายวัน 360° วันที่ 1 กรกฎาคม 2553)

ในการวิเคราะห์การ์ตูนการเมืองของบัญชา-คามิน ผู้วิจัยพิจารณาทั้งภาพและภาษาประกอบกัน โดยพิจารณาภาพล้อนักการเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครในภาพ องค์ประกอบต่าง ๆ ส่วนกลวิธีภาษาพิจารณาเพื่อเสริมความหมายของภาพตัวละคร

3.2 ภาพนายกรัฐมนตรีกับการบริหารประเทศ

ในการ์ตูนการเมืองของบัญชา-คามินมีการวิจารณ์นายกรัฐมนตรีนายทุนผู้ใช้นโยบายประชานิยมมอมเมาประชาชนซึ่งนายกรัฐมนตรีนายทุนประกอบด้วย นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายทักษิณ ชินวัตร นายสมักร สุนทรเวช และนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร แมื่อนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะจะ

ถูกนำเสนอภาพเช่นเดียวกับนายกรัฐมนตรีท่านอื่น แต่ผู้วิจัยพบว่า บัญชา-คามินวิจารณ์นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะด้วยน้ำเสียงที่แตกต่างจากนายกรัฐมนตรีท่านอื่น

3.2.1 นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ: ผู้ติดกับดักประชานิยม

นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อจากนายสมัคร สุนทรเวช และนายทักษิณ ชินวัตรซึ่งเป็นยุคที่เต็มไปด้วยความวุ่นวายทางการเมือง ดังนั้น นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะจึงเป็นความหวังของกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองที่จะทำให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากระบอบทักษิณ เมื่อนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี กลับมีการใช้นโยบายประชานิยม เช่นเดียวกับรัฐบาลที่ผ่านมา เช่น โครงการไทยเข้มแข็งที่ต้องกู้เงินจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ทำให้บัญชา-คามินวิจารณ์นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะเป็น “ผู้ติดกับดักประชานิยม”

ในตัวอย่างต่อมา บัญชา-คามินเสียดสีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะที่ใช้นโยบายประชานิยมแบบนายทักษิณ ชินวัตร ทำให้ประชาชนชื่นชอบเพื่อที่จะได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอย่างมั่นคง

(ผู้จัดการรายวัน 360° วันที่ 16 มกราคม 2552)

บัญชา-คามินนำเสนอภาพนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะที่อ่านหนังสือ ในที่นี้ผู้วิจัยตีความหนังสือเป็นสัญลักษณ์ของแนวคิดในการบริหารประเทศ การที่นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะอ่านหนังสือเล่มใด จึงหมายถึงการยึดถือแนวคิดการบริหารประเทศตามรูปแบบในหนังสือเล่มนั้น ส่วนในถึงขยะมีหนังสือซึ่งเขียนไว้ว่า “สร้างตัวอย่างไรให้ได้เป็นนายก” ของนายชวน หลีกภัยผู้เป็นอดีตนายกรัฐมนตรี และนักการเมืองคนสำคัญของพรรคประชาธิปัตย์ การที่หนังสือถูกทิ้งไว้ในถึงขยะ

แสดงให้เห็นว่านายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะไม่สนใจการบริหารประเทศแบบดั้งเดิมของพรรคประชาธิปัตย์ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะหันไปอ่านหนังสือ “ทำอะไรให้ได้เป็นนายคนนาน ๆ” ของนายทักษิณ ชินวัตรแทน ในการ์ตูนการเมืองของปัญญา-คามิน นำเสนอให้นายทักษิณ ชินวัตรเป็นตัวแทนของนักการเมืองทุจริต การที่นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะเลือกอ่านหนังสือของนายทักษิณ ชินวัตร จึงแสดงให้เห็นว่านายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปเมื่อดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งแต่ก่อนมีความเชื่อมั่นในอุดมการณ์ เมื่ออยู่ในตำแหน่งกลับเห็นผลประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม แสดงให้เห็นว่านักการเมืองเลือกที่จะดำรงรักษาอำนาจมากกว่าปกป้องผลประโยชน์ของประเทศชาติ

ในตัวอย่างต่อไป มีการวิจารณ์นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะที่ใช้นโยบายประชานิยมบริหารประเทศซึ่งอาจนำไปสู่ความเสียหายของประเทศ

(ผู้จัดการรายวัน 360° วันที่ 20 มกราคม 2552)

ปัญญา-คามินเปรียบเทียบนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะเป็นเด็กทารกซึ่งหมายถึง ความไร้เดียงสา และความไม่รู้เรื่อง ภาพของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะอยู่ในร่างเด็กทารกกำลังเล่นไม้จีดไฟ บนกองมีข้อความว่า ประชานิยม สื่อให้เห็นว่า นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะบริหารประเทศด้วยการใช้นโยบายประชานิยม บริเวณรอบ ๆ เต็มไปด้วยกระดาษเอกสารมากมายซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทนสังคมไทย ดังนั้นปัญญา-คามินได้เสียดสีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะว่าเป็นผู้รู้เท่าไม่ถึงการณ์ที่ใช้นโยบายประชานิยม อาจเป็นจุดเริ่มต้นของการก่อความวุ่นวายให้กับประเทศไทย

ในตัวอย่างต่อไปมีการใช้ตัวละครนักเขียนเดือนสตินาอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะเกี่ยวกับข้อเสียของการใช้นโยบายประชานิยม

(ผู้จัดการรายวัน 360° วันที่ 1 กรกฎาคม 2553)

บัญชา-คามินนำเสนอภาพนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะกำลังนินดาให้กับตนเอง และมีรูปร่างที่ผอมซีดเซียว เสื้อผ้าหลดลุ่ย บริเวณรอบตัว มีซองขาววางอยู่เกลื่อนกลาด หน้าของยาเขียนไว้ว่า “ประชานิยม” เป็นการเปรียบเทียบนโยบายประชานิยมราวกับยาเสพติด ทั้งสองอย่างมีลักษณะเหมือนกัน คือ การใช้เงินของภาครัฐเพื่อมอมเมาประชาชน และเรือนร่างที่ผอมซีดเซียวสื่อว่า การละทิ้งอุดมการณ์ แล้วหันมาใช้นโยบายประชานิยมแบบนายทักษิณ ชินวัตร นอกจากนี้ในภาพมีนักเขียนการ์ตูนการเมืองซึ่งก็คือ “คามิน” เขาพูดกับนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะว่า “มาร์ค ไหนคุณเคยว่า มันเป็นยาเสพติดใจ” คำพูดดังกล่าวสะท้อนว่าบัญชา-คามินต้องการเตือนสตินายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ที่ควรย้อนกลับไปใคร่ครวญอุดมการณ์ที่ตนเองเคยยึดถือ

ภาพลักษณะของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะในการ์ตูนการเมืองของบัญชา-คามินจึงมีลักษณะ “ผู้ติดกับดักประชานิยม” การที่นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะละทิ้งอุดมการณ์ แล้วเปลี่ยนมาใช้ นโยบายประชานิยมเหมือนของนายทักษิณ ชินวัตร สื่อให้เห็นถึงความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ที่อาจนำไปสู่ความวุ่นวายของประเทศชาติ แม้ว่าบัญชา-คามินวิจารณ์นายอภิสิทธิ์ด้วยน้ำเสียงเสียดสี ก็ชี้ให้เห็นข้อบกพร่อง ทั้งยังตักเตือนให้นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะกลับไปใคร่ครวญข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น สื่อนี้ชี้ให้เห็นว่านโยบายประชานิยมของนายทักษิณ ชินวัตรเป็นสิ่งที่สร้างปัญหา และไม่ควรเอาเป็นแบบอย่าง เพราะมีส่วนทำให้นักการเมืองที่ยึดมั่นอุดมการณ์ ต้องยึดติดอยู่ในวังวนแห่งอำนาจ

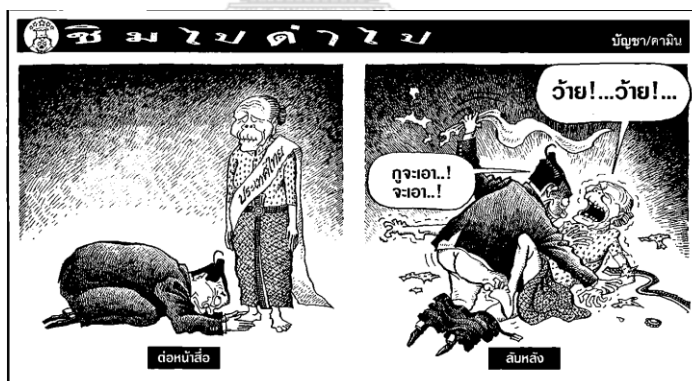
3.2.2 นายทักษิณ ชินวัตร: นายทุนผู้ทรยศชาติ

ในการ์ตูนการเมืองของบัญชา-คามินนำเสนอภาพนายทักษิณ ชินวัตรในฐานะนายทุนที่เต็มไปด้วยความโลภและต้องการแสวงหาผลประโยชน์จากประเทศชาติ

3.2.2.1 นายทักษิณ ชินวัตร: ผู้ทรยศชาติ

ในการ์ตูนการเมืองมุ่งแสดงให้เห็นบทบาทของผู้ทรยศชาติซึ่งนายทักษิณ ชินวัตร มีลักษณะ ได้แก่ การคิดร้ายหรือออกตัญญูต่อแผ่นดิน การตีตนเสมอสถาบันพระมหากษัตริย์ และการสืบทอดอำนาจซึ่งลักษณะดังกล่าวเพื่อสื่อให้เห็นว่านายทักษิณ ชินวัตรเป็นภัยคุกคามประเทศชาติ

ในตัวอย่างต่อไปได้กล่าวถึงพฤติกรรมการแสดงออกของนายทักษิณ ชินวัตรที่แสดงความเคารพต่อแผ่นดินเกิดนั้นเป็นเพียงคำโกหก แท้ที่จริงแล้วนายทักษิณ ชินวัตรกลับแสวงหาผลประโยชน์จากแผ่นดินแม่

(ผู้จัดการรายวัน วันที่ 6 มีนาคม 2551)

บัญชา-คามินวิจารณ์พฤติกรรมผิดปกตินายทักษิณ ชินวัตร ผ่านการเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2551 นายทักษิณเดินทางจากเกาะฮ่องกงกลับถึงประเทศไทย ระหว่างการเดินทางออกจากสนามบินสุวรรณภูมิ นายทักษิณ ชินวัตรคุกเข่าก้มกราบที่พื้น เพื่อแสดงให้เห็นความคิดถึงและความเคารพต่อแผ่นดินแม่หรือมาตุภูมิ ประเด็นดังกล่าวเป็นสิ่งที่บัญชา-คามินนำมาเสียดสีผ่านการใช้ประเทศไทยเป็นอุปลักษณ์แทนผู้หญิงสูงอายุ ความสัมพันธ์ระหว่างนายทักษิณ ชินวัตรกับผู้หญิงสูงอายุจึงอยู่ในลักษณะแม่กับลูก ในช่องแรก “อยู่หน้าสื่อ” นายทักษิณ ชินวัตรก้ม

กราบผู้หญิงสูงอายุ เพื่อแสดงความเคารพและสำนึกบุญคุณต่อแม่ผู้ให้กำเนิด ขณะที่อีกช่องทางหนึ่ง “ลับหลัง” นายทักษิณ ชินวัตรข่มขืนผู้หญิงสูงอายุ บัญชา-คามินนำเสนอความหมายของการกราบแผ่นดินที่สื่อถึงความเคารพให้กลับกลายเป็นความกลับลอกเพื่อปิดบังความเลวร้ายที่มองแผ่นดินแม่เป็นเพียงเป้าหมายในการแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองและกลุ่มของตน

ในตัวอย่างต่อไปขอกล่าวถึงพฤติกรรมของครอบครัวนายทักษิณ ชินวัตรที่ใช้ชีวิตแบบพระบรมวงศานุวงศ์

(ผู้จัดการรายวัน 360° วันที่ 5 มิถุนายน 2556)

บัญชา-คามินนำเสนอภาพครอบครัวชินวัตรประกอบด้วย นายทักษิณ ชินวัตร นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และนางเยาวภา วงศ์สวัสดิ์ ทั้งสามคนถูกนำเสนอวิถีชีวิตที่ผิดเพี้ยนไปจากสามัญชนทั่วไป ทั้งการแต่งตัวที่มีลักษณะแบบเดียวกับเชื้อพระวงศ์ บ้านที่อาศัยอยู่มีลักษณะแบบเดียวกันพระราชวัง ในความเป็นจริงแล้วนายทักษิณ ชินวัตรเป็นบุคคลธรรมดาข่อมไม่สามารถแต่งกายแบบพระมหากษัตริย์ได้ ด้านหลังภาพยังมีป้ายเขียนข้อความว่า “ราชวงศ์พระเจ้ามูลเมือง” มาจากความเชื่อของกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งที่เชื่อว่าในอดีตชาติว่า นายทักษิณ ชินวัตรเป็นพระมหากษัตริย์ของชาวล้านนาที่เคยสร้างวีรกรรมยิ่งใหญ่เช่นเดียวกับสมเด็จพระนเรศวรมหาราช จากความเชื่อนี้บัญชา-คามินจึงนำมาสร้างเป็นการ์ตูนเมือง ผ่านภาพตัวละครที่มีลักษณะการใช้ชีวิตโดยเทียบเท่ากับพระมหากษัตริย์และคิดที่จะจัดตั้งราชวงศ์ของตนเอง ลักษณะดังกล่าว แสดงให้เห็นว่านายทักษิณ ชินวัตรพยายามตีตนเสมอกับพระมหากษัตริย์

นอกจากนั้นบัญชา-คามินนำเสนอเรือนร่างที่บิดเบี้ยว เพื่อวิพากษ์วิจารณ์พฤติกรรมนายทักษิณ ชินวัตรที่ใช้อำนาจแทรกแซงระบบรัฐสภาผ่านพรรคพลังประชาชน ดังนี้

(ผู้จัดการรายวัน 360° วันที่ 3 ธันวาคม 2551)

บัญชา-คามินนำเสนอเรื่องราวของนายทักษิณ ชินวัตรที่กลายเป็นต้นไม้ขนาดใหญ่ เพื่อเสียดสีพฤติกรรมการสืบทอดอำนาจผ่านระบบรัฐสภา และเอื้อผลประโยชน์ให้กับนักการเมืองฝ่ายตน กล่าวคือ ใบหน้าที่มีขนาดใหญ่กว่าปกติ ดวงตาเบิกโพลงและใบหน้าที่เต็มไปด้วยริ้วรอย ลักษณะดังกล่าวเน้นไปที่ความอปลักษณ์เพื่อแสดงให้เห็นความผิดปกติทางจิตใจ บริเวณกิ่งไม้เต็มไปด้วยผลไม้ที่มีลักษณะเป็นศีรษะนักการเมืองต่าง ๆ เป็นการสื่อให้เห็นการสืบทอดอำนาจผ่านพรรคพลังประชาชน บนพื้นดินมีศีรษะของนายสมศักดิ์ สุทรเวชในลักษณะที่เหี่ยว หมายถึง การหมดอำนาจ ส่วนด้านซ้ายมีศีรษะของนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์กำลังจะหลุดจากขั้ว หมายถึง การพ้นจากตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี ส่วนกิ่งอื่น ๆ ปรากฏศีรษะเป็นจำนวนมาก หมายถึง นักการเมืองที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์จากนายทักษิณ ชินวัตร

3.2.2.2 นายทักษิณ ชินวัตร: นายทุนผู้เต็มไปด้วยความโลภ

การดูนการเมืองนำเสนอภาพนายทักษิณ ชินวัตรในฐานะนายทุนที่เต็มไปด้วยความโลภทั้งเงินทองและมีความเห็นแก่ตัว ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงคติความที่นายทักษิณ ชินวัตรกับคุณหญิงพจมาน ณ ป้อมเพชร์ จงใจหลีกเลียงภาษีเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ให้กับครอบครัว

(ผู้จัดการรายวัน วันที่ 4 สิงหาคม 2551)

บัญชา-คามินเสียดสีความร่ำรวยของนายทักษิณ ชินวัตรที่เกิดจากการทุจริต ผ่านบทสนทนาระหว่าง นายทักษิณ ชินวัตรกับคุณหญิงพจมาน ณ ป้อมเพชร์ เกี่ยวกับคดีร่วมจงใจที่ว่าด้วยการหลีกเลี่ยงภาษี หุ่นบริษัทชินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) คุณหญิงพจมานพูดว่า “...ถ้าฉันไม่โกงภาษี 547 ล้านบาทนั้น เงิน เราก็คงไม่ถึง 2 แสนล้าน...ก่อนโกงเรามีแค่ 199,500 ล้านเอง!!!”บัญชา-คามินแสดงให้เห็นลักษณะการกล่าวเกินจริงผ่านจำนวนเงินมากมายและภาพกองเงินที่สูงเป็นภูเขาขนาดใหญ่ องค์ประกอบเหล่านี้เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความโลภของนายทักษิณ ชินวัตรกับภรรยาที่ไม่รู้จักพอ แม้ว่าพวกเขาจะมีทรัพย์สินมากมายแล้ว หากแต่นายทักษิณ ชินวัตรยังมีความโลภและพยายามหาเงินมาเพิ่ม โดยการทุจริต

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงนายทักษิณ ชินวัตรในฐานะนายทุนที่เห็นแก่ตัว และใช้ครอบครัวเป็นเพียงเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์

(ผู้จัดการรายวัน 360° วันที่ 3 มีนาคม 2553)

บัญชา-คามินนำเสนอภาพครอบครัวของนายทักษิณ ชินวัตรประกอบด้วยพ่อแม่กับลูกสองคน นายทักษิณชินวัตรบอกกับภรรยาว่า “ปับลูกอีกคนเถอะ... 2 คนอาจจะไม่พอไว้ชุกหูน” คติชุกหูนมี

ความเกี่ยวข้องกับการพยายามปกปิดการถือครองหุ้นให้ไม่สามารถตรวจสอบได้ โดยการให้บุคคลใกล้ชิดครอบครองหุ้นแทน จากเหตุการณ์นี้ปัญญา-คามินจึงนำเหตุการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นผ่านภาพความสัมพันธ์ในครอบครัวที่มีความผิดปกติ ตามปกติแล้วพ่อแม่มีหน้าที่ดูแลคุ้มครองลูก ต่างจากความสัมพันธ์พ่อแม่ลูกที่ปรากฏในภาพ การที่นายทักษิณ ชินวัตรมีลูกเพียงเพื่อไว้ซุกหุ้น แสดงให้เห็นภาวะของนายทุนผู้เต็มไปด้วยความโลภที่มองสิ่งต่าง ๆ เป็นเพียงเครื่องมือแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง

ภาพลักษณ์ของนายทักษิณ ชินวัตรที่ปรากฏในการ์ตูนการเมืองของปัญญา-คามินอยู่ในฐานะ นายทุนผู้ทรยศชาติ หรือนายทุนที่เต็มไปด้วยความโลภในทรัพย์สินอย่างไม่เป็นที่สิ้นสุด จึงต้องพยายามสืบทอดอำนาจผ่านระบบรัฐสภา เพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากประเทศชาติให้กับตนเองและพวกพ้อง

3.2.3 สมักร- ยิ่งลักษณ์: การสืบทอดอำนาจการใช้นโยบายประชานิยมเพื่อมอมเมาประชาชน

นายทักษิณ ชินวัตรเป็นนายกรัฐมนตรีที่มีชื่อเสียงในด้านการใช้นโยบายประชานิยมในการช่วยเหลือประชาชน คือสามารถบริหารจัดการงบประมาณแผ่นดิน โดยส่งถึงมือประชาชนอย่างรวดเร็วและจับต้องได้ ส่งผลให้ได้รับความนิยมจากประชาชนเป็นจำนวนมาก ต่อมานายสมักร สุนทรเวชกับนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรยังได้สานต่อและต่อยอดนโยบายประชานิยมของนายทักษิณ ชินวัตรเพื่อให้ได้รับความนิยมอีกครั้ง

แม้ว่านโยบายประชานิยมนั้นจะได้รับความนิยมจากประชาชนเป็นจำนวนมาก แต่กลุ่มการเมืองสื่อเหลืองมองว่านโยบายประชานิยมทำให้ประชาชนต้องพึ่งพารัฐบาลอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นในการ์ตูนการเมืองของปัญญา-คามินจึงมีการนำเสนอภาพนายสมักร สุนทรเวชและนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรในฐานะผู้สืบทอดนโยบายประชานิยมจากนายทักษิณ ชินวัตร ขณะเดียวกันมีการวิจารณ์พฤติกรรมส่วนตัวของทั้งสองท่านด้วย เพื่อลดทอนความชอบธรรมของทั้งสองในฐานะผู้บริหารประเทศ ดังจะเสนอตามลำดับต่อไปนี้

3.2.3.1 นายสมัคร สุนทรเวช: บุคคลที่ผิดเพี้ยน-ผู้นำที่บิดเบี้ยว

ในการ์ตูนการเมืองของบัญชา-คามินมีการเสียดสีภานายสมัคร สุนทรเวช ด้านพฤติกรรมส่วนตัวที่เต็มไปด้วยความผิดเพี้ยน กักับการใช้นโยบายประชานิยมเพื่อ มอมเมาประชาชน

ในตัวอย่างแรกบัญชา-คามินวิจารณ์ความผิดเพี้ยนทางจิตใจของนายสมัคร สุนทรเวช โดยนำเสนอผ่านความโดดเด่นด้านการทำอาหาร ก่อนที่เขาจะมาดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี นายสมัคร สุนทรเวชเป็นพิธีกรรายการทำอาหารทางโทรทัศน์ 2 รายการ คือ รายการ ซิมไปบ่นไป และรายการชกโขยง 6 โมงเช้า บัญชาคามินนำลักษณะเด่นดังกล่าวมาขยายความให้ บิดเบี้ยว

(ผู้จัดการรายวัน วันที่ 28 มกราคม 2551)

ในภาพข้างต้น นายสมัคร สุนทรเวชแสดงอาการดีใจที่เขาค้นพบสูตรต้มชาหุสมุนไพรวร เป็นอาการดีใจในลักษณะที่เกินจริง จากการที่เขาแลบลิ้น และมีน้ำลายไหลทางปาก พฤติกรรมดังกล่าวขัดแย้งกับความคิดเห็นของ บัญชา-คามินที่อยู่ด้านล่างภาพ คือ “นายกรัฐมนตรี” และข้อความที่ปรากฏบนหนังสือพิมพ์ คือ “เศรษฐกิจโลกกำลังจะพินาศ” เป็นพาดหัวข่าวเกี่ยวกับวิกฤตการณ์เศรษฐกิจที่อาจส่งผลกระทบต่อประเทศไทย บัญชา-คามินนำเสนอให้เห็นว่านายกรัฐมนตรีเป็นตำแหน่งผู้บริหารประเทศ ควรให้ความสำคัญกับข่าวเศรษฐกิจซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศไทย แต่เขากลับสนใจเรื่องส่วนตัวมากกว่าผลประโยชน์ของประเทศชาติ

ในตัวอย่างต่อไปบัญชา-คามินวิจารณ์การใช้ภาษาของนายสมัคร สุนทรเวชว่ามีลักษณะที่หยาบคาย

(ผู้จัดการรายวัน วันที่ 6 สิงหาคม 2551)

ในตัวอย่างนี้มีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่นักข่าวรอสัมภาษณ์นายสมัคร สุนทรเวชเกี่ยวกับการปรับคณะรัฐมนตรี ระหว่างที่นายสมัคร สุนทรเวชกำลังเข้าห้องน้ำที่ตลาด อ.ต.ก. เมื่อนายสมัคร สุนทรเวชออกมาจากห้องน้ำ พร้อมตำหนินักข่าวว่า “เกิดมาไม่เคยเห็นใครเลวทรามอย่างกับคนพวกนี้เลย ทูเรศจริง ๆ คนจะเข้าห้องน้ำก็มายืนเฝ้า มันบ้าหรือเปล่า ให้สมาคมหัดอบรมสั่งสอนเสียบ้าง คนเป็นนายกรัฐมนตรีประเทศจะเข้าห้องน้ำก็มายืนเฝ้ามันเป็นความบ้าส่วนบุคคล มันทุเรศ”⁶ บัญชา-คามินจึงนำเหตุการณ์นี้สร้างเป็นการ์ตูน เพื่อเสียดสีการใช้ภาษาของนายสมัคร สุนทรเวชว่า พูดยาหยาบคาย

ในภาพนี้ บัญชา-คามินนำเสนอภาพก้นของนายสมัคร สุนทรเวชอยู่ด้านหน้าสุด ในการวิเคราะห์ภาพการจั่ววงองค์ประกอบใดให้อยู่หน้าสุดมักมีความสำคัญเสมอ แสดงให้เห็นว่าสิ่งที่ โดดเด่นของนายสมัคร สุนทรเวชไม่ใช่ใบหน้า แต่เป็นก้นซึ่งเป็นอวัยวะที่ใช้ขับถ่ายของเสีย เมื่อพิจารณาองค์ประกอบอื่นประกอบด้วย ป้ายคำเตือนที่มีข้อความว่า “คำเตือน : อียังไม่สุด อย่าเพิ่งออกไป มันจะไหลออกทางปาก!!!” การใช้คำว่า “อี” ในที่นี้เป็นสัญลักษณ์แทนความสกปรก บัญชา-คามินใช้เพื่อแทนคำพูดของนายสมัคร สุนทรเวชมีลักษณะสกปรกและหยาบคาย บนผนังห้องน้ำมีข้อความที่นายสมัคร สุนทรเวชเคยใช้ตอบคำถามนักข่าวว่า “เมื่อคืนคุณเสพเมธุนกับใครมา” ตามปกติข้อความบนผนังมักจะเป็นพื้นที่ในการเขียนเพื่อระบายความรู้สึกหรือเขียนเป็นถ้อยคำหยาบคาย บัญชา-คามินเปรียบเทียบคำพูดของนายสมัคร สุนทรเวชที่ออกมาไม่ต่างจากข้อความที่ปรากฏบนผนังห้องน้ำ มีลักษณะเป็นการระบายความรู้สึกมากกว่าสาระหรือข้อเท็จจริง การที่บัญชา-คามินนำเสนอเรื่อร่างที่เปลือยโดยให้ก้นมีลักษณะเด่นกว่าอวัยวะส่วนอื่นเพื่อเสียดสีลักษณะการพูดของนายสมัคร สุนทรเวช โดยเปรียบเทียบปากให้มีลักษณะเป็นก้นที่ใช้

⁶ศูนย์ข้อมูลมติชน, มติชนบันทึกประเทศไทยปี 2551, (กรุงเทพมหานคร: มติชน, 2552), หน้า 251.

ขั้บถ่าย ส่วนคำพูดที่ต่อนักข่าวเปรียบได้กับของเสียที่ระบายออกมา การเสียดสีดังกล่าวช่วยลดทอนความน่าเชื่อถือในการสื่อสารของนายสมักร สุนทรเวช

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงการที่นายสมักร สุนทรเวชใช้นโยบายประชานิยมเพื่อปกปิดการปรับแก้รัฐธรรมนูญ

(ผู้จัดการรายวัน วันที่ 16 กรกฎาคม 2551)

บัญชา-คามินนำเสนอภาพนักการเมืองเป็นผู้ชายที่นกกาม ผ่านภาพผู้ชายร่างเปลือยซึ่งกำลังจับจ้องไปที่เรือนร่างของรัฐธรรมนูญที่เปรียบเสมือนหญิงสาวผู้ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรง การปรับแก้รัฐธรรมนูญเปรียบได้กับการข่มขืนซึ่งเป็นการกระทำที่สร้างความเจ็บปวดทั้งทางร่างกายและจิตใจ บัญชา-คามินวิจารณ์รัฐบาลที่บิดเบือนเนื้อหาของรัฐธรรมนูญให้มีความผิดเพี้ยน การกระทำของรัฐบาลจึงเป็นการข่มขืนรัฐธรรมนูญ หากพิจารณาคำพูดนายสมักร สุนทรเวชที่กล่าวว่า “...แลกกับเวลาพวกผมเรียงคิวายนั่น อย่าออกมาขวางแค่นั้นแหละ” จากคำพูดแสดงว่า บัญชา มินวิจารณ์นโยบายประชานิยมถูกใช้เพื่อยืดเวลาการบิดเบือนรัฐธรรมนูญ และแสดงให้เห็นการไม่เคารพกฎหมาย พยายามฉกฉวยผลประโยชน์จากรัฐธรรมนูญ

จากที่กล่าวมา ในการ์ตูนการเมืองของบัญชา-คามินมีการเสียดสีพฤติกรรมที่ผิดเพี้ยนของนายสมักร สุนทรเวช คือ ความเห็นแก่ตัวกับการพูดจาหยาบค้าย แม้ว่าพฤติกรรมดังกล่าวจะเป็นพฤติกรรมส่วนบุคคล หากแต่กลับลดทอนสถานะผู้นำ ทำให้เขาขาดความน่าเคารพและน่าเชื่อถือจากประชาชน นอกจากพฤติกรรมส่วนบุคคลแล้ว บัญชา-คามินยังเสียดสีการใช้นโยบายประชานิยมเพื่อมอมเมาประชาชน จนประชาชนไม่สนใจตรวจสอบรัฐบาล

3.2.3.2 นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร: บุคคลผู้โง่เขลา-ผู้นำโง่เขลา

ในการ์ตูนการเมืองของบัญชา-คามินมีการเสียดสีภาพนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรด้านพฤติกรรมส่วนตัวที่เต็มไปด้วยความผิดเพี้ยน กับการใช้นโยบายนำข้าวเพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากชาวนา

ในตัวอย่างแรกเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรถูกสื่อมวลชนวิจารณ์ในเรื่องตอบคำถามที่ไม่ตรงประเด็น และเวลาตอบคำถามต้องอ่าน โปยประกอบทุกครั้ง

(ผู้จัดการรายวัน 360° วันที่ 8 สิงหาคม 2555)

บัญชา-คามินนำเสนอภาพนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรในเครื่องแบบนักกีฬา ด้านหลังมีการเขียนบรรยายชื่อการแข่งขันกีฬาว่า “ปล่อยไก่หญิง” มาจากการล้อเลียนสำนวน “ปล่อยไก่” หมายถึง แสดงความโง่ออกมา การที่มีไก่จำนวนมากแสดงให้เห็นว่า นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรแสดงพฤติกรรมแบบนี้อยู่หลายครั้ง บัญชา-คามินมุ่งเสียดสีพฤติกรรมความโง่เขลาที่ไม่เหมาะสมกับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

ในตัวอย่างต่อไปบัญชา-คามินเสียดสีพฤติกรรมความเห็นแก่ตัวของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

(ผู้จัดการรายวัน 360° วันที่ 24 กรกฎาคม 2555)

ภาพนี้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ไปเยือนประเทศฝรั่งเศส และได้พบประธานาธิบดีฟรองซัวส์ ออลองด์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศฝรั่งเศสทางการค้าและการลงทุน โดยการเฉพาะด้านอุตสาหกรรมแฟชั่น จากเหตุการณ์นี้ บัญชา-คามินนำเสนอภาพนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ยืนบนโพเดียมของรัฐสภา ด้านหลังเต็มไปด้วยเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับมากมาย นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร แถลงการณ์ถึงผลการเยือนประเทศฝรั่งเศสว่า “...ดิฉันชอบปราด้ามาได้ 26 ชุด รองเท้าเบอร์เบอร์รี่ 80 คู่ กระเป๋าแอร์เมส และกุชชี รวม 60 ใบ ชุดกระเป๋าหลุยส์ วิตตองอีก 3 ชุดใหญ่” จากองค์ประกอบภาพและข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นการกล่าวเกินจริงถึงการซื้อของใช้ต่างๆ มากมายจนเกินความจริง และมีความไม่เข้ากันระหว่างภาพของใช้ส่วนตัวกับโพเดียมของรัฐสภาที่จะรายงานเกี่ยวกับการการปฏิบัติงานของนายกรัฐมนตรี กล่าวได้ว่า บัญชา-คามินเสียดสีนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ที่ไม่ได้เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเพื่อพัฒนาประเทศชาติ แต่ใช้ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเพื่อมุ่งหวังผลประโยชน์ส่วนตัว เป็นการลดทอนภาวะผู้นำของนายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกของประเทศไทย

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงนโยบายจำนำข้าวในรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ที่เต็มไปด้วยความทุจริต เพื่อนำงบประมาณให้กับครอบครัวชินวัตร

(ผู้จัดการรายวัน 360° วันที่ 25 มิถุนายน 2556)

บัญชา-คามินนำเสนอภาพตัวละคร โดยมีการตัดแปลงมาจากสำนวนที่ว่า “ทำนาบนหลังคน” หมายถึง การเอาโรคเอาเปรียบผู้อื่น นำเสนอภาพผ่าน นางเขวภา วงศ์สวัสดิ์ หรือเจ้แดง น้องสาวของ นายทักษิณ ชินวัตรที่ยืนอยู่บนหลังของชวานา แสดงให้เห็นว่านางเขวภา วงศ์สวัสดิ์ต้องการแสวงหาผลประโยชน์จากการทุจริตการจำหน่ายข้าว ส่วนด้านล่างเป็นภาพชวานาร้องไห้ แสดงถึงความทุกข์ทรมานจากการทุจริตในคดีจำหน่ายข้าว บัญชา-คามินเสียดสีรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรที่คิดนโยบายจำหน่ายข้าวขึ้นโดยไม่ได้ทำเพื่อชวานา แต่ต้องการหาผลประโยชน์ให้กับครอบครัว

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงจุดมุ่งหมายแท้จริงของนโยบายจำหน่ายข้าวของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

(ผู้จัดการรายวัน 360° วันที่ 9 กันยายน 2556)

บัญชา-คามินนำเสนอภาพนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรเลี้ยงอาหารชวานา และแคะขี้นให้กับชวานา นั้นเป็นการใช้กลวิธีการอุปถัมภ์ โดยเปรียบเทียบนโยบายการจำหน่ายข้าวว่าเป็นเสมือนการเลี้ยงอาหารให้กับชวานา แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรให้ความสำคัญกับชวานาซึ่ง

เป็นฐานคะแนนเสียงสำคัญ ต่างจากชาวสวนยางที่อยู่ในภาคใต้ซึ่งเป็นฐานเสียงของพรรคประชาธิปัตย์ การที่นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และ จี๊พินของชวามาให้ชาวสวนยางกิน จึงเป็นการเปรียบเทียบจี๊พินกับเงินงบประมาณเพียงเล็กน้อย โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับเงินที่มุ่งพัฒนาชีวิตของชวามา แสดงให้เห็นว่าปัญญา-คามินเสียดสีนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรที่ใช้นโยบายประชานิยมซึ่งมุ่งเน้นสร้างฐานเสียงของตนเอง ส่วนคนกลุ่มอื่นได้รับการพัฒนาเพียงเล็กน้อย

ในการ์ตูนการเมืองของปัญญา-คามินมีการเสียดสีพฤติกรรมที่ผิดเพี้ยนของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร คือ ความเห็นแก่ตัวและความโง่เขลา แม้ว่าพฤติกรรมดังกล่าวเป็นพฤติกรรมส่วนบุคคล แต่กลับลดทอนสถานะผู้นำ ทำให้ขาดความน่าเคารพและน่าเชื่อถือจากประชาชน นอกจากพฤติกรรมส่วนบุคคลแล้ว ปัญญา-คามินยังเสียดสีการใช้นโยบายจํานำข้าวเพื่อสร้างความนิยมให้รัฐบาลและทุจริตเงินให้กับพวกพ้อง

จากที่กล่าวมา ในการ์ตูนการเมืองของปัญญา-คามินนำเสนอลักษณะร่วมของนายสมัคร สุนทรเวชกับนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรให้เป็นเพียงผู้ใช้นโยบายประชานิยมเพื่อมอมเมาประชาชน และ เสียดสีพฤติกรรมส่วนตัว ทำให้เห็นว่านายกรัฐมนตรีทั้งสองคนไม่เหมาะสมกับการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแต่อย่างใด

3.3 นายสนธิ ลิ้มทองกุล: แกนนำเสื้อเหลืองผู้ปกป้องชาติ ศาสน์ กษัตริย์

นายสนธิ ลิ้มทองกุลเป็นแกนนำคนสำคัญของกลุ่ม พธม. ที่มีแนวทางการเคลื่อนไหวทางการเมืองโดยใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่แนวคิดทางการเมือง โดยเฉพาะการใช้สื่ออย่างหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ ในการ์ตูนการเมืองของปัญญา-คามินมีการสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกให้กับผู้ชุมนุมกลุ่มการเมืองเสื้อเหลือง โดยเน้นบทบาทนายสนธิ ลิ้มทองกุลในฐานะผู้นำกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองที่กล้าหาญและออกมาปกป้องสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงนายสนธิ ลิ้มทองกุลในฐานะผู้มีคุณธรรมจนได้รับการคุ้มครองจากเทวดา

(ผู้จัดการรายวัน 360° วันที่ 20 เมษายน 2552)

ในตัวอย่างนี้มีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่นายสนธิ ลิ้มทองกุลถูกลอบสังหาร แต่สามารถรอดชีวิตมาได้ บัญชา-คามินนำเหตุการณ์ดังกล่าวมาสร้างเป็นการ์ตูนการเมือง โดยนำเสนอภาพเรือนร่างของเทพเจ้าที่เต็มไปด้วยกระสุน เพราะนำร่างของตนไปบังกระสุนให้กับนายสนธิ ลิ้มทองกุล แสดงให้เห็นว่า บัญชา-คามินสร้างความชอบธรรมให้กับนายสนธิ ลิ้มทองกุลจึงไม่ใช่บุคคลธรรมดา แต่เป็นผู้มีบุญญาธิการ ทำให้เทวดาปกป้องคุ้มครองเขา นับเป็นการสร้างความชอบธรรมให้กับกลุ่มพวม. ซึ่งมีแกนนำที่มีคุณธรรมในการขับเคลื่อนการชุมนุม

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงนายสนธิ ลิ้มทองกุลในฐานะบุคคลที่กล้าหาญและมุ่งมั่นในการต่อต้านนักการเมืองที่ทุจริต

(ผู้จัดการรายวัน 360° วันที่ 25 พฤษภาคม 2552)

ในตัวอย่างนี้มีความเกี่ยวข้องกับเพลง “เทียนแห่งธรรม” แต่งขึ้นโดยได้รับแรงบันดาลใจจากการชุมนุมทางการเมืองของกลุ่ม พวม. ที่ชุมนุมโดยใช้ธรรมะและหลักสันติวิธี บัญชา-คามินนำเสนอภาพตัวละครที่ยืนถือเทียนอยู่บริเวณหน้าถ้ำ ภายในถ้ำเต็มไปด้วยภูตผีปีศาจ ด้านข้างผนังถ้ำมีป้ายปรากฏข้อความว่า “การเมืองระบอบรัฐสภา” ถ้ำในที่นี้จึงเปรียบเสมือนกับระบบรัฐสภาที่เต็มไปด้วยนักการเมืองผู้ชั่วร้ายที่ตกตวงผลประโยชน์จากประเทศชาติ ขณะเดียวกันตัวละครถือเทียน

พร้อมกับข้อความบรรยายว่า “เทียนเล่มน้อยในถ้ำที่มีมืดมิดที่สุด” แสดงให้เห็นว่าเทียนเป็นสิ่งที่ไม่ส่องสว่างหนทางเดินภายในถ้ำ การที่ตัวละครถือเทียนซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของคุณธรรมความดีงามที่จะกำจัดภูตผีปีศาจ และการใช้เทียนเพียงเล่มเดียวในการเผชิญหน้ากับปีศาจมากมายที่อยู่ในถ้ำ แสดงให้เห็นว่านายสนธิ ลิ้มทองกุลมีความกล้าหาญและเสียสละที่จะฝ่าวิกฤตการณ์ทางการเมือง

จากทั้งสองตัวอย่าง แม้นายสนธิ ลิ้มทองกุลเป็นนายทุนเช่นเดียวกับนายทักษิณ ชินวัตร แต่มีภาพลักษณ์ที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง เพราะนายสนธิ ลิ้มทองกุลเป็นนายทุนที่มีคุณธรรม ขอมเสียสละผลประโยชน์ทางธุรกิจ แล้วออกมาชุมนุมปกป้องประเทศชาติ ดังนั้นนายสนธิ ลิ้มทองกุลจึงเป็นเสมือนสื่อกลางแห่งคุณธรรมที่เชื่อมโยงผู้ชุมนุมทางการเมืองเข้าไว้ด้วยกัน

ในตัวอย่างต่อไปมีการนำเสนอภาพนายสนธิ ลิ้มทองกุลผู้เป็นแกนนำประชาชนที่ออกมาปกป้องประเทศชาติ

(ผู้จัดการรายวัน วันที่ 29 ตุลาคม 2551)

ในตัวอย่างนี้มีการใช้อุปมาอุปไมย คือการเปรียบเทียบความขัดแย้งระหว่างกลุ่มการเมืองให้เป็นความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าทรัพย์กับโจร กลุ่ม พทม. แทนเจ้าทรัพย์ ส่วนกลุ่ม นปช. เป็นตัวแทนของโจร เป็นการสร้างความชอบธรรมให้กับกลุ่ม พทม. ผู้มีสถานะเป็นเจ้าทรัพย์หรือมีความหมายถึงประเทศไทย ในภาพบัญชา-คามินำเสนอให้มีกลุ่มคนที่หลากหลาย คือ ผู้ชาย ผู้หญิง คนสูงอายุ และสิ่งที่ใช้ในการประท้วง คือ มือตบ เพื่อแสดงให้เห็นว่าคนกลุ่มนี้ชุมนุมด้วยความสงบ แตกต่างกับกลุ่ม นปช. ที่ถูกเปรียบเป็นโจรผู้ชิงชังโมฆะทรยศสินของผู้อื่น ในที่นี้หมายถึง การแย่งชิงประชาธิปไตยและประเทศไทย โดยใช้วิธีการโจรกรรมที่โหดร้าย สืบเนื่องจากการที่บัญชา-คามินวาดภาพให้คนกลุ่มนี้เป็นผู้ชายทั้งหมด หน้าตาโหดเหี้ยมมือถืออาวุธ การที่สร้างความชอบธรรมให้กับกลุ่ม พทม. ผู้เป็นเจ้าของประเทศไทย รักสงบ ยึดถือประชาธิปไตย ขณะที่กลุ่ม นปช.เป็นผู้ชุมนุมที่

โหดร้าย เป็นการสร้างภาพขาว-ดำให้กับผู้ชุมนุมทั้งสองกลุ่มเพื่อยกย่องนายสนธิ ลิ้มทองกุลและกลุ่ม พวม.

ในตัวอย่างต่อไปมีการนำเสนอภาพนายสนธิ ลิ้มทองกุลผู้เป็นแกนนำประชาชนออกมาปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์

(ผู้จัดการรายวัน วันที่ 30 สิงหาคม 2551)

บัญชา-คามินนำเสนอการ์ตูนสองช่อง เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างระหว่างกลุ่มบุคคลที่ถูกสื่อมวลชนวิจารณ์ โดยที่ทั้งสองช่องถูกวิจารณ์เหมือนกันคือ “ผิด...ผิด...ผิด!” สิ่งที่แตกต่างกันคือ ในช่องแรกเป็นภาพนายสมัคร สุนทรเวชกับนักการเมืองที่สนับสนุน ในช่องที่สองเป็นภาพกลุ่ม พวม. นอกจากนี้ยังมีขนาดตัวอักษรที่แตกต่างกัน บ่งบอกระดับการวิจารณ์ที่แตกต่างกัน ในช่องที่สองมีขนาดใหญ่และเป็นตัวหนา แสดงให้เห็นว่ากลุ่ม พวม. ถูกวิจารณ์มากกว่านายสมัคร สุนทรเวช หากพิจารณาตัวอักษรบนเสื้อของนายสนธิ ลิ้มทองกุลมีข้อความว่า “เราจะสู้เพื่อในหลวง” มาจากการที่กลุ่ม พวม. เรียกร้องให้มีการ “ถวายคืนพระราชอำนาจ” เพื่อให้พระมหากษัตริย์พระราชทานนายกรัฐมนตรีนในการปฏิรูปการเมือง ข้อความบนเสื้อดังกล่าวจึงแสดงให้เห็นว่า กลุ่ม พวม. เป็นผู้จงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ แม้ว่ากลุ่ม พวม. ถูกวิจารณ์จากสื่อต่าง ๆ อย่างมากมาย แต่ยังคงออกมาชุมนุมทางการเมืองเพื่อแสดงความจงรักภักดีที่มีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

ในตัวอย่างต่อไปเน้นความสำคัญของการออกมาชุมนุมร่วมกับกลุ่ม พวม. เพื่อปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์

(ผู้จัดการรายวัน วันที่ 3 พฤศจิกายน 2551)

บัญชา-คามินนำเสนอภาพบ้านหลังหนึ่ง ร่ายล้อมไปด้วยผู้คนที่กำลังถือคบไฟโยนใส่บ้าน ผู้วิจัยตีความว่าบ้านเปรียบเสมือนประเทศ ส่วนกลุ่มคนที่กำลังโยนคบไฟใส่บ้านเปรียบเสมือนนักการเมืองที่ต้องการตัดดวงผลประโยชน์จากประเทศชาติ ภายในบ้านมีคนสองคนกำลังนั่งคุกเข่าต่อหน้าภาพพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นสถาบันหลักของประเทศชาติ ด้านหน้าของคนที่คุกเข่า มีผู้ชายกำลังยื่นพูดว่า “รักพ่อก็คืออยู่แต่ในบ้าน กราบกรานท่านไป... อย่าออกไปต่อสู้ข้างนอก” สิ่งนี้ที่ชายคนนี้กำลังพูดขัดแย้งกับภาพด้านนอกบ้าน เพราะภายในบ้านมีความสงบ แต่รอบนอกบ้านเต็มไปด้วยความวุ่นวายและไฟกำลังไหม้บ้าน แสดงให้เห็นว่าการที่ประชาชนแสดงความรักต่อพระมหากษัตริย์นั้นเป็นสิ่งที่ไม่เพียงพอ หากแต่ต้องออกมาชุมนุมร่วมกับกลุ่ม พทม. ด้วย

ในการวิเคราะห์ภาพนายสนธิ ลิ้มทองกุลในฐานะแกนนำผู้ชุมนุมกลุ่มการเมืองเสื้อเหลือง ผู้วิจัยพบว่า บัญชา-คามินเน้นภาพตัวละครนายสนธิ ลิ้มทองกุลให้เด่นกว่าตัวละครอื่น และเน้นคุณลักษณะสำคัญ คือ คุณธรรมและการปกป้องชาติ การนำเสนอดังกล่าวสื่อว่ากลุ่ม พทม. มีแกนนำที่มีคุณธรรมและความรักชาติ การชุมนุมจึงไม่ใช่เพียงการขับไล่รัฐบาล แต่กลุ่ม พทม. ทำหน้าที่ของคนไทยผู้ต้องการรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติ

3.4 แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการ: ความโง่ ความโลภ และประชานิยม

ในการ์ตูนการเมืองของบัญชา-คามินนำเสนอภาพผู้ชุมนุมกลุ่มการเมืองเสื้อแดงที่เต็มไปด้วยความโลภและความโง่ที่เชื่อถือนโยบายประชานิยม โดยใช้วิธีการนำเสนอผ่านการใช้ตัวละครในภาพที่มีความผิดเพี้ยนและกลวิธีทางภาษา ดังตัวอย่าง ต่อไปนี้

(ผู้จัดการรายวัน 360° วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2553)

บัญชา-คามินนำเสนอภาพแกนนำกลุ่ม นปช. ประกอบด้วย นายจตุพร พรหมพันธุ์ นายฉัฐวุฒิ ใสยเกื้อ นายวีระ มุสิกพงศ์ และนายแพทย์เหวง โตจิราการยื่นด้านหน้า “ท่อน้ำเลี้ยง” เป็นการเปรียบเทียบกับนายทักษิณ ชินวัตรผู้เป็นเจ้าของท่อน้ำ หมายถึง การให้เงินสนับสนุนช่วยเหลือผู้ชุมนุมกลุ่มการเมืองเสื้อแดง การรอเติมน้ำจึงสื่อให้เห็นว่าบุคคลเหล่านี้เป็นผู้รับเงินจากนายทักษิณ ชินวัตรหรือเป็นลูกจ้างที่ทำงานให้นายทักษิณ ชินวัตร นายจตุพร พรหมพันธุ์กล่าวว่า “คุณก็รู้ ทักษิณ โกงเงินไปไว้ต่างประเทศมากแค่ไหน พวกผมกำลังสูบบันกลับคืนมาให้ประเทศไทย เข้าใจมั๊ย” จากข้อความแสดงให้เห็นกลวิธีการแฝงนัยผ่านคำพูดของนายจตุพร พรหมพันธุ์ การรับเงินจึงหมายถึง การช่วยเหลือประเทศชาติ ด้วยวิธีการนำเงินที่นายทักษิณ ชินวัตรทุจริตกลับมาคืนแท้จริงแล้วผู้อ่านย่อมทราบดีว่าข้อความดังกล่าวไม่เป็นจริง การรับเงินจากนายทักษิณ ชินวัตรในฐานะเป็นลี้ล้อ พวกเขามีความโลภและรับเงินไปเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ของตน การทำเพื่อประเทศจึงเป็นเพียงข้ออ้างในการรับเงินเท่านั้น

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงแกนนำกลุ่ม นปช. คือ นางธิดา ถาวรเศรษฐและนายแพทย์เหวง โตจิราการ ที่ยอมรับเงินเป็นค่าปิดปาก เพื่อไม่วิพากษ์วิจารณ์ผู้ชุมนุมกลุ่ม นปช.

(ผู้จัดการรายวัน 360° วันที่ 9 มีนาคม 2555)

บัญชา-คามินนำเสนอภาพแกนนำกลุ่ม นปช. ที่กำลังอ่านข่าวในหนังสือพิมพ์คือ “ทักษิณลั่นแกร์ธณ. ไม่แตะหมวดสถาบัน ไม่รื้อกม.กลาโหม” ภาพของแกนนำกลุ่ม นปช. มีลักษณะผิดปกติ คือ ตัวละครคาบเงินไว้ในปาก พร้อมกับข้อความบรรยายว่า “แกนนำแดงไม่เห็นด้วยกับทักษิณ แต่ก็พูดได้ไม่เต็มปาก” การที่บัญชา-คามินนำเสนอภาพตัวละครคาบเงินในปาก พร้อมกับข้อความบรรยายอาการตัวละครที่มีลักษณะ “พูดได้ไม่เต็มปาก” สามารถตีความได้ว่าแกนนำกลุ่ม นปช. ถูกนายทักษิณ ชินวัตรใช้เงินปิดปากให้ยอมทำตามคำสั่งและไม่คัดค้านสิ่งที่นายทักษิณ ชินวัตรต้องการ แม้ว่าการกระทำนั้นอาจส่งผลเสียต่อประเทศชาติ

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงกลุ่ม นปช. ที่ยอมเป็นทาสนักการเมือง เพื่อรับผลประโยชน์เพียงเล็กน้อย

จพาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(ผู้จัดการรายวัน 360° วันที่ 10 กันยายน 2555)

บัญชา-คามินนำเสนอภาพความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับนักการเมืองในเชิงเปรียบระหว่างคนกับสัตว์เลี้ยง เกี่ยวข้องกับการสำรวจความคิดเห็นของคนไทยต่อการยอมรับรัฐบาลทุจริต ผลปรากฏว่าคนส่วนใหญ่ยอมรับได้ หากรัฐบาลทุจริตแล้วตนได้รับผลประโยชน์ จากผลการสำรวจดังกล่าว

บัญชา-คามินนำมาสร้างเป็นการตุนการเมืองผ่านการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองกับประชาชนที่ยอมรับได้ นั้นย่อมไม่แตกต่างจากคนกับสัตว์เลี้ยง นักการเมืองที่ทุจริตในที่นี้ สื่อถึงรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ขณะที่ประชาชนที่ยอมรับได้นั้นผู้วิจัยตีความว่าเป็นกลุ่ม นปช. ในภาพกลุ่มคนที่ยอมได้นั่งอยู่ใต้เก้าอี้ มีลักษณะเรื้อนร่างที่เล็กผิปกติ สื่อให้เห็นความผิดเพี้ยนผ่านภาพการสยบยอมอยู่เบื้องล่าง คนเหล่านั้นกำลังรอรับเศษอาหารจากนักการเมืองเป็นภาพที่ไม่แตกต่างจากสัตว์เลี้ยง

จากที่กล่าวมา ในการตุนการเมืองของบัญชา-คามินมีการเสียดสีพฤติกรรมกลุ่ม นปช. ที่เต็มไปด้วยความโลภ กล่าวคือ การรับเงินและยอมทำตามคำสั่งของนายทักษิณ ชินวัตร โดยไม่คำนึงถึงความเสียหายของประเทศชาติ

ในตัวอย่างต่อไปมีการเสียดสีความโง่เขลาของ นปช. ที่ชื่นชอบนโยบายประชานิยมของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

(ผู้จัดการรายวัน 360° วันที่ 1 เมษายน 2556)

ในตัวอย่างนี้ มีการนำเสนอ นโยบายประชานิยมของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร คือ การลงทุนสร้างรถไฟฟ้าความเร็วสูงเพื่อให้ควายใช้เดินทางไปกินหญ้า ข้อความนี้นับว่าเป็นการกล่าวเกินจริง เพราะในความเป็นจริงแล้วนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ไม่สามารถออกนโยบายเช่นนี้ได้ กลวิธีการกล่าวเกินจริงสื่อให้เห็นว่านโยบายประชานิยมเป็นเพียงนโยบายหลอกลวงประชาชน ผู้ใดที่เชื่อถูกเปรียบให้มีลักษณะเหมือนควาย สื่อว่าเป็นบุคคลที่โง่เขลา ด้านล่างภาพมีข้อความบรรยายว่า “เราฟังอาจารย์ว่าโง่ แต่พวกเขาว่าฉลาด” จากคำพูดแสดงให้เห็นว่าบัญชา-คามินมุ่งเสียดสีกลุ่ม นปช. ที่เชื่อว่านโยบายประชานิยมของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรจะทำให้พวกเขาได้รับประโยชน์ เพื่อแสดงให้เห็นว่าบุคคลที่เชื่อนโยบายประชานิยมเป็นคนโง่

การวิเคราะห์ผู้ชุมนุมกลุ่ม นปช. กับนโยบายประชานิยมในการ์ตูนการเมืองของ บัญชา-คามิน ผู้วิจัยพบว่าการเสียดสีกลุ่ม นปช. ผู้เป็นคนโง่ที่เชื่อถือนโยบายประชานิยม และยังมี ความโลภจนไม่คำนึงถึงผลเสียของประเทศชาติ และยอมเป็นทาสของนายทักษิณ ชินวัตร เป็นการ แสดงให้เห็นข้อเสียของนโยบายประชานิยมที่ทำให้ประชาชนต้องได้รับการช่วยเหลือจากรัฐบาล เพียงอย่างเดียวโดยไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้

3.5 ทหารกับความคลุมเครือ

ในการ์ตูนการเมืองของบัญชา-คามินมีการนำเสนอภาพลักษณ์ของทหารโดยแบ่งเป็น 2 ช่วงคือช่วง ก่อนการปฏิวัติ พ.ศ. 2557 ทหารมีลักษณะเป็นคนกลางที่จะมายุติวิกฤตการณ์ทาง การเมือง แต่หลังจากการปฏิวัติมีการเสียดสีทหาร ที่ยังไม่สามารถจัดระบอบทักษิณซึ่งเป็นปัญหา หลักของชาติ

3.5.1 ทหารกับการปฏิรูปประเทศ

ในช่วงก่อนการปฏิวัติ พ.ศ. 2557 บัญชา-คามินมีการนำเสนอให้ทหารออกมา ปฏิวัติ พ.ศ. 2557 เพื่อยุติวิกฤตการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้น และแสดงความเชื่อมั่นว่าทหารจะปฏิรูป ประเทศ พร้อมกับการกำจัดการเมืองทุจริต

(ผู้จัดการรายวัน วันที่ 15 กันยายน 2551)

บัญชา-คามินสร้างความชอบธรรมให้กับทหารในการเข้ามาจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ผ่านการ กล่าวเกินจริง กล่าวคือ ในภาพมีนักการเมืองยืนอยู่เต็มไปหมด ทุกคนกำลังพูดว่า “ผมว่าเราควรมี

รัฐบาลแห่งชาติ...แล้วปฏิรูปการเมืองใหม่!” รัฐบาลแห่งชาติเป็นรัฐบาลที่เกิดจากการรวมกันของบุคคลต่าง ๆ โดยมาจากการคัดสรร พร้อมกับมีนายกรัฐมนตรีคนกลางที่เหมาะสม แสดงให้เห็นว่ากลุ่ม พท. สนับสนุนพลเอกอนุพงษ์ เผ่าจินดาในการจัดตั้งรัฐบาลแห่งชาติ ผ่านการเน้นให้เด่นด้วยแสงขาวซึ่งสื่อถึงบารมี คุณงามความดี “ในที่นี่มีคนเดียวที่พูด...แล้วมีอำนาจที่ทำให้เกิดขึ้นได้” การใช้คำว่า “คนเดียว” เน้นให้เห็นความสำคัญของบุคคลท่านนี้ จากภาพแสดงให้เห็นนักการเมืองหลายคน ที่พูดประโยคเดียวกับที่ทหารพูด แต่อยู่ในลักษณะเงามืด เพราะบัญชา-คามินมองว่าระบอบการเมืองเดิมเอื้อผลประโยชน์ให้กับนักเมืองบางกลุ่ม นักการเมืองเดิมจึงไม่มีศักยภาพเพียงพอในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น บัญชา-คามินจึงเรียกร้องให้ใช้อำนาจนอกระบบหรือการยอมให้ทหารเข้ามาบิบทบาทในการปรับปรุงรูปแบบการบริหารประเทศ

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการชุมนุมของกลุ่ม กปปส. ที่เรียกร้องให้ทหารกระทำรัฐประหาร

(ผู้จัดการรายวัน วันที่ 21 มีนาคม 2557)

ในตัวอย่างนี้มีความเกี่ยวข้องกับการปลุกภาววิเคราะห์การเมืองของนายธีรยุทธ บุญมี เรื่อง “สุดท้ายระบอบทักษิณสร้างรากฐานใหม่ให้ประเทศไทย” การปลุกภาวครั้งนั้น มีการพูดถึง “ทฤษฎีมะม่วงหล่น” เปรียบเทียบมะม่วงเป็นอำนาจ การเคลื่อนไหวของ กปปส. ขณะนั้น เหมือนรอให้มะม่วงสุกหล่นมาเอง⁷ หมายถึงการให้ผู้ชุมนุม กปปส. ชุมนุมอย่างอดทนให้ถึงที่สุดเพื่อรอให้มะม่วงหล่นซึ่งมีนัยยะสื่อถึงการให้ทหารออกมาปฏิวัติ บัญชา-คามินนำเหตุการณ์ดังกล่าวมาสร้างเป็นการ์ตูนการเมืองผ่านการเปรียบเทียบระหว่างการ์ตูนสองช่อง ในช่องแรกมีข้อความว่า “วันนี้รอม่่วง” เป็นภาพกลุ่ม กปปส. นั่งมองมะม่วง แล้วพูดว่า “เมื่อไหร่จะหล่นสักทีวะ” ในช่องที่สอง มีข้อความ

⁷“ทฤษฎีมะม่วงหล่น,” เติลินิวส์ (30 มิถุนายน 2557): 11.

ได้ภาพ “พุ่มนี้ต้องรอมะอีก” เป็นภาพกลุ่ม กปปส.นั่งมอมะม่วง แล้วพูดว่า “เมื่อไหร่จะหล่นสักทีวะ” จากการ์ตูนทั้งสองช่องมีลักษณะเหมือนกัน คือ การนั่งรอให้มะม่วงหล่น สื่อว่ากลุ่ม กปปส. ชุมนุมเรียกร้องให้ทหารเข้ามาปฏิวัติ เพื่อแก้ไขปัญหาการเมือง

จากที่กล่าวมา บัญชา-คามินนำเสนอภาพลักษณะเชิงบวกให้กับกลุ่มทหาร เพราะเชื่อว่ามีอำนาจที่ใช้แก้ปัญหาการทุจริตและปฏิรูประบบการเมืองให้มีความเหมาะสม ในหัวข้อต่อไปกล่าวถึงการเสียดสีกลุ่มทหารที่ไม่ยอมกำจัดระบอบทักษิณให้หมดไปจากประเทศไทย

3.5.2 ทหารกับการเสียดสีอำนาจ

ในตัวอย่างต่อไปนี้มีการกล่าวถึงภาพลักษณะทหารที่เปลี่ยนไปเมื่อเข้ามาบริหารประเทศ

(ผู้จัดการรายวัน 360° วันที่ 10 มิถุนายน 2557)

(ผู้จัดการรายวัน 360° วันที่ 8 สิงหาคม 2557)

ในตัวอย่างที่ 1 บัญชา-คามินนำเสนอแนวทางการปรองดองของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาผ่านการใช้ตัวละครภาพ คือ นายสุเทพ เทือกสุบรรณเป็นตัวแทนของกลุ่มการเมืองเสื้อเหลือง ส่วนนายทักษิณ ชินวัตรเป็นตัวแทนของกลุ่มการเมืองเสื้อแดง และพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาเป็นตัวแทนของทหารที่ทำหน้าที่เข้ามาสร้างความปรองดอง การที่ให้พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาสั่งให้นายสุเทพ เทือกสุบรรณป้อนหมี่ผิดให้กับนายทักษิณ ชินวัตร สื่อถึงการสร้างความปรองดองที่เน้นให้กลุ่มการเมืองทั้งสองสีให้อภัยต่อกันและกลับมารักกัน ในตัวอย่างที่ 2 บัญชา-คามินตั้งคำถามกับการแผนปรองดองของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาผ่านการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวละคร มนุษย์กับขมบาล มนุษย์สอบถามขมบาลว่าทำไมถึงไม่ลงโทษนายทักษิณ ชินวัตร ขมบาลตอบ

กลับไปว่าการจับนายทักษิณ ชินวัตรมารับกรรมอาจทำให้เกิดความแตกแยกในสังคม ในตัวอย่างนี้ มุ่งเสียดสีนโยบายการปรองดองที่ให้ทุกคนให้อภัยกันและหันกลับมารักกันเป็นสิ่งที่ทำให้คนที่เคยทำผิดใช้เป็นข้ออ้างเพื่อให้ตนเองไม่ต้องรับโทษ ในตัวอย่างนี้จึงมีจุดมุ่งหมายให้จับนายทักษิณ ชินวัตรมาลงโทษก่อนที่จะดำเนินนโยบายอื่น

ในตัวอย่างต่อกล่าวถึงการใช้กฎหมายของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาในการควบคุมให้สถานการณ์บ้านเมืองมีความสงบ

(ผู้จัดการรายวัน 360° วันที่ 9 มีนาคม 2557)

ในตัวอย่างนี้มีความเกี่ยวข้องกับการที่พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาเข้ามาบริหารประเทศในฐานะ นายกรัฐมนตรี แล้วประกาศกฎอัยการศึกซึ่งเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นไว้เมื่อบ้านเมืองอยู่ในสภาวะ ฉุกเฉิน เพื่อนำไปสู่การสร้างความสงบในสังคม บัญชา-คามินนำเหตุการณ์ดังกล่าวมาสร้างเป็น การ์ตูนการเมืองผ่านภาพพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาถือกระบี่เพื่อข่มขู่กลุ่มการเมืองเสื้อแดง สื่อให้ เห็นว่าพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมกลุ่มการเมืองเสื้อแดง ด้านล่าง ภาพมีเท้าของกลุ่มการเมืองเสื้อแดงเรียงกันในลักษณะของการหมดสติ สื่อให้เห็นว่ากฎหมาย ดังกล่าว ทำให้กลุ่มการเมืองเสื้อแดงเกิดความรู้สึกหวาดกลัว จนไม่ออกมาเคลื่อนไหวทางการเมือง ด้านหลังของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชามีนายทักษิณ ชินวัตรยืนถือป้ายมีข้อความว่า “แกลิงกลัว แล้วล้มหมดสติ” แสดงให้เห็นว่ากลุ่มการเมืองเสื้อแดงไม่ได้เกรงกลัวพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา แต่แสดงบทบาทแกลิงกลัวตามคำสั่งของนายทักษิณ ชินวัตร ในตัวอย่างนี้มุ่งเสียดสีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาที่ไม่มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงความสามารถในการแต่งเพลงของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

(ผู้จัดการรายวัน 360° วันที่ 25 ธันวาคม 2558)

ในตัวอย่างนี้มีการใช้อุปลักษณ์เปรียบเทียบผลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาให้เป็นซานตาคลอส ตามปกติซานตาคลอสเป็นนักบุญใจดีที่นำของขวัญมาให้กับเด็กในช่วงเทศกาลคริสต์มาส ในตัวอย่างนี้มีการแบ่งการ์ตูนออกเป็น 2 ช่อง ในช่องแรก ประชาชนกำลังขอของขวัญจากซานตาคลอส ความเปรียบที่นำมาใช้ทำให้ภาพลักษณ์ของผลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาเป็นนายกรัฐมนตรีที่ประชาชนเคารพนับถือ และฝากความหวังไว้ว่าจะนำของขวัญซึ่งหมายถึงการปฏิรูปประเทศให้หลุดพ้นจากระบอบทักษิณ แต่ในช่องที่สองของขวัญที่ซานตาคลอสนำมาให้กลับกลายเป็นเพลง มาจากการที่ผลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาแต่งเพลงเพื่อสื่อสารทางการเมือง เช่น คินความสุขให้เธอประเทศไทย เพราะเธอคือ...ประเทศไทย เป็นต้น การแต่งเพลงเป็นสิ่งที่ถูกนำมาเสียดสีว่าเขาละเลยหน้าที่สำคัญในการปฏิรูปประเทศและขจัดระบอบทักษิณ

จากที่กล่าวมา ในการ์ตูนการเมืองของบัญชา-คามินนำเสนอภาพของทหารที่มีความแตกต่างกันในระยะเวลา 2 เวลา ระยะเวลาก่อนการปฏิวัติ มีความเชื่อว่าทหารเป็นบุคคลเหมาะสมจะมายุติวิกฤตการณ์ทางการเมือง และจัดตั้งรัฐบาลแห่งชาติ หลังจากการเข้ามาบริหารประเทศ ใน พ.ศ. 2557 ทหารสามารถจัดตั้งรัฐบาลเพื่อทำหน้าที่บริหารประเทศ ในการ์ตูนการเมืองของบัญชา-คามินมีการเสียดสีการปฏิบัติหน้าที่อันสำคัญ คือ การขจัดระบอบทักษิณ

จากการวิเคราะห์ลักษณะเด่นในการ์ตูนการเมืองของบัญชา-คามิน ผู้วิจัยพบว่า ตัวละครนักการเมืองสามารถจำแนกได้เป็นสองกลุ่มคือตัวละครกลุ่มการเมืองเสื้อแดงและตัวละครกลุ่มการเมืองเสื้อเหลือง ตัวละครกลุ่มการเมืองเสื้อแดงถูกสร้างตามภาพล้อ โดยบิดเบือนเรือนร่างและองค์ประกอบในภาพให้ผิดปกติ เพื่อเป็นสื่อแทนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับการบริหารประเทศ เช่น การทุจริต ความโลภ การทรยศต่อชาติ เป็นต้น ส่วนตัวละครกลุ่มการเมืองเสื้อเหลือง ถูก

นำเสนอผ่านน้ำเสียง 2 ลักษณะ น้ำเสียงการยกย่องมีการนำเสนอผ่านภาพตัวละครที่ถูกตัดแปลงให้มีลักษณะเรียวร่างและองค์ประกอบในภาพให้โดดเด่นเกินจริงเพื่อเป็นสื่อแทนความชอบธรรมในการเข้าบริหารประเทศ ส่วนน้ำเสียงที่แสดงการเสียดสีและดักเตือนมีการนำเสนอผ่านภาพสื่อตัวละคร แม้ว่าตัวละครทั้งสองกลุ่มการเมืองจะถูกวิจารณ์จากปัญญา-คามิน แต่ปัญญา-คามินใช้น้ำเสียงที่แตกต่างกัน ตัวละครกลุ่มการเมืองสื่อแดงถูกวิจารณ์ด้วยน้ำเสียงเสียดสีและบริภาษ ขณะที่ตัวละครกลุ่มการเมืองสื่อเหลืองถูกวิจารณ์ด้วยน้ำเสียงดักเตือน สั่งสอน และมีการใช้เสียดสีในบางครั้ง

จากการวิเคราะห์ความชอบธรรมของกลุ่มการเมืองสื่อเหลืองในการ์ตูนการเมืองของปัญญา-คามิน ผู้วิจัยพบว่า ปัญญา-คามินสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกให้นายสนธิ ลิ้มทองกุลเป็นนายทุนที่มีคุณธรรม และกล้าหาญที่จะเป็นผู้นำประชาชนออกมาชุมนุมเพื่อปกป้องชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ในทางตรงกันข้ามมีการวิจารณ์กลุ่มการเมืองสื่อแดงที่เต็มไปด้วยความโลภ ตกเป็นทาสนโยบายประชานิยมของนายทักษิณ ชินวัตร ภาพลักษณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับอุดมการณ์ของกลุ่มการเมืองสื่อเหลืองที่สร้างความชอบธรรมให้กับผู้นำประเทศที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมในการเข้ามาบริหารประเทศมากกว่านักการเมืองที่อยู่ในระบบรัฐสภา อีกทั้งยังวิจารณ์ระบอบทักษิณที่ใช้ประชานิยมเพื่อแสวงหาประโยชน์ให้กับตนเองและพวกพ้อง

กลวิธีดังกล่าวเน้นการสร้างภาพขาวดำหรือแบบคู่ตรงข้ามในลักษณะมิตร-ศัตรู อันเป็นการสร้างอคติและลดทอนความเป็นมนุษย์ ทำให้อีกฝ่ายกลายเป็นความชั่วร้ายที่สามารถกำจัดทิ้ง ไม่ว่าจะด้วยวิธีใด และนำไปสู่ความขัดแย้งที่ยากจะยุติ

บทที่ 4

ความชอบธรรมของกลุ่มการเมืองเสื้อแดงในการ์ตูนการเมืองของเซีย

ในบทที่ 4 ผู้วิจัยศึกษากลวิธีการเสียดสีและกลุ่มการเมืองต่าง ๆ ในการ์ตูนการเมืองของเซีย ผ่านการศึกษาภูมิหลังของเซีย ที่มีอิทธิพลต่อลักษณะเด่นของการ์ตูนการเมืองของเซีย ผู้วิจัยศึกษา โครงสร้างการ์ตูนการเมือง การใช้ภาษา ภาพตัวละคร และการใช้สัญลักษณ์ เช่นเดียวกับการศึกษา งานของปัญญา-คามิน เซีย ได้เสนอแนวคิดสำคัญของเขาผ่านภาพนายกรัฐมนตรีกับการบริหาร ประเทศ บทบาทของผู้ชุมนุมทางการเมืองกลุ่มต่าง ๆ บทบาทของทหารกับการเมือง สิ่งแตกต่างกัน ระหว่างเซียกับปัญญา-คามินก็คือ เซียต่อต้านการบริหารประเทศของกลุ่มการเมืองเสื้อเหลือง และ สนับสนุนรัฐบาลที่มาจากกลุ่มการเมืองเสื้อแดง การนำเสนอดังกล่าว เป็นการสร้างความ ชอบธรรมให้กับกลุ่มการเมืองเสื้อแดงในการ์ตูนการเมือง ขณะเดียวกันก็สร้างให้กลุ่ม การเมืองเสื้อเหลืองกลายเป็นพวกผิดเพี้ยนที่สร้างปัญหาให้กับประเทศชาติ

4.1 ลักษณะเด่นในการ์ตูนการเมืองของเซีย

ในหัวข้อนี้ขอกล่าวถึงภูมิหลังของเซีย และจุดยืนทางการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐที่ ส่งผลต่อเนื้อหา ในหัวข้อต่อไปกล่าวถึงกลวิธีการ์ตูนการเมือง ประกอบด้วย โครงสร้างการ์ตูน การใช้สัญลักษณ์การวิเคราะห์ประเด็นดังกล่าวเพื่อแสดงให้เห็นว่ากลวิธีดังกล่าวมีผลต่อการสร้าง ความหมายของกลุ่มการเมืองต่าง ๆ

4.1.1 ภูมิหลังของเซีย

เซีย เป็นนามปากกาของนักเขียนการ์ตูนการเมือง โดยมีชื่อจริงว่า นายศักดิ์ดา แซ่เอียว เขาจบการศึกษาระดับปริญญาตรี ด้านครุศาสตร์ ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หลังจากที่เขา จบการศึกษา เขาเริ่มเขียนการ์ตูนตั้งแต่ พ.ศ. 2521 ลงในหนังสือสยามนิกรสมัยรายสัปดาห์ จากนั้นเซีย ทำงานให้กับหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ เช่น มาตุภูมิรายวัน สยามรัฐรายสัปดาห์ และ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

นอกจากนี้ เขียวยังเคยดำรงตำแหน่งอุปนายกสมาคมการ์ตูนแห่งประเทศไทย¹ และเป็นอาจารย์บรรยายพิเศษวิชาการวาดภาพการ์ตูนและภาพล้อ ณ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ในส่วนของประเด็นจุดยืนทางการเมืองของเขีย ผู้วิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีจุดยืนที่เป็นกลางทางการเมือง ทำให้มีนักเขียนการ์ตูนการเมืองที่แสดงจุดยืนทางการเมืองแตกต่างกัน คือ ชัย ราชวัตรผู้สนับสนุนกลุ่มการเมืองเสื้อเหลือง ส่วนเขียผู้สนับสนุนกลุ่มการเมืองเสื้อแดง และวิจารณ์การบริหารประเทศของพรรคประชาธิปัตย์กับ คสช. มีพื้นที่ในการแสดงจุดยืนทางการเมืองของตนได้ อย่างไรก็ตาม เขียถูกประสบบัญหาในการร้องเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาที่มีการบิดเบือนข้อเท็จจริง เช่น นายสาธิต ปิตุเตชะจากพรรคประชาธิปัตย์ร้องเรียนไปที่สภาหนังสือพิมพ์แห่งชาติให้มีการตรวจสอบจริยธรรมทางสื่อมวลชนของเขีย ขณะที่ คสช. เขียเขียไปปรับทัศนคติเกี่ยวกับเนื้อหาที่ล้อเลียนนายกรัฐมนตรี เป็นต้น²

4.1.2 กลวิธีในการ์ตูนการเมืองของเขีย

ในหัวข้อนี้กล่าวถึงโครงสร้างการ์ตูนการเมือง และการใช้สัญลักษณ์ซึ่งเป็นลักษณะเด่นในงานเขียนของเขีย

4.1.2.1 โครงสร้างการ์ตูนการเมือง

โครงสร้างการ์ตูนการเมืองของเขียที่ใช้ศึกษามีเพียงแบบเดียว คือ โครงสร้างแบบ 1 ช่อง ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับโครงสร้างการ์ตูนของบัญชา-คามิน โดยเป็นโครงสร้างแบบ 1 ช่อง แต่มีลักษณะที่แตกต่างกันตรงที่การเน้นองค์ประกอบในการ์ตูนซึ่งเขียเน้นการใช้สัญลักษณ์มากกว่าภาพตัวละคร องค์ประกอบการ์ตูนการเมืองของเขียมีสองส่วน

¹สุพัฒน์ศิริ แพงพันธุ์, “การประกอบสร้างและการสื่อความหมายของการ์ตูนการเมืองไทย ในช่วงรณรงค์การเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2544.” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544), หน้า 38-39.

² ถนอมศรี จันทร์ทอง, “ทางรอดของสื่อ,” ใน *โลกวันนี้* (6 ตุลาคม 2558): 1,5

(ไทยรัฐ วันที่ 3 มกราคม 2557)

สัญลักษณ์

1. ภาพประกอบ ประกอบด้วย ภาพตัวละครเอก ตัวละครรองและการใช้
  2. การใช้ภาษา มีทั้งคำบรรยายหลักที่เป็นเสมือนแก่นเรื่อง และคำบรรยาย
- รองที่อยู่ตามองค์ประกอบภาพต่าง ๆ เพื่ออธิบายความหมายขององค์ประกอบเหล่านั้นให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

4.1.2.2 การใช้สัญลักษณ์ในการ์ตูนการเมืองเชียงใหม่

สัญลักษณ์ (symbol) เป็นกลวิธีที่พบมากที่สุดในการ์ตูนการเมือง สัญลักษณ์สามารถถ่ายทอดความคิดของนักเขียนให้ออกมาเป็นภาพ มีทั้งที่เป็นสัญลักษณ์ซึ่งใช้กันทั่วไป และสัญลักษณ์เฉพาะตัวนักเขียน ในการตีความสัญลักษณ์นั้นผู้อ่านสามารถตีความได้หลากหลาย ทำให้ผู้อ่านเชื่อมโยงภูมิหลังและบริบททางสังคมที่เกี่ยวข้องประกอบการตีความ ในการ์ตูนการเมืองของเชียงใหม่ มีการใช้สัญลักษณ์ที่ใช้วิจารณ์การเมือง โดยที่ผู้วิจัยแบ่งเป็นสองลักษณะ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ซึ่งใช้กันทั่วไป สัญลักษณ์เหล่านี้ช่วยสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกให้กับกลุ่มการเมืองเสื้อแดง และแสดงให้เห็นอุดมการณ์ทางการเมืองของกลุ่มการเมืองเสื้อแดง เช่น ดินตบกับหัวใจตบที่ถูกยิงด้วยปืนซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทน นปช. ที่ถูกเจ้าหน้าที่ปราบปรามด้วยความโหดร้าย

4.2 ภาพนายกรัฐมนตรีกับการบริหารประเทศ

ในการ์ตูนการเมืองของเซียมีการวิจารณ์นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะว่าเป็นผู้ลอกเลียนการบริหารประเทศแบบนายทักษิณ ชินวัตร ส่วนภาพของนายทักษิณ ชินวัตรปรากฏในลักษณะของผู้ถูกใส่ร้ายและเป็นเครื่องมือในการปลุกกระแสความเกลียดชัง ขณะที่การนำเสนอภาพนายสมัคร สุนทรเวชกับนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรอยู่ในสถานะของผู้แก้ไขวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและการเมือง

4.2.1 นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ: รัฐบาลจากอำนาจเผด็จการ และการบริหารที่ผิดเพี้ยน

หลังจากที่นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์พ้นจากการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะรวบรวมเสียง สส. จากพรรคต่าง ๆ ทำให้พรรคประชาธิปัตย์กลายเป็นพรรคการเมืองที่มีเสียงข้างมาก ส่งผลให้นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะได้รับการแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี อย่างไรก็ตาม กลุ่มการเมืองเสื้อแดงมองว่านายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะมาจากการสนับสนุนของกลุ่มทหารและกลุ่มการเมืองเสื้อเหลือง โดยไม่ได้มาจากการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย ด้วยที่มาซึ่งไม่ได้มาตามกติกาที่ถูกต้องนี้ ทำให้นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะล้มเหลวในการบริหารประเทศ ในการ์ตูนการเมืองของเซียมีการเสียดสีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะว่าได้รับการสนับสนุนจากเผด็จการ นอกจากนี้ยังมีการเสียดสีการบริหารประเทศที่เต็มไปด้วยความผิดเพี้ยน ดังจะกล่าวต่อไปนี้

4.2.1.1 รัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ: รัฐบาลที่มาจากการละเมิดอำนาจประชาธิปไตย

ในการ์ตูนการเมืองของเซีย มีการนำเสนอภาพนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะในฐานะรัฐบาลที่มาจากการละเมิดอำนาจประชาธิปไตย หมายถึง รัฐบาลที่ได้รับการสนับสนุนจากทหาร กับกลุ่มการเมืองเสื้อเหลือง และเป็นนักการเมืองที่ทุจริต หรือไม่ได้มาจากเสียงของประชาชน

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะเป็นนายกรัฐมนตรีที่
ได้รับการปกป้องจากทหาร

(ไทยรัฐ วันที่ 17 มีนาคม 2553)

ในตัวอย่างนี้มีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่กลุ่ม นปช. ชุมนุมเพื่อขับไล่รัฐบาลและมีการขว้างปา
สิ่งต่าง ๆ ใส่นบ้านของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ไม่ว่าจะเป็นตุงเลือด ตุงอุจจาระ เชียนำเหตุการณ์
ดังกล่าวมาสร้างเป็นการ์ตูนการเมืองผ่านการทำเสนาภาพนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะผู้นั่งอยู่ใน
ที่อปู๊ทซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทน อำนาจของทหาร แสดงให้เห็นว่านายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะได้รับการ
ปกป้องจากอำนาจทหาร บริเวณรอบที่อปู๊ท ปรากฏสิ่งของต่าง เช่น ปลาร้า และดินตบซึ่งเป็น
สัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นการชุมนุมทางการเมืองของกลุ่ม นปช. สิ่งของต่าง ๆ ไม่ได้มีผลกระทบต่อ
นาย อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เพราะอยู่ภายใต้ร่มเท้าของทหาร จากคำพูดของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะว่า
“ไม่ยุบ ไม่ออก ไม่ปฏิวัติ” ด้วยเหตุที่นายอภิสิทธิ์ เวชชีวะไม่ยอมลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
เพราะเขาสามารถใช้อำนาจทหารในการปราบปรามผู้ชุมนุมได้ สื่อนี้วิจารณ์รัฐบาลนายอภิสิทธิ์
เวชชาชีวะเป็นรัฐบาลที่ได้รับสิทธิพิเศษในการคุ้มครองจากทหาร

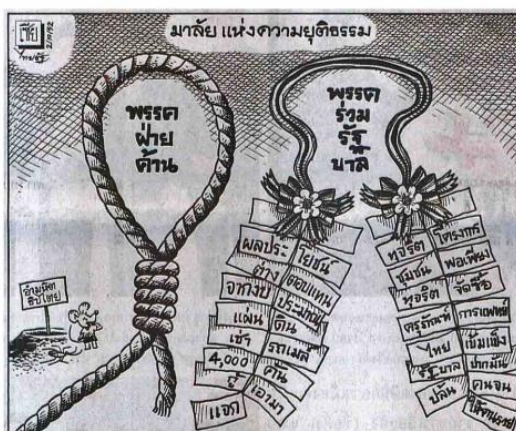
ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ
กับกลุ่ม พธม.

(ไทยรัฐ วันที่ 29 มกราคม 2552)

ในตัวอย่างนี้มีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่รัฐบาลของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะแจกปลากระป๋องให้กับผู้ประสบภัยน้ำท่วมที่จังหวัดพัทลุง แต่สุดท้ายปลากระป๋องเก่าทำให้รัฐมนตรีกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ถูกไล่ออก เพราะตรวจพบการทุจริต³ เชียนำเหตุการณ์ดังกล่าวมาสร้างเป็นการ์ตูน ผ่านการใช้สัญลักษณ์คือปลากระป๋องเก่า แทนกลุ่ม พธม. และห่อใหม่ด้วยโลโก้พรรคประชาธิปัตย์ แสดงให้เห็นพรรคประชาธิปัตย์เป็นกลุ่มเดียวกันกับกลุ่ม พธม. ด้วยคุณสมบัติดังกล่าวจึงทำให้พรรคประชาธิปัตย์มีคุณสมบัติไม่แตกต่างจากปลากระป๋องเก่าเพราะมาจากการทุจริต

ในตัวอย่างต่อไปมีเนื้อหาที่เปรียบเทียบระหว่างพรรคฝ่ายค้านกับพรรคร่วมรัฐบาล

(ไทยรัฐ วันที่ 2 ตุลาคม 2552)

³ “แจกปลากระป๋องเก่า,” เดลินิวส์ (18 มกราคม 2552): 1,12

ในตัวอย่างนี้มีการใช้พวงมาลัยสองพวงเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นสิ่งตอบแทนที่นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะมอบให้กับพรรคการเมืองต่าง ๆ พวงมาลัยด้านซ้ายมีลักษณะเป็นบ่วงเชือกเพื่อใช้คล้องคอ ปรากฏข้อความว่า พรรคฝ่ายค้านซึ่งหมายถึง พรรคเพื่อไทย พวงมาลัยดังกล่าวจึงเป็นสัญลักษณ์ที่สื่อให้เห็นถึงวิธีการที่นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะใช้ในการกำจัดพรรคเพื่อไทย ขณะที่พวงมาลัยด้านขวามีลักษณะใช้แสดงความยินดี บริเวณดอกไม้ของพวงมาลัยมีข้อความต่าง ๆ ดังนี้ “ผลประโยชน์ต่างตอบแทนจากงบประมาณแผ่นดิน เข้า รถเมล์ 4,000 คัน กู้เอามาแจก ทูจริต โครงการชุมชนพอเพียง ทูจริตจัดซื้อครุภัณฑ์ การแพทย์ ไทยเข้มแข็ง รัฐบาลปากมันปล้นคนจนให้คนรวย” ข้อความเหล่านี้สื่อให้เห็นว่าของขวัญหรืองบประมาณตอบแทนที่ช่วยเหลือให้นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะสามารถดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี การนำเสนอเช่นนี้เพื่อแสดงให้เห็นว่านายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะไม่ได้ใช้งบประมาณบริหารประเทศ หากแต่ใช้เพื่อตอบแทนพวกพ้องของตนเอง

จากที่กล่าวมา ในการ์ตูนการเมืองของเซียพบว่ามีการใช้กลวิธีการเสียดสี ผ่านการใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ ได้แก่ การให้นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะอยู่ในที่อุปฐักของทหาร การให้ปลากะป๋องเฝ้ามีโลโก้ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ และการใช้พวงมาลัยแทนผลประโยชน์ที่รัฐบาลใช้ตอบแทนพรรคร่วมรัฐบาล กลวิธีดังกล่าวมุ่งเสียดสีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะว่าเป็นผู้นำไม่ได้มาจากประชาธิปไตย แต่มาจากการสนับสนุนอำนาจจากเผด็จการทหารและกลุ่ม พทม.

4.2.1.2 นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ: ผู้ลอกเลียนประชานิยมแบบทักษิณ

ในหัวข้อที่แล้วเราพิจารณาถึงที่มาของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะว่าไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง จึงส่งผลให้นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะออกนโยบายประชานิยมเช่นเดียวกับนายทักษิณ ชินวัตร เพื่อได้รับความนิยมจากประชาชน ดังนั้น ในการ์ตูนการเมืองของเซียจึงนำเสนอภาพนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะลอกเลียนนโยบายประชานิยม และนโยบายดังกล่าวไม่สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจได้ กลับสร้างปัญหามากมาย

ในตัวอย่างต่อไปขอกล่าวถึง ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมที่เกิดจากการบริหารประเทศของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

(ไทยรัฐ วันที่ 16 กรกฎาคม 2552)

ในตัวอย่างนี้มีการใช้สัญลักษณ์ คือ หน้ากากอนามัยที่มีคุณสมบัติในการป้องกันการแพร่เชื้อโรคจากตนเองไปสู่ผู้อื่น การที่มีมือยื่นหน้ากากอนามัยให้นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ บ่งบอกว่านายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะเป็นผู้ป่วย การใช้หน้ากากอนามัยจึงเป็นเสมือนสิ่งป้องกันไม่ให้นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะสามารถแสดงความคิดเห็นทางการเมือง จากภาพหน้ากากอนามัยมีทั้งหมด 4 ชั้น หน้ากากอนามัยแต่ละชั้นจึงเป็นสื่อแทนการเสียดสีพฤติกรรมกรรมการบริหารประเทศของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ประกอบด้วย “พูดแต่ไม่ทำ” “พูดทำลายฝ่ายตรงข้าม” “บริหารประเทศด้วยปาก” และ “สร้างข่าวสร้างภาพ” แสดงให้เห็นว่าหน้ากากแต่ละชั้นทำหน้าที่ป้องกันการสื่อสารของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ แม้ข้อความจะมีความหมายหลากหลาย แต่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน นั่นคือการเสียดสีการสื่อสารของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะที่เน้นการสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกให้กับรัฐบาล การสื่อสารเช่นนี้จึงไม่แตกต่างจากเชื้อโรคร้ายที่สามารถแพร่ระบาดและสร้างความเจ็บป่วยให้กับประชาชน

ในตัวอย่างต่อไปมีการเปรียบเทียบนโยบายประชานิยมของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะกับนายทักษิณ ชินวัตร

(ไทยรัฐ 4 วันที่ มีนาคม 2552)

ในสมัยรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะมีการกู้เงินจำนวนมากเพื่อนำมาพัฒนาประเทศในรูปแบบของนโยบายประชานิยม เชิญนำเหตุการณ์ดังกล่าวมาสร้างเป็นการ์ตูนโดยนำเสนอภาพของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะที่กำลังโปรยเงินสู่ลงบนรูปภาพของนายทักษิณ ชินวัตร พร้อมกับมีข้อความบรรยายว่า “ถมเท่าไร? ไม่มีวันเต็ม” เป็นการสื่อว่านายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะไม่สามารถใช้งบประมาณจำนวนมากในการพัฒนาประเทศชาติเพื่อให้เจริญเทียบเท่ากับนายทักษิณ ชินวัตร นอกจากนั้นการที่เชิญนำเสนอภาพนายทักษิณ ชินวัตรอยู่กึ่งกลางและโดดเด่น ส่วนภาพของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะมีขนาดเล็กกว่า นั้นย่อมสื่อว่าเชี้ยกของนายทักษิณ ชินวัตรเป็นเสมือนต้นแบบของนโยบายประชานิยมที่แท้จริง ส่วนนโยบายประชานิยมของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะเป็นเพียงการลอกเลียนแบบ และไม่สามารถพัฒนาเศรษฐกิจได้ทัดเทียมนายทักษิณ ชินวัตร

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงเหตุการณ์ที่นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะประกาศ “แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง” ซึ่งจะเป็นโครงการลงทุนภายใต้แผนฟื้นฟูเศรษฐกิจระยะที่ 2 เพื่อช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจและเพิ่มการจ้างงานผ่านการลงทุนของรัฐควบคู่กับการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันระยะยาว⁴โดยมีการใช้งบประมาณมาจากการกู้

(ไทยรัฐ วันที่ 28 มีนาคม 2552)

จากตัวอย่างนี้มีการใช้เงินที่มีขนาดใหญ่ แทนสัญลักษณ์เงินกู้ของรัฐบาล ส่วนการโยนถุงเงินลงมาทับประชาชนจนเลือดทะลัก เพื่อสื่อให้เห็นว่าเงินกู้ก้อนนี้ไม่สามารถพัฒนาเศรษฐกิจได้ หากแต่เป็นการก่อหนี้สินให้กับประชาชนทั่วประเทศ การที่เชิญนำเสนอภาพประชาชนที่มีใบหน้ายิ้มแย้มเมื่อรับเช็คช่วยชาติซึ่งเป็นนโยบายประชานิยม สื่อว่านายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะใช้เงินเพียงเล็กน้อยใน

⁴“รายงานพิเศษ: เปิดแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็งปี 2552 หวังฟื้นฟูเศรษฐกิจไทยทั้งระยะสั้นและระยะยาว,” ข่าวหุ้น (7 พฤษภาคม 2552): 5

การมอมเมาประชาชนให้มีความสุขเพียงชั่วคราว แท้จริงแล้วนโยบายการกู้เงินกลับสร้างหนี้มหาศาลให้กับประชาชนต้องแบกภาระดังกล่าวร่วมกัน

ภาพลักษณ์นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะในการ์ตูนการเมืองของเซี่ยปรากฎในลักษณะของรัฐบาลที่มาจาก การสนับสนุนของกลุ่มคนเพียงบางกลุ่ม ประกอบด้วยทหาร กลุ่ม พรม. และพรรคการเมือง เป็นรัฐบาลที่ไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชน รวมทั้งให้นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะได้บริหารประเทศโดยเลียนแบบนายทักษิณ ชินวัตร แต่เป็นเพราะนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะไม่มีความสามารถเพียงพอ จึงทำให้การบริหารประเทศของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะสร้างปัญหาให้กับประเทศชาติ

4.2.2 นายทักษิณ ชินวัตร: นายกรัฐมนตรีในอุดมคติผู้ถูกใส่ร้าย

หลังจากที่คณะทหารภายใต้การนำของพลเอกสนธิ บุญรัตกสิณกระทำรัฐประหารพร้อมกับเข้ามาบริหารประเทศ ทำให้นายทักษิณ ชินวัตรต้องลี้ภัยทางการเมืองไปอยู่ต่างประเทศ และประกาศว่าจะไม่ข้องเกี่ยวกับการเมืองอีกต่อไป อย่างไรก็ตาม กลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองเชื่อว่านายทักษิณ ชินวัตรยังคงเป็นผู้บงการคอยชักเชิดรัฐบาลนายสมัคร สุนทรเวช และนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นผลให้กลุ่มที่สนับสนุนนายทักษิณ ชินวัตรปฏิเสธข้อกล่าวหาดังกล่าว เซี่ยจึงตอบได้ด้วยการนำเสนอภาพนายทักษิณ ชินวัตรในฐานะ ผู้ถูกใส่ร้ายทางการเมืองและเป็นเครื่องมือปลุกกระแสความเกลียดชัง

4.2.2.1 นายทักษิณ ชินวัตร: ต้นแบบการบริหารประเทศ

ในการ์ตูนการเมืองของเซี่ย มีการใช้ภาพนายทักษิณ ชินวัตรอยู่ในรูปสัญลักษณ์ที่ปรากฏในภาพถ่าย หน้าปกหนังสือ และพจนานุกรมเพื่อสื่อว่านายทักษิณ ชินวัตรเป็นเพียงที่ปรึกษาด้านการบริหารประเทศให้กับรัฐบาลนายสมัคร สุนทรเวชและนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

(ไทยรัฐ วันที่ 18 สิงหาคม 2551)

เขียนแสดงให้เห็นว่านายสมัคร สุนทรเวชสืบทอดนโยบายการบริหารประเทศเช่นเดียวกับนายทักษิณ ชินวัตรผ่านการใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ การใช้เก้าอี้เป็นสัญลักษณ์แทนตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ภาพถ่ายของนายทักษิณ ชินวัตรอยู่บนหน้านายสมัคร สุนทรเวช สื่อให้เห็น การเคารพยกย่อง ดังนั้น การที่นายทักษิณ ชินวัตรปรากฏในรูปถ่าย แสดงให้เห็นว่านายทักษิณ ชินวัตรเป็นเพียงต้นแบบการบริหารประเทศเท่านั้น ไม่ได้สั่งหรือบงการนายสมัคร สุนทรเวช ส่วนการที่นายสมัคร สุนทรเวชไม่สามารถบริหารประเทศได้เป็นเพราะถูกขัดขวางจากกลุ่ม พรรค.

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงความสามารถในการบริหารประเทศของนายสมัคร สุนทรเวชที่เกิดจากการนำแนวคิดประชานิยมของนายทักษิณ ชินวัตรมาประยุกต์ใช้

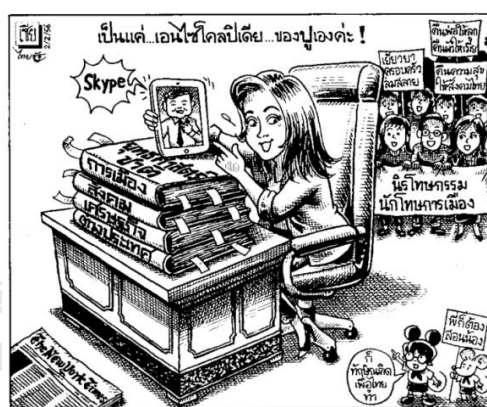

(ไทยรัฐ วันที่ 31 มกราคม 2551)

ในตัวอย่างนี้เขียนใช้อุปมาอุปไมยเปรียบเทียบการบริหารประเทศของนายสมัคร สุนทรเวชเปรียบเสมือนการปรุงอาหารซึ่งเป็นทักษะที่นายสมัคร สุนทรเวชมีความเชี่ยวชาญ อาหารเป็น

สัญลักษณ์แทนนโยบายในการบริหารประเทศ เตาแก๊สมีตัวอักษร “พ” อยู่ด้านข้างจึงสื่อให้เห็นพรรคพลังประชาชน ส่วนตำราอาหารมีข้อความเขียนไว้ว่า “ต้นตำรับประชานิยม” และภาพนายทักษิณ ชินวัตรอยู่บนปกสื่อให้เห็น แนวคิดประชานิยมของนายทักษิณ ชินวัตร เชิญนำเสนอ นายสมักร สุนทรเวชอยู่ในสถานะนายกรัฐมนตรีที่มีความสามารถในการบริหารประเทศโดยใช้แนวคิดของพรรคพลังประชาชน แนวคิดประชานิยมของนายทักษิณ ชินวัตรและทักษะส่วนตัวผสมผสานให้กลายเป็นนโยบาย ดังนั้น เชียแสดงให้เห็นว่านายทักษิณ ชินวัตรเป็นเพียงแหล่งข้อมูลอ้างอิงสำหรับให้นายสมักร สุนทรเวชนำไปประยุกต์ใช้

จากที่กล่าวมา เชียใช้สัญลักษณ์รูปถ่ายกับหนังสือประชานิยมเพื่อสื่อถึงการเป็นแนวทางในการบริหารประเทศ นอกจากนี้ในรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรซึ่งเป็นน้องสาวของนายทักษิณ ชินวัตร ทำให้ถูกมองว่านางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรเป็นเพียงหุ่นเชิดทางการเมือง แต่เชิญนำเสนอภาพนายทักษิณ ชินวัตรมีสถานะเป็นที่ปรึกษา ดังต่อไปนี้

(ไทยรัฐ วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2556)

ในตัวอย่างนี้มีความเกี่ยวข้องกับการที่นายทักษิณ ชินวัตรมักสไปป์ไปยังที่ประชุมพรรคเพื่อไทย เชิญนำเหตุการณ์ดังกล่าวมาสร้างเป็นการ์ตูนการเมือง เชิญนำเสนอภาพนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และพูดคุยกับนายทักษิณ ชินวัตรผ่านสไปป์ บริเวณด้านล่างขวาของภาพตัวละครหนูสองตัวพูดว่า “ก็ทักษิณคิด เพื่อไทยทำ” และ “พี่ก็ต้องสอนน้อง” ข้อความดังกล่าวแสดงว่านายทักษิณ ชินวัตรเป็นที่ปรึกษาการบริหารประเทศ เพราะนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรไม่มีประสบการณ์จึงต้องแบ่งปันประสบการณ์ให้

จากที่กล่าวมา เชียงใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ แทนนายทักษิณ ชินวัตรผู้มีสถานะ เป็นเพียงต้นแบบ ให้กับรัฐบาลนายสมัคร สุนทรเวชกับรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นอกจากนั้นในการ์ตูนการเมืองของเชียงยังมีการนำเสนอภาพนายทักษิณ ชินวัตรผ่านสัญลักษณ์ที่สื่อ ให้เห็นการตกเป็นเหยื่อที่ถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง

4.2.2.2 นายทักษิณ ชินวัตร: ผู้ถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง

ในการ์ตูนการเมืองของเชียงมีการใช้สัญลักษณ์เชิงเพิง โโล่ รูปภาพ และ ขุมทรัพย์แทนความอยุติธรรมที่นายทักษิณ ชินวัตร ได้รับจากทหาร ดังต่อไปนี้

(ไทยรัฐ วันที่ 27 พฤษภาคม 2551)

เชียงสร้างความชอบธรรมให้กับนายสมัคร สุนทรเวชที่ถูกกล่าวหาว่าเป็น “นอมินี” ของนายทักษิณ ชินวัตร ข้อกล่าวหาดังกล่าวเป็นเพียงการปลุกกระแสของกลุ่ม พรม. โดย นำเสนอผ่านการใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ จากตัวอย่างที่ยกมานั้นเป็นภาพนายสมัคร สุนทรเวชกำลังถือ หม้อที่เขียนว่า “แก๊สชน.” เป็นสัญลักษณ์ที่สื่อให้เห็นความตั้งใจทำงานที่ไม่ต่างจากการปรุงอาหาร แต่ นายสมัคร สุนทรเวชนั่งอยู่ในหม้อขนาดใหญ่ที่มีไฟลุกท่วม จากคำบรรยายว่า “กลายเป็นเหยื่อ... ต่ำไปเผาไป” เชียงใช้ไฟและส้อมเป็นสัญลักษณ์ของการทำลายจากกลุ่มการเมืองเสื้อเหลือง วิธีการ ทำลาย คือ การใช้รูปนายทักษิณ ชินวัตรเป็นเชื้อเพลิงสื่อให้เห็นว่า กลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองใช้นาย ทักษิณ ชินวัตรเพื่อปลุกกระแสความเกลียดชังและใส่ร้ายนายสมัคร สุนทรเวช

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงนายทักษิณ ชินวัตรถูกใช้เป็นเครื่องมือปกปิด ความผิดของทหาร

(ไทยรัฐ วันที่ 2 มิถุนายน 2558)

ในตัวอย่างนี้เป็นภาพของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาและคณะรัฐมนตรีถือกระดาษมีข้อความว่า “ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการเมือง และปัญหาการทุจริต กระดาษเป็นสัญลักษณ์สื่อถึงปัญหาที่รัฐบาลพยายามปกปิดไว้ ด้านหน้าของรัฐบาลมีโล่ที่มีรูปนายทักษิณ ชินวัตรติดอยู่ โล่จึงเป็นสัญลักษณ์แทนการใส่ร้ายนายทักษิณ ชินวัตร บริเวณด้านล่างภาพมีตัวละครหนูพูดว่า “เอามา เบี่ยงเบนให้หลง” กับ “ปลุกผีทักษิณ” สื่อว่า นายทักษิณ ชินวัตรตกเป็นเครื่องมือที่ถูกใช้เพื่อปลุกกระแสความเกลียดชัง ทำให้ประชาชนหวาดกลัวต่อการกลับมาของนายทักษิณ ชินวัตรมากกว่าการกลับมาของรัฐบาลทหาร

จากที่กล่าวมา ภาพทักษิณ ชินวัตรถูกนำเสนอผ่านสัญลักษณ์รูปถ่าย ตำราพระชา นิยม สโกป์ สื่อให้เห็นการเป็นแบบอย่างในการบริหารประเทศ นอกจากนั้นยังมีการใช้สัญลักษณ์รูปถ่ายกับโล่สื่อให้เห็นการปลุกกระแสความเกลียดชังนายทักษิณ ชินวัตร การที่เซียม้กนำเสนอภาพนายทักษิณ ชินวัตรอยู่ในรูปแบบของสัญลักษณ์แทนที่จะเป็นภาพตัวละคร สื่อให้เห็นว่านายทักษิณ ชินวัตรไม่ได้เกี่ยวข้องกับการบริหารประเทศของรัฐบาลนายสมัคร สุนทรเวชกับนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และยังสื่อว่านายทักษิณ ชินวัตรเป็นเหยื่อที่ถูกใส่ร้ายและถูกกั่นแก้ง

4.2.3 สมักร-ยิ่งลักษณ์: ผู้แก้วิกฤตการณ์เศรษฐกิจ - การเมือง

ในหัวข้อนี้กล่าวถึงภาพนายสมักร สุนทรเวชในฐานะผู้แก้ไขวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจด้วยนโยบายประชานิยม และภาพของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรผู้ใช้สันติวิธีในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการเมือง ดังต่อไปนี้

4.2.3.1 รัฐบาลนายสมักร สุนทรเวช: ผู้ปรับแก้วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ

ในการ์ตูนการเมืองของเชียวมีนำเสนอภาพของนายสมักร สุนทรเวชว่าเป็นเหยื่อที่ถูกใส่ร้ายทางการเมือง แต่เขาสามารถแก้ไขวิกฤตการณ์เศรษฐกิจได้

(ไทยรัฐ วันที่ 22 มกราคม 2551)

เชียวมีปากกาเป็นตัวแทนของสื่อหนังสือพิมพ์ ส่วนไมโครโฟนเป็นตัวแทนของโทรทัศน์ การที่เชียวมีให้ปากกาและไมโครโฟนให้มีขนาดใหญ่เกินจริงและอยู่ในลักษณะที่กำลังจะตีแทงนายสมักร สุนทรเวช กล่าวอีกนัยหนึ่ง ปากกากับไมโครโฟนเป็นสัญลักษณ์แทนคำถามของสื่อ ส่วนขนาดที่ใหญ่เกินจริงและอาการตีแทงหมายถึงการคุกคามและการข่มขู่ เชียวมีแสดงให้เห็นว่าการตอบคำถามสื่ออย่างตรงไปตรงมานั้นไม่ได้เกิดจากการมฉกมฉด แต่เป็นเพราะนักข่าวต่างหากที่ตั้งคำถามไม่เหมาะสม

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงมาตรการการกระตุ้นเศรษฐกิจของนายสมักร สุนทรเวชที่มากอบกู้วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ

(ไทยรัฐ วันที่ 18 กรกฎาคม 2551)

ในตัวอย่างที่แล้วเป็นการนำเสนอภาพนายสมักร สุนทรเวชผู้แก้ไขวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ส่วนตัวอย่างนี้จะกล่าวถึงนโยบายในการช่วยเหลือประชาชนให้พ้นจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ คือ “6 มาตรการ 6 เดือน ฝ่าวิกฤติ”⁵ เชิญนำเสนอภาพนายสมักร สุนทรเวชนำเงินออกจากถุงมาใส่บาตรข้างถุงเขียนว่า “ประชานิยม” เป็นสัญลักษณ์สื่อว่าการบริหารจัดการนโยบายเพื่อประชาชนผู้มีรายได้น้อย ขณะที่บาตรมีทั้งหมด 6 ใบ เขียนว่า ก๊าซ น้ำมัน รถเมล์ ประปา และไฟฟ้า บาตรจึงเป็นสัญลักษณ์ของประเทศชาติ การที่เชิญนำเสนอภาพการบริหารประเทศให้อยู่ในลักษณะทำบุญ โดยปกติกการทำบุญเป็นการช่วยเหลือผู้อื่นโดยจิตใจบริสุทธิ์ แสดงให้เห็นว่านายสมักร สุนทรเวชเป็นผู้มีจิตใจบริสุทธิ์ บริหารประเทศโดยการจัดการงบประมาณของประเทศอย่างสุจริต มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อยอย่างแท้จริง

จากที่กล่าวมา ในการ์ตูนการเมืองของเชียวมีการนำเสนอภาพนายสมักร สุนทรเวชเป็นผู้ถูกกล่าวหาและใส่ร้ายผ่านสัญลักษณ์ปากกาและไมโครโฟนซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทนสื่อมวลชนที่ตั้งคำถามไม่เหมาะสมและมุ่งโจมตีรัฐบาล นอกจากนั้นยังมีการนำเสนอภาพนายสมักร สุนทรเวชในฐานะผู้แก้ไขวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นผ่านนโยบายประชานิยม

⁵ “6 มาตรการลดค่าครองชีพ,” กรุงเทพธุรกิจ (16 กรกฎาคม 2551): 2

4.2.3.2 รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร: ผู้ปรับแก้วิกฤตการณ์ทางการเมือง

ในช่วงที่นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะถูกวิจารณ์จากกลุ่มการเมืองเสื้อแดงว่าเป็นรัฐบาลที่ได้รับการสนับสนุนจากทหารและกลุ่ม พวม. ทำให้นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะสร้างระบบการบริหารประเทศที่เอื้อให้ทหารมีอำนาจในระบบรัฐสภา และใช้อำนาจนั้นกำจัดกลุ่มการเมืองฝ่ายตรงข้าม คือ กลุ่มการเมืองเสื้อแดง ดังนั้น ในการ์ตูนการเมืองของเชียจึงนำเสนอภาพนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรในฐานะผู้ปรับแก้ระบบการบริหารประเทศที่เอื้อผลประโยชน์ให้คนเฉพาะกลุ่ม

ในตัวอย่างต่อมา เชียนำเสนอภาพนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรเป็นผู้เข้ามาบริหารประเทศเพื่อแก้วิกฤตการณ์ทางการเมือง ดังต่อไปนี้

(ไทยรัฐ วันที่ 3 สิงหาคม 2554)

เชียนำเสนอภาพแผ่นดินที่เต็มไปด้วยตะปูซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทนปัญหาของรัฐบาลที่แล้วก่อไว้ ส่วน รอยร้าวเป็นสัญลักษณ์แทนความแตกแยกของสังคมเกิดจากความขัดแย้งทางการเมือง การที่เชียน นำเสนอภาพนางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตรปูพรมเพื่อปกคลุมแผ่นดินที่เต็มไปด้วยรอยร้าว สื่อให้เห็น นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรเป็นผู้นำที่เข้ามาบริหารประเทศ เพื่อแก้ปัญหาจากรัฐบาลที่แล้ว และสร้างความปรองดองให้กับกลุ่มการเมืองทุกฝ่าย

ในตัวอย่างต่อไปเป็นการนำเสนอภาพนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรผู้ใช้หลัก สันติวิธีในการตอบโต้องค์กรทางการเมืองที่มุ่งกำจัดรัฐบาล

(ไทยรัฐวันที่ 26 มีนาคม 2556)

เซียนนำเสนอภาพองค์กรทางการเมืองผ่านการใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ ประกอบด้วย รถถังแทนอำนาจทหาร หนังสือกฎหมายแทนอำนาจตุลาการ และปืนใหญ่โบราณแทนอำนาจองค์กรอิสระ แม้จะมีลักษณะรูปร่างปืนที่แตกต่างกัน แต่กระบอกปืนทุกกระบอกหันไปที่นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร แสดงให้เห็นว่าองค์กรเหล่านี้มีเจตนาที่ใช้อำนาจของตนขัดขวางการบริหารประเทศ ส่วนภาพนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรยืนอยู่กึ่งกลาง ในมือถือดอกไม้ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทนสันติวิธี การที่เซียนนำเสนอภาพนางสาวยิ่งลักษณ์ใช้ดอกไม้อุดกระบอกปืน สื่อว่านางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรใช้สันติวิธีเพื่อหยุดการสืบทอดอำนาจของทหาร และตอบโต้องค์กรการเมืองต่าง ๆ ด้วยหลักสันติวิธี

ในตัวอย่างต่อไปมีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรร้องไห้ ทำให้ถูกสื่อมวลชนวิจารณ์ว่านางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรเต็มไปด้วยความอ่อนแอ เซียนจึงตอบโต้คำวิจารณ์การใช้สัญลักษณ์น้ำตาแทนปืนอาวุธ

(ไทยรัฐ 12 วันที่ พฤศจิกายน 2554)

ในช่วงปี 2554 ประเทศไทยประสบกับอุทกภัยครั้งยิ่งใหญ่ตั้งแต่ต้นปีจนปลายปี กรุงเทพมหานคร เป็นพื้นที่ถูกน้ำท่วมอย่างหนัก เมื่อนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรลงพื้นที่เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย

นางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตรร้องไห้แสดงความเสียใจ ทำให้ถูกวิจารณ์จากกลุ่มการเมืองฝ่ายตรงข้าม ว่านางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตรไม่มีความสามารถในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจึงต้องร้องไห้ออกมา⁶ เชียนำเหตุการณ์มาวิพากษ์ผ่านการใช้ภาพตัวละครนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรกำลังร้องไห้ แล้วมีน้ำตาที่ไหลออกมาแล้วกลายเป็นจิปนาวูช โดยทั่วไปน้ำตาเป็นสัญลักษณ์สื่อให้เห็นถึงความอ่อนแอ แต่เชียนำเสนอภาพน้ำตาที่กลายเป็นจิปนาวูชซึ่งสามารถทำร้ายฝ่ายตรงข้ามได้ พร้อมกับข้อความว่า “อ่อนไหว แต่ทรงอำนาจ” เชียนำเสนอให้เห็นว่าน้ำตาของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรไม่ได้เป็นสิ่งที่แสดงความอ่อนแอ น้ำตานี้สื่อถึงความตั้งใจและความพยายามที่จะบริหารประเทศ

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรออกกฎหมายนิรโทษกรรมเพื่อช่วยเหลือนักโทษทางการเมืองที่ถูกใส่ร้ายจากรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

(ไทยรัฐ วันที่ 21 ตุลาคม 2556)

ในตัวอย่างนี้มีความเกี่ยวข้องกับ พ.ร.บ. นิรโทษกรรม เป็นการออกกฎหมายเพื่อยกเลิกความผิดโดยที่ผู้ที่กระทำผิดไม่ต้องรับโทษ เชียนำเหตุการณ์ดังกล่าวมาสร้างเป็นการ์ตูนการเมือง เชียนำเสนอภาพนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรถือกุญแจ พร้อมข้อความบรรยายว่า “นิรโทษกรรม” แสดงให้เห็นว่ากุญแจเป็นสัญลักษณ์แทน พ.ร.บ.นิรโทษกรรม เป็นเครื่องมือในการช่วยเหลือนักโทษการเมืองซึ่งหมายถึงกลุ่มการเมืองเสื้อแดงที่ถูกจองจำโดยไม่ได้รับความยุติธรรม

ในการ์ตูนการเมืองของเชียนำเสนอภาพนายสมัคร สุนทรเวชกับนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร มีที่มาจากการเลือกตั้งซึ่งเป็นสิ่งแสดงให้เห็นถึงการมาจากระบอบประชาธิปไตย ทำให้มีความชอบ

⁶พณิชย์ ภูมิพระราม, “น้ำตาจะเข้กับสำนัก ‘ยิ่งลักษณ์’,” ผู้จัดการสุดสัปดาห์ 360° (16 กรกฎาคม 2551): 12,13

ธรรมในการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และสามารถแก้ไขปัญหาประเทศในด้านต่าง ๆ นายสมัคร สุนทรเวชเป็นผู้ใช้นโยบายประชานิยมในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ ส่วนนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร อยู่ในฐานะผู้ปรับแก้ระบบการบริหารประเทศที่เอื้อผลประโยชน์ให้คนเฉพาะกลุ่ม และช่วยเหลือ นักโทษทางการเมือง

4.3 การสร้างข้อตรงข้ามระหว่าง ผู้ชุมนุมกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองและผู้ชุมนุมกลุ่มการเมืองเสื้อแดง

เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ชุมนุมกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองกับผู้ชุมนุมกลุ่มการเมืองเสื้อแดงในลักษณะข้อตรงข้าม คือ ผู้ชุมนุมกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองถูกนำเสนอในฐานะผู้ส่งเสริมให้ทหารเข้ามาทำรัฐประหาร ส่วนผู้ชุมนุมกลุ่มการเมืองเสื้อแดงถูกนำเสนอในฐานะผู้ปกป้องรัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย

4.3.1 ผู้ชุมนุมกลุ่มการเมืองเสื้อเหลือง: ผู้ขัดขวางประชาธิปไตยและส่งเสริมเผด็จการ

ผู้ชุมนุมกลุ่มการเมืองเสื้อเหลือง คือ กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) กับคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงปฏิรูปประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) แม้ว่าผู้ชุมนุมทางการเมืองจะมีการชุมนุมต่างช่วงเวลากัน และมีแกนนำที่แตกต่างกัน แต่มีอุดมการณ์ร่วมกัน คือ การกำจัดระบอบทักษิณ และการปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ เชื้อวิจารณ์ผู้ชุมนุมทางการเมืองดังกล่าวด้วยการเสียดสีว่าเป็นการชุมนุมที่ขัดขวางประชาธิปไตย และเรียกร้องเผด็จการ

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงกลุ่ม พธม. ชุมนุมเพื่อขัดขวางนายทักษิณ ชินวัตร ไม่ให้กลับมาเพื่อเรียกร้องความยุติธรรม

(ไทยรัฐ 20 วันที่ พฤษภาคม 2557)

เขียนนำเหตุการณ์ดังกล่าวสร้างเป็นการ์ตูนการเมือง เขียนนำเสนอภาพรถถังซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทนทหารที่มีหน้าที่รับใช้ประชาชน แต่จากภาพมีการตัดแปลงรถถังให้มีลักษณะผิดเพี้ยน ด้านบนรถถังมีกรวยครอบอยู่ และนกหวีดอุดกระบอกปืนไว้ สื่อให้เห็นการที่ทหารเป็นผู้มีคอบอดทางสติปัญญา เพราะยอมรับใช้ กปปส. บริเวณด้านหลังรถถังกลับไม่สามารถวิ่งเองได้ เพราะนายสุเทพ เทือกสุบรรณแกนนำ กปปส. ผลักดันให้รถเคลื่อนที่ สื่อว่า กปปส. เรียกกร้องให้ทหารกระทำการรัฐประหาร การที่ให้รถถังมีขนาดใหญ่กว่าภาพนายนิวัฒน์ธำรง บุญทรงไพศาลที่นั่งบนเก้าอี้อยู่ ด้านขวามือของภาพ แสดงให้เห็นว่ากลุ่ม กปปส. เรียกกร้องให้ทหารขึ้นมามีอำนาจแทนรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง

ในตัวอย่างต่อไปเขียนวิจารณ์อุดมการณ์กลุ่ม พธม. ผ่านการใช้สัญลักษณ์ศาลพระภูมิ สื่อให้เห็นความล้าหลัง

(ไทยรัฐ วันที่ 16 มิถุนายน 2551)

ในตัวอย่างนี้มีความเกี่ยวข้องกับหนังสือพิมพ์ดาวสยามซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของเหตุการณ์นองเลือดเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2519 ก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์ หนังสือพิมพ์ดาวสยามมีการพาดหัวเกี่ยวกับกลุ่มนักศึกษาละเมิดสถาบันพระมหากษัตริย์ เหตุการณ์นี้จึงนำไปสู่การปราบปรามนักศึกษา เขียวาดภาพศาลพระภูมิ บนศาลพระภูมิมีจานดาวเทียมเขียนข้อความว่า “พาลทะมิด” แสดงให้เห็นว่ากลุ่มพวม. ถูกเปรียบเทียบให้เป็นศาลพระภูมิ สื่อให้เห็นความล้าหลังและความมมงาย ด้านข้างของศาลพระภูมิ เขียวาดภาพจอโทรทัศน์ที่มีข้อความว่า “ดาวสยาม” ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของสื่อที่ปลูกปั้นหรือสร้างกระแสให้เกิดความแตกแยก ดังนั้น เขียวุ่งเสียดสีกลุ่ม พวม. ว่าเป็นกลุ่มคนที่ใช้อุดมการณ์ที่ล้าหลังมาปลูกปั้นกระแสให้เกิดการชุมนุมทางการเมืองเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง

ในตัวอย่างต่อไปมีการนำเสนอความเสียหายของประเทศที่เกิดจากการชุมนุมของกลุ่ม พวม. กับ กบปส. ผ่านการใช้สัญลักษณ์แทนพื้นที่ต่าง ๆ ในประเทศไทย แต่ถูกดัดแปลงให้มีความผิดเพี้ยนเพราะถูกผู้ชุมนุมกลุ่มการเมืองเลื้อยเหลืองเข้าครอบงำ ดังนี้

(ไทยรัฐ วันที่ 1 ธันวาคม 2551)

ในตัวอย่างนี้มีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่กลุ่ม พวม. เคลื่อนขบวนไปยังกองบัญชาการกองทัพไทย ก่อนไปจบที่สนามบิณสุวรรณภูมิ⁷ เจ้าหน้าที่จึงต้องปิดสนามบิณ ส่งผลกระทบต่อการทำงานของไทย ทำให้ต้องสูญเสียรายได้นับแสนล้านบาท เขียวจึงนำเหตุการณ์ดังกล่าวมาสร้างเป็นการ์ตูน โดยเปรียบเทียบการยึดสนามบิณเป็นการฆาตกรรมอันโหดร้าย ภาพแผนที่ประเทศไทยถูกคลุมด้วยผ้า บริเวณด้านล่างมีเลือดไหลออกมา เขียวใช้แผนที่เสียชีวิตแทนความเสียหายจากการชุมนุมกลุ่มพวม. นอกจากนั้นยังมีภาพเงาของกลุ่มพวม. ยืนถือมือตบ เงามีคำเป็นสัญลักษณ์ของความชั่วร้าย

⁷“พันธมิตรป่วน “สุวรรณภูมิ” งคที่ขบวน!,” มติชน (29 พฤศจิกายน 2551): 14

การที่เซียใช้เงากลุ่มพันธมิตรมาบดบังแผนที่ประเทศไทย เชียเสียดสีการยึดสนามบินไม่แตกต่างจากการที่ความชั่วร้ายครอบงำประเทศไทย ทำให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจและภาพลักษณ์ของประเทศ

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงเหตุการณ์ที่นายสุเทพ เทือกสุบรรณ แกนนำกลุ่ม กปปส. ประกาศยึดกรุงเทพมหานคร

(ไทยรัฐ วันที่ 3 มกราคม 2557)

เซียนำเสนอภาพหม่อมราชวงศ์สุขุมพันธุ์ บริพัตร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครห้อยนกหวีดเป็นสัญลักษณ์ แทนกลุ่ม กปปส. และใส่เสื้อมีตัวเลข 2514 มาจากวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2514 ซึ่งเป็นเวลาที่จอมพลถนอม กิตติขจรกระทำการรัฐประหาร ทำให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ยุคเผด็จการและการที่หม่อมราชวงศ์สุขุมพันธุ์ บริพัตรยกตรากรุงเทพมหานครอันเปรียบเสมือนการยินยอมให้กลุ่ม กปปส. ประกาศยึดกรุงเทพมหานคร เชียมีจุดมุ่งหมายในการเสียดสีหม่อมราชวงศ์สุขุมพันธุ์ บริพัตรผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่บกร่องในหน้าที่ ยินยอมให้ กปปส. ชุมนุมไม่แตกต่างจากการยอมให้ทหารกระทำรัฐประหาร ในส่วนของตรากรุงเทพมหานครถูกนำเสนอให้มีลักษณะผิดเพี้ยน ตราของกรุงเทพมหานคร เป็นรูปพระอินทร์ผู้ปกครองสวรรค์ ทรงช้างเอราวัณ พระหัตถ์ทรงสายฟ้า การที่เลือกใช้พระอินทร์เป็นตรากรุงเทพมหานคร เพราะมาจากความเชื่อว่ากรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่มีความอุดมสมบูรณ์ราวกับสวรรค์ จากคติความเชื่อนี้ เชียวาดภาพให้นายสุเทพเทือก เทือกสุบรรณขี่ช้างเอราวัณแทนพระอินทร์ มีการเปลี่ยนชื่อจากกรุงเทพมหานครกลายเป็นสุเทพมหานคร ได้ภาพมินกหวีด หากพระอินทร์สื่อถึงความอุดมสมบูรณ์ และความดีงาม การให้นายสุเทพ เทือกสุบรรณมาแทนที่พระอินทร์จึงสร้างความหมายตรงกันข้าม ในที่นี้ผู้วิจัย

ตีความว่านายสุเทพ เทือกสุบรรณเป็นตัวแทนของความชั่วร้าย แสดงให้เห็นว่ากรุงเทพมหานครถูกความชั่วร้ายครอบงำ

จากที่กล่าวมาการรื้อถอนการเมืองของเขื่อนน้ำเสื่อนภาพผู้ชุมนุมกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองมี 2 ลักษณะลักษณะแรกจัดขวางประชาธิปไตย หมายถึง การจัดขวางการกลับมาประเทศไทยของนายทักษิณ ชินวัตร ลักษณะที่สอง ส่งเสริมเผด็จการ หมายถึง การเรียกร้องทหารให้ออกมาทำการรัฐประหาร ส่งผลให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจและการเมือง

4.3.2 ผู้ชุมนุมกลุ่มการเมืองเสื้อแดง: นักโทษทางการเมืองผู้เรียกร้องประชาธิปไตย

การชุมนุมของ นปช. ในสมัยรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ มีการเรียกร้องให้รัฐบาลยุบสภาและจัดการเลือกตั้งใหม่ การชุมนุมดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งรัฐบาลตัดสินใจใช้กำลังปราบปรามผู้ชุมนุม ด้วยข้ออ้างว่า นปช. ใช้อาวุธสงคราม โจมตีเจ้าหน้าที่ การปะทะกันระหว่างเจ้าหน้าที่กับ นปช. ส่งผลให้ผู้ชุมนุมเสียชีวิตจำนวนมาก และผู้ชุมนุมบางคนถูกจับเข้าคุก กลายเป็นนักโทษทางการเมือง ในการรื้อถอนการเมืองของเขื่อนน้ำเสื่อนมีการตอบโต้แทนกลุ่ม นปช. ที่เป็นผู้ก่อความวุ่นวาย เขื่อนใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ ประกอบด้วยห้วกะโหลก รองเท้าแตะ และลูกโป่งแทนการชุมนุมของกลุ่ม นปช. สัญลักษณ์เหล่านี้มีความหมายร่วมกัน คือ นปช.เป็นนักโทษทางการเมืองและผู้เรียกร้องประชาธิปไตย

ในตัวอย่างแรกเขื่อนใช้ห้วกะโหลกแทนกลุ่ม นปช.ที่เสียชีวิตจากการชุมนุมต่อต้านรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

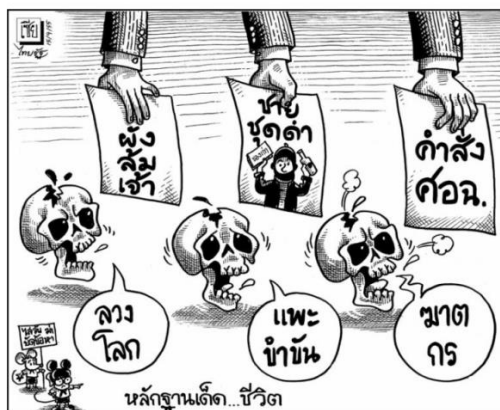
(ไทยรัฐ วันที่ 10 เมษายน 2558)

ในตัวอย่างนี้มีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่ ศอจ. สั่งการให้ทหารปฏิบัติการขอคืนพื้นที่การชุมนุมการเมือง ทำให้เกิดการปะทะกันระหว่างทหารกับกลุ่ม นปช. บริเวณสี่แยกคอกวัว เชียงจึงนำเหตุการณ์ดังกล่าวมาสร้างเป็นการ์ตูนการเมือง ผ่านการใช้ป้าย “4 แยกคอกวัว” เป็นสถานที่การชุมนุมของ นปช. ส่วนหัวกะโหลกเป็นสัญลักษณ์แทนกลุ่ม นปช. ที่เสียชีวิต บริเวณหัวกะโหลกเหล่านั้นถูกปกคลุมด้วยธงชาติซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทนความกล้าหาญและการยกย่อง เพราะธรรมเนียมการใช้ธงชาติคลุมศพจะกระทำกับบุคคลเสียสละตนเองในการปกป้องประเทศชาติ ด้านข้างของหัวกะโหลกมีธงเขียนข้อความว่า “เรียกร้องประชาธิปไตย” ในภาพนี้สื่อให้เห็นว่ากลุ่ม นปช. มีความกล้าหาญและเสียสละ การกระทำของกลุ่ม นปช. จึงเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เพราะขับไล่รัฐบาลที่มาจากเผด็จการ และเรียกร้องให้มีการยุบสภา เพื่อนำไปสู่การเลือกตั้งอันเป็นวิธีการของระบอบประชาธิปไตย

ในตัวอย่างต่อไปมีความเกี่ยวข้องกับศูนย์อำนวยการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน (ศอจ.) หน่วยงานพิเศษภายใต้รัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะที่ก่อตั้งขึ้นมาเพื่อควบคุมการชุมนุมของ นปช.⁸ ศอจ. มีการตั้งข้อกล่าวหา นปช. ต่าง ๆ เช่น ขบวนการล้มเจ้า ชายชุดดำ เป็นต้น

⁸ “อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ’ ประกาศใช้พรก.ฉุกเฉิน สยบมีอบแดงป่วนเมือง,” แนวหน้า (8 เมษายน 2553):

(ไทยรัฐ วันที่ 15 กันยายน 2555)

เขียนนำเสนอภาพเมื่อที่ยื่นกระดาษที่มีข้อความว่า “ฟั่งล้มเจ้า” “ชายชุดดำ” และ “กำลังคอล.” ในที่นี้มือเป็นสัญลักษณ์แทน คอล. ส่วนกระดาษแทนข้อกล่าวหา ข้อความเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องกับความคิดของกลุ่ม นปช. และหวัะโหลกเป็นสัญลักษณ์แทนกลุ่ม นปช. ที่เสียชีวิตจากการสลายการชุมนุม ในภาพหวัะโหลกพูดว่า “ลวงโลก” “แพะจำขัน” และ “ฆาตกร” ข้อความดังกล่าวมีเจตนามุ่งตอบโต้ คอล.ว่าเป็นสร้างข้อกล่าวหาขึ้นมาเอง เพื่อใช้ข้อกล่าวหาเป็นความชอบธรรมที่จะใช้กำลังและอาวุธปราบปรามผู้ชุมนุมทางการเมือง

ในการ์ตูนการเมืองของเขียนนำเสนอการชุมนุมที่เต็มไปด้วยสันติวิธีผ่านการใช้อุปกรณ์ของผู้ชุมนุม นปช. ดังต่อไปนี้

(ไทยรัฐ วันที่ 12 เมษายน 2553)

(ไทยรัฐ วันที่ 7 ตุลาคม 2553)

ในตัวอย่างแรก เขียนนำเสนอภาพกลุ่ม นปช. ชุมนุมโดยสันติ ผ่านการใช้อุปกรณ์หัวใจตบมีข้อความว่า “เรื่องขอความยุติธรรม” กับดินตบมีข้อความว่า “มาทางประชาธิปไตย” อุปกรณ์การชุมนุมทั้งสองอย่างนี้เป็นสิ่งที่ใช้แสดงการต่อสู้แบบสันติวิธี ส่วนตัวอย่างที่ 2 มีความเกี่ยวข้องกับ

เหตุการณ์ที่ตำรวจจับกลุ่มแม่ค้ารายหนึ่งที่ขายของที่ระลึก นปช. ที่จังหวัดอุษายาในข้อหาผิดข้อกำหนดพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน เขียนนำเสนอภาพแม่ค้ายื่นถ่ายรูปในมือถือสื่อมีข้อความว่า “เราเห็นคนตายที่ราชประสงค์” รองเท้าแตะรูปนายสุเทพ เทือกสุบรรณ กับนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ดังนั้น สื่อเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นการเรียกร้องความยุติธรรม ส่วนรองเท้าแตะเป็นสัญลักษณ์ของการเสียดสีรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

ในตัวอย่างต่อไปมีการใช้สัญลักษณ์แทนผู้ถูกรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะใส่ร้ายจนกลายเป็นนักโทษการเมือง

(ไทยรัฐ วันที่ 16 กันยายน 2553)

เขียนนำเสนอภาพ นปช. ปล่อยลูกโป่งออกมาจากคุก ในที่นี้ลูกโป่งเป็นสัญลักษณ์ของการจงใจ การที่เขียนนำเสนอภาพกลุ่ม นปช. ให้เห็นเพียงแค่มือ แสดงให้เห็นว่านักโทษเหล่านี้ไม่มีสิทธิเรียกร้องความยุติธรรม ถูกจงใจโดยรัฐบาลของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ส่วนลูกโป่งเป็นสัญลักษณ์ของการพยายามเรียกร้องความยุติธรรม นำสังเกตว่าลูกโป่งมีน้ำหนักเบา เมื่อปล่อยจากออกจากมือมักลอยหายไปสู่อากาศ แสดงให้เห็นว่าการเรียกร้องความยุติธรรมของ นปช. นั้นถูกปิดกั้นและทำให้เงียบหายไปโดยรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

จากที่กล่าวมา ในการ์ตูนการเมืองของเขามีการใช้สัญลักษณ์แทนอาวุธที่กลุ่ม นปช. ใช้ในการชุมนุมทางการเมือง คือ ดินตบ หัวใจตบ สื่อ รองเท้า เลือด สัญลักษณ์เหล่านี้สื่อให้เห็นการแสดงออกทางอุดมการณ์และการเสียดสีการบริหารประเทศของรัฐบาล สัญลักษณ์เหล่านี้เป็นการตอบโต้ข้อกล่าวหาของฝ่ายรัฐบาลที่กล่าวหาว่า นปช. เป็นพวกก่อความวุ่นวายหรือเผาบ้านเผาเมือง

จากที่กล่าวมา ในการตั้งเมืองของเขื่อนน้ำเสื่อนภาพลักษณ์ของ นปช. ในฐานะผู้ถูกใส่ร้ายจากรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ และเจ้าหน้าที่ทหาร นอกจากนั้นยังมีการนำเสนอ นปช. ในฐานะผู้ใช้สันติวิธี มีจุดมุ่งหมายเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยและขับไล่รัฐบาลที่มาจากเผด็จการ ภาพลักษณ์ดังกล่าวสร้างความชอบธรรมให้กลุ่ม นปช. ขณะเดียวกันเป็นการโต้ตอบภาพลักษณ์เชิงลบที่ถูกสร้างขึ้นจากรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

4.4 ทหาร: การสร้างความชอบธรรมในการสถาปนาอำนาจ

กลุ่มการเมืองเสื้อแดงต่อต้านการก่อรัฐประหารของทหาร เพราะขัดกับหลักการเลือกตั้งในระบบประชาธิปไตย เช่น ใน พ.ศ. 2549 พลเอกสนธิ บุญรัตนกลิน นำคณะทหารก่อรัฐประหารจากนายทักษิณ ชินวัตรซึ่งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ใน พ.ศ. 2557 พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นำคณะทหารก่อรัฐประหารจากนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรซึ่งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น เห็นได้ชัดว่าทหารใช้อำนาจนอกระบบรัฐสภาเข้าแทรกแซงรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง และสร้างความชอบธรรมในฐานะผู้รักษาความสงบสุขของประเทศ ในการตั้งเมืองของเขื่อนจึงวิจารณ์ความชอบธรรมดังกล่าว ด้วยนำเสนอภาพทหารเข้ามาบริหารประเทศโดยมิได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อรักษาความสงบของประเทศ แต่เข้ามาเพื่อสถาปนาอำนาจเผด็จการผ่านการบังคับใช้กฎหมาย และการใช้ระบอบอำมาตยาธิปไตย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

4.4.1 ทหารกับกฎหมาย: การสืบทอดอำนาจผ่านกฎหมาย

ในระบบเผด็จการที่คณะผู้ปกครองมีอำนาจสูงสุด เพื่อรักษาและสืบทอดอำนาจสูงสุดนั้น คณะผู้ปกครองจึงต้องบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมผู้ถูกปกครองให้ปฏิบัติตามคำสั่ง และออกกฎหมายเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์บางอย่าง ในการตั้งเมืองเขื่อนน้ำเสื่อนภาพทหารที่บังคับใช้กฎหมายเพื่อกำจัดบุคคลที่ต่อต้านตนเอง และร่างรัฐธรรมนูญเพื่อสืบทอดอำนาจ

ในตัวอย่างแรกกล่าวถึงการใช้อำนาจมาตรา 44 ของทหาร เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง

(ไทยรัฐ วันที่ 4 กรกฎาคม 2558)

(ไทยรัฐ วันที่ 7 พฤศจิกายน 2557)

ในตัวอย่างนี้มีความเกี่ยวข้องกับมาตรา 44 ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 มาตรา 44 ให้อำนาจกับ คสช. เพื่อแทรกแซงอำนาจนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ เชิญนำเสนอมาตรา 44 อยู่ในรูปของปืนซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทนอำนาจของทหาร การที่ให้ทหารใช้ปืนขู่บังคับให้ฝนตกตามฤดูกาล แสดงให้เห็นภาพทหารที่ใช้มาตรา 44 ในการออกคำสั่งที่ผิดเพี้ยน ทำให้ภาพทหารที่น่าเคารพยำเกรง กลายเป็นผู้นำที่ยึดติดอำนาจ พยายามควบคุมสภาพอากาศด้วยกฎหมาย ในตัวอย่างที่สอง เชิญนำเสนอภาพพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาลอยกระทงซึ่งผูกติดไว้กับระเบิดเป็นสัญลักษณ์แทนอำนาจมาตรา 44 ส่วนบริเวณได้นำน้ำเต็มไปด้วยฝูงปลาฉลามซึ่งแทนกลุ่มคนที่อยู่ฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาล แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลใช้อำนาจกฎหมายที่มีอยู่ในมือทำลายฝ่ายตรงข้าม จากทั้งสองตัวอย่าง สัญลักษณ์ปืนกับกระทงติดระเบิดเป็นสัญลักษณ์แทนการใช้กฎหมายที่ผิดเพี้ยน ผลลัพธ์ที่ได้คือเนื้อหาของมาตรา 44 ในรัฐธรรมนูญถูกดัดแปลงให้ผิดเพี้ยน จากที่เคยเป็นกฎหมายใช้ควบคุมความสงบ กลับกลายเป็นกฎหมายที่ใช้เพื่อตอบสนองความต้องการตนเอง โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง

นอกจากการใช้มาตรา 44 ควบคุมประชาชนแล้ว ในการ์ตูนเขียวยังนำเสนอภาพรัฐธรรมนูญให้มีลักษณะผิดเพี้ยน เพราะมาจากทหาร ในตัวอย่างต่อไปนำเสนอภาพรัฐธรรมนูญถูกดัดแปลงให้เป็นระเบิดเวลา

(ไทยรัฐ วันที่ 26 ธันวาคม 2554)

เขียนนำเสนอภาพรัฐธรรมนูญถูกบิดเบือนให้มีความผิดเพี้ยน ดังต่อไปนี้ พานรัฐธรรมนูญสูญไปปี พร้อมข้อความบรรยายว่า “ฉบับหน้าแหลมพินคำ” มาจากใบหน้าและพฤติกรรมของประธานกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ ปี 2550 คือนาวาอากาศตรีประสงค์ สุ่นศิริ ลักษณะความผิดเพี้ยนของพานที่ผสมกับใบหน้าของมนุษย์ สื่อให้เห็นถึงอำนาจเผด็จการทหาร เขี่ยจึงเสียดสีรัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 ที่มาจากอำนาจเผด็จการทหาร ส่งผลให้รัฐธรรมนูญจากที่เคยเป็นสัญลักษณ์ของประชาธิปไตยกลับกลายเป็นระเบิดเวลาซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่สื่อให้เห็นปัญหาและความเลวร้ายที่กำลังจะเกิดขึ้นในไม่ช้า

ในตัวอย่างต่อไปกล่าวถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2550 ที่มีเนื้อหาขัดขวางการทำงานของรัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เพราะมีที่มาจากทหาร

(ไทยรัฐ วันที่ 9 กรกฎาคม 2556)

เขียนนำเสนอภาพรัฐธรรมนูญที่เป็นสัญลักษณ์ของประชาธิปไตยให้มีลักษณะที่ผิดเพี้ยน เริ่มจากพานมีข้อความบรรยายว่า “คมช” และ “เผด็จการ” ลือให้เห็นที่มาของรัฐธรรมนูญที่มาจากเผด็จการทหาร รัฐธรรมนูญยังมีมือจำนวนมากงอกออกมา พร้อมข้อความหลากหลาย เช่น องค์กรอิสระ สว.ลากตั้ง มือนั้นเป็นสัญลักษณ์ของปัญหาต่าง ๆ ที่ปรากฏในสังคมไทย มือเหล่านั้นเอื้อมไปจับมือและขาของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ทำให้ไม่สามารถเคลื่อนไหวได้ หากการเคลื่อนไหวร่างกายนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรมีความหมายแทนการบริหารประเทศ การที่มือจากรัฐธรรมนูญจับส่วนต่าง ๆ ของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ย่อมแสดงให้เห็นว่าเสียสละรัฐธรรมนูญที่มาจากเผด็จการ ขณะเดียวกันเป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างปัญหาต่าง ๆ ทางการเมืองที่ไปขัดขวางการทำงานที่บริหารประเทศของรัฐบาล

กล่าวโดยสรุป เขียนนำเสนอภาพทหาร ผู้ใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการควบคุมประชาชนให้ยอมทำตามคำสั่ง และใช้กำลังบุคคลที่ต่อต้านทหาร นอกจากนั้นยังนำเสนอภาพทหารบิดเบือนเนื้อหาในรัฐธรรมนูญให้มีเนื้อหาที่ขัดแย้งกับหลักประชาธิปไตย เป็นการนำมาใช้เพื่อทำลายนักการเมืองกลุ่มการเมืองเสื้อแดง

4.4.2 ทหารกับระบอบอำมาตยาธิปไตย: การสืบทอดอำนาจผ่านข้าราชการ

อำมาตยาธิปไตย (bureaucratic polity) หมายถึง ระบอบการเมืองที่ถูกครอบงำโดยพลังในระบบข้าราชการ บรรดาผู้นำการเมือง คณะรัฐมนตรี และฝ่ายที่มีอิทธิพลในการกำหนดนโยบายล้วนแต่มาจากภาคราชการ ขณะที่พลังที่อยู่ภายนอกราชการไม่มีอิทธิพลต่อกระบวนการกำหนดนโยบายเลย⁹ แต่เดิมคำนี้ใช้อธิบายการเมืองหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ว่าระบบการเมืองไทยถูกครอบงำโดยระบบข้าราชการ เช่น ในวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 พลเรือเอก สงัด ชะลออยู่นำทหารก่อรัฐประหาร แล้วแต่งตั้งนายธานินทร์ กรัยวิเชียรเป็นนายกรัฐมนตรี และกำหนดให้มีสถานีวิทยุซึ่งสมาชิกส่วนมากแต่งตั้งจากข้าราชการประจำ เห็นได้ชัดระบบ

⁹บัณฑิต จันทรโรจนกิจ, การเมืองไทยร่วมสมัย, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า, 2560), หน้า

การเมืองในยุคของพลเรือเอกสัจด์ ชะลออยู่ตรงกับลักษณะของระบอบอำมาตยาธิปไตย กล่าวคือ ระบบการเมืองถูกครอบงำด้วยผู้นำที่มาจากทหาร และสถานิติบัญญัติมีแต่ข้าราชการ

อำมาตยาธิปไตยเป็นคำที่ใช้กันมานานแล้วในวงการรัฐศาสตร์ ต่อมากลุ่มการเมือง เสื่อแดงนำมาใช้เพื่อปลุกกระแสต่อต้านการรัฐประหาร และการแทรกแซงระบบการเมืองของทหาร ดังนั้น ในการ์ตูนการเมืองของเซียมีการนำเสนอภาพทหารที่ใช้อำนาจผ่านตุลาการ ส่งผลให้มีการ ตัดสินคดีที่ไม่ยุติธรรม ด้วยการช่วยเหลือกลุ่มที่สนับสนุนทหาร และลงโทษกลุ่มที่ต่อต้านทหาร

(ไทยรัฐ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2557)

ในตัวอย่างนี้มีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่าการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557 เป็นโมฆะ เพราะไม่สามารถเลือกตั้งให้แล้วเสร็จภายในวันเดียว และมีผู้ใช้สิทธิในการเลือกตั้งน้อยเกินไป เซียนำเหตุการณ์ดังกล่าวมาสร้างเป็นการ์ตูนการเมือง โดยนำเสนอภาพก้อนให้เป็นสัญลักษณ์ของศาลรัฐธรรมนูญ การที่เซียนำเสนอภาพก้อนทุบลงที่ประเทศไทยจนแตกเป็นเสี่ยง สื่อว่าศาลรัฐธรรมนูญใช้อำนาจในการตัดสินอย่างไม่เที่ยงธรรม และภาพแผนที่ประเทศไทยที่กำลังแตกเป็นเสี่ยงเปรียบได้กับความแตกแยกของคนในสังคมซึ่งตรงตามเจตนารมณ์ของกลุ่ม กปปส. ที่เรียกร้องร้องให้มีการปฏิรูปประเทศก่อนมีการเลือกตั้ง อาจนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มการเมือง และเป็นข้ออ้างให้ทหารเข้ามาแทรกแซงการบริหารประเทศ ดังนั้นคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ตัดสินให้การเลือกตั้งเป็นโมฆะจึงเป็นเสมือนสิ่งที่ทำลายประเทศไทย เพราะอาจนำไปสู่การตั้งรัฐบาลที่มาจากระบอบเผด็จการ

ในตัวอย่างต่อไปเปรียบเทียบความแตกต่างของการตัดสินคดีระหว่างคดีของนาย อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะกับนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

(ไทยรัฐ วันที่ 31 มีนาคม 2557)

เขียนนำเสนอภาพตาสั่งซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของผู้ตัดสินคดีความ ตามปกติตาสั่งต้องมีลักษณะตรงไม่เอียงทางซ้ายหรือทางขวา เพื่อแสดงให้เห็นการตัดสินคดีความที่ต้องกระทำอย่างยุติธรรม ไม่ลำเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งด้วยอคติ จากตัวอย่างที่ยกมา เขียนนำเสนอภาพตัวละคร ปปช. พยายามใช้มือกับเท้าในการดิงงานรองของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรให้ต่ำลงว่างานรองของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ แสดงให้เห็นว่า ปปช. พยายามช่วยเหลือนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะด้วยการตัดสินคดีเกี่ยวกับการทุจริตประกันราคาข้าว 5 ปีด้วยความล่าช้า แตกต่างจากการตัดสินคดีจำนำข้าวของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรที่ถูกตัดสินให้มีความผิดอย่างรวดเร็วเพื่อให้นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรมีความผิด และหลุดพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

ในตัวอย่างต่อไปเกี่ยวข้องกับกรณีที่ศาลปล่อยให้นักโทษ นปช. เสียดชีวิต

(ไทยรัฐ วันที่ 3 มกราคม 2556)

ในตัวอย่างนี้มีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่นายวันชัย รักสงวน ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในนามแกนนำ นปช. ที่อุตรธานีหรือชมรมคนรักอุดร เขาถูกจับกุมภายหลังการสลายการชุมนุมเมื่อปี 2553 ด้วย ข้อหาฝ่าฝืน พ.ร.ก. บริหารราชการฉุกเฉินซึ่งประกาศใช้โดยรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ พร้อมทั้งข้อหาวางเพลิงสถานที่ราชการ แล้วถูกพิพากษาให้จำคุก¹⁰ และเสียชีวิตขณะถูกกักขัง เนื่องจาก โรคหัวใจล้มเหลว ทำให้เกิดการเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพของนักโทษการเมือง เชียนำเหตุการณ์มา สร้างเป็นการ์ตูนการเมืองโดยนำเสนอภาพศาลยุติธรรมที่อยู่ในรูปของศาลพระภูมิ สื่อให้เห็นความ โบราณและความมั่งงาย ด้านข้างมีโลงศพผู้เสียชีวิตจาก นปช. เป็นเสมือนเครื่องเช่นของศาลพระ ภูมิ แสดงให้เห็นว่า การเสียชีวิตของกลุ่ม นปช. มาจากระบบของข้าราชการที่ไม่คำนึงถึงสิทธิของ นักโทษทางการเมือง

จากที่กล่าวมา ในการ์ตูนการเมืองของเชียนำเสนอภาพทหารในฐานะผู้สืบทอดอำนาจ เฝ้าจัดการผ่านการใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ รัฐธรรมนูญที่มีลักษณะผิดเพี้ยนสื่อถึงเนื้อหาที่เอื้อต่อการ ช่วยเหลือฝ่ายของตนให้ได้ประโยชน์ และยังนำเสนอภาพของศาลผ่านการใช้สัญลักษณ์ที่มีลักษณะ ผิดเพี้ยน เช่น ดาซังเอียง ศาลพระภูมิ แม้ว่าจะมีการใช้สัญลักษณ์ที่หลากหลาย แต่มีลักษณะร่วมกัน คือ มุ่งเสียดสีทหารใช้อำนาจในการช่วยเหลือผู้สนับสนุน และขัดขวางกลุ่มการเมืองเสื้อแดงไม่ให้เข้ามา บริหารประเทศ

จากการวิเคราะห์ลักษณะเด่นในการ์ตูนการเมืองของเชียนำ พบว่า การใช้สัญลักษณ์มี ความโดดเด่นสามารถจำแนกได้เป็นสองแบบ คือ สัญลักษณ์ซึ่งใช้กันทั่วไป สัญลักษณ์เหล่านี้ช่วย สร้างภาพลักษณ์เชิงบวกให้กับกลุ่มการเมืองเสื้อแดง และแสดงให้เห็นอุดมการณ์ทางการเมืองของกลุ่มการเมืองเสื้อแดง สัญลักษณ์เฉพาะตัว สัญลักษณ์กลุ่มนี้ถูกดัดแปลงให้ผิดปกติเพื่อนำเสนอให้ เห็นความผิดเพี้ยนของกลุ่มการเมืองเสื้อเหลือง

ในการ์ตูนการเมืองของเชียนำมีการสร้างความชอบธรรมให้กับกลุ่มการเมืองเสื้อแดง ซึ่งถูก นำเสนอในฐานะเหยื่อทางการเมืองที่ถูกเอาเปรียบจากกลุ่มการเมืองเสื้อเหลือง ส่วนเป้าหมายการ เสียดสีของเชียนำ คือ กลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองถูกวิจารณ์ในฐานะผู้สนับสนุนระบอบเผด็จการซึ่งกลุ่ม เสื่อเหลืองประกอบด้วย นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะผู้สามารถดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเพราะได้รับ

¹⁰เรื่องยศ จันทรศิริ, “ความตายของ “วันชัย รักสงวนศิลปิน” มุมทางการเมืองของ นปช.,” โลกวันนี้” (7 มกราคม 2556): 2

การสนับสนุนจากทหาร กลุ่ม พรม.ออกมาชุมนุมต่อต้านรัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้ง
นอกจากนั้นเขียยังมีการเสียดสีทหารในฐานะผู้เข้าแทรกแซงการบริหารประเทศ เพื่อสถาปนา
อำนาจเผด็จการผ่านการใช้กฎหมายและระบอบอำมาตยาธิปไตย

บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ในวิทยานิพนธ์เรื่อง “กลุ่มการเมืองในการ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตร, บัญชา-คามิน, และเชียว ระหว่าง พ.ศ. 2550-2558” ผู้วิจัยศึกษาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มการเมืองสื่อเหลืองกับกลุ่มการเมืองสื่อแดง ความขัดแย้งดังกล่าวเป็นประเด็นให้นักเขียนแต่ละท่านสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกให้กับกลุ่มการเมืองที่ตนสนับสนุน ขณะเดียวกันก็แสดงการเสียดสีกลุ่มการเมืองฝ่ายตรงข้าม

5.1 บทสรุป

5.1.1 กลวิธีการเสียดสีในการ์ตูนการเมือง

ในแง่มุมของกลวิธีการเสียดสี ผู้วิจัยพบว่า นักเขียนใช้กลวิธีการเสียดสีผ่านองค์ประกอบของการ์ตูน ได้แก่ องค์ประกอบของภาพและองค์ประกอบทางภาษา ในส่วนขององค์ประกอบของภาพ สามารถแบ่งย่อยเป็น ภาพตัวละคร และการใช้สัญลักษณ์ รวมทั้งการบรรยาย ฉาก นักเขียนการ์ตูนการเมืองมักวาดภาพบุคคลให้มีลักษณะที่ผิดเพี้ยน (grotesque) ในส่วนขององค์ประกอบทางภาษา มีทั้งที่อยู่ในบทสนทนาและคำบรรยาย (caption) เช่นเดียวกับองค์ประกอบภาพ นักเขียนการ์ตูนการเมืองมักใช้ภาษาบรรยายสิ่งต่าง ๆ ให้ผิดเพี้ยนจากภาษาปกติทั่วไป เช่น การกล่าวเกินจริง การเล่นคำ เป็นต้น

ในการ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตรใช้การเสียดสีผ่านโครงสร้างของการ์ตูนการเมืองและกลวิธีทางภาษา โครงสร้างการ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตรส่วนใหญ่เป็นการ์ตูนหลายช่อง (comic strip) มีลักษณะคล้ายกับมุกตลก มีเนื้อเรื่องที่ดำเนินต่อกัน มีการพลิกความคาดหมายในช่องสุดท้าย ลักษณะเด่นของโครงสร้างการ์ตูนในลักษณะนี้ เอื้อให้ชัย ราชวัตรสามารถนำเสนอภาพลักษณ์เชิงบวกให้กับกลุ่มการเมืองสื่อเหลือง กล่าวคือ ในช่องแรกจะกล่าวถึงข้อกล่าวหาหรือความผิดของกลุ่มการเมืองสื่อเหลือง ในช่องสุดท้ายจะมีการพลิกความหมายให้เห็นว่าการใส่ร้ายนั้นเป็นเพียงเรื่องไร้สาระ หรือบางทีพลิกความคาดหมายจากข้อกล่าวหาเหล่านั้นให้กลายเป็นเรื่องราวที่เสริมสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกให้กับกลุ่มการเมืองสื่อเหลือง ในทางตรงกันข้ามในการ์ตูน

การเมืองของชัย ราชวัตรมุ่งเสียดสีกลุ่มการเมืองเสื้อแดงโดยใช้โครงสร้างการ์ตูน ในช่องสุดท้ายที่จะเผยให้เห็นความผิดเพี้ยนของพฤติกรรม หรือในตอนแรกหากมีการกล่าวขย่องอุดมการณ์ของกลุ่มการเมืองเสื้อแดง ช่องสุดท้ายมักจะเกิดการพลิกความคาดหมาย เป็นการนำเสนอให้อุดมการณ์เหล่านั้นกลายเป็นเรื่องที่ผิดเพี้ยน และสร้างภาพลักษณ์เชิงลบให้กับกลุ่มการเมืองเสื้อแดง นอกจากโครงสร้างการ์ตูนแล้ว กลวิธีทางภาษานับว่าเป็นกลวิธีที่โดดเด่นของการ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตร ลักษณะเด่นการใช้ภาษาในการเสียดสี คือ การใช้ภาษาที่ผิดจากขนบหรือมาตรฐาน

ในการ์ตูนการเมืองของบัญชา-คามินมีการเสียดสีผ่านการใช้ภาพล้อตัวละคร เป็นกลวิธีในการที่บิดเบือนเรื่อร่างและพฤติกรรมของตัวละครนักรการเมืองให้มีความผิดเพี้ยน ตัวละครนักรการเมืองสามารถจำแนกได้เป็นสองกลุ่มคือ ตัวละครกลุ่มการเมืองเสื้อแดงและตัวละครกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองตัวละครกลุ่มการเมืองเสื้อแดงถูกสร้างตามภาพล้อ ส่วนตัวละครกลุ่มการเมืองเสื้อเหลือง ถูกนำเสนอผ่านน้ำเสียงสองลักษณะ ได้แก่ น้ำเสียงที่แสดงการขย่องมักจะนำเสนอผ่านภาพตัวละครที่ถูกตัดแปลงให้มีลักษณะเรื่อร่างและองค์ประกอบในภาพให้โดดเด่นเกินจริง ส่วนน้ำเสียงที่แสดงการเสียดสีและตักเตือนมักจะนำเสนอผ่านภาพล้อตัวละคร แม้ว่าบัญชา-คามินวิจารณ์ตัวละครทั้งสองกลุ่มการเมือง แต่เขามีการใช้น้ำเสียงที่แตกต่างกัน บัญชา-คามินวิจารณ์ตัวละครกลุ่มการเมืองเสื้อแดงด้วยน้ำเสียงเสียดสีและบริภาษ ขณะที่เขาวิจารณ์ตัวละครกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองด้วยน้ำเสียงตักเตือน สั่งสอน และมีการเสียดสีในบางครั้ง

ในการ์ตูนการเมืองของเชียวมีการเสียดสีผ่านการใช้สัญลักษณ์และกลวิธีทางภาษา เชียวใช้สัญลักษณ์สองประเภท ได้แก่ ประเภทแรก สัญลักษณ์ซึ่งใช้กันทั่วไป สัญลักษณ์เหล่านี้ช่วยสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกให้กับกลุ่มการเมืองเสื้อแดง และแสดงให้เห็นอุดมการณ์ทางการเมืองของกลุ่มการเมืองเสื้อแดง และประเภทที่สอง สัญลักษณ์เฉพาะตัว สัญลักษณ์ประเภทนี้ถูกตัดแปลงให้ผิดไปจากรูปแบบปกติเพื่อนำเสนอให้เห็นความผิดเพี้ยนของกลุ่มการเมืองเสื้อเหลือง

กลวิธีการเสียดสีทั้งหมดมีบทบาทในการวิจารณ์และเปิดเผยให้เห็นพฤติกรรมที่ผิดเพี้ยนของกลุ่มการเมืองต่าง ๆ ทำให้ผู้อ่านการ์ตูนการเมืองเห็นข้อผิดพลาดหรือความไม่เหมาะสมของนักรการเมือง ขณะเดียวกันนักเขียนสามารถสร้างความชอบธรรมให้กับกลุ่มการเมืองของตนเอง เพราะกลุ่มการเมืองตรงข้ามยิ่งถูกทำให้ผิดเพี้ยนมากเท่าใด อันจะส่งผลให้ผู้อ่านรู้สึกเป็นพวกเดียวกันกับนักเขียนมากขึ้นเท่านั้น

5.1.2 การสร้างความชอบธรรมให้กับกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองกับกลุ่มการเมืองสีแดง

สืบเนื่องจากความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองกับเสื้อแดง ทำให้หนังสือพิมพ์บางฉบับมีการเลือกข้างหรือสร้างความชอบธรรมให้กับกลุ่มการเมืองที่ตนสนับสนุน ดังหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวันที่มีนายสนธิ ลิ้มทองกุลเป็นเจ้าของและเป็นแกนนำกลุ่มการเมืองเสื้อเหลือง ส่งผลให้หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวันมีจุดยืนที่สนับสนุนกลุ่มการเมืองเสื้อเหลือง ตรงกันข้ามกับหนังสือพิมพ์ไทยรัฐที่มีจุดยืนเป็นกลางทางการเมือง ทำให้มีการนำเสนอข่าวจากทั้งกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองกับกลุ่มการเมืองสีแดง ด้วยจุดยืนของหนังสือพิมพ์ในลักษณะดังกล่าว นักเขียนการ์ตูนการเมืองทั้งสามท่านจึงสามารถสร้างความชอบธรรมให้กับกลุ่มการเมืองที่ตนสนับสนุน และวิจารณ์กลุ่มการเมืองฝ่ายตรงข้าม

ในการ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตรกับบัญชา-คามินมีการสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกให้กับกลุ่มการเมืองเสื้อเหลือง ขณะเดียวกันก็ใช้กลวิธีการเสียดสีสร้างภาพลักษณ์เชิงลบให้กับกลุ่มการเมืองสีแดง ในการ์ตูนการเมืองของชัย ราชวัตรมีการสร้างความชอบธรรมให้กลุ่มการเมืองเสื้อเหลือง ด้วยการโต้ตอบข้อกล่าวหาของกลุ่มการเมืองสีแดง และสนับสนุนทหารในฐานะวีรบุรุษผู้แก้ไขวิกฤตการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังมีการวิจารณ์กลุ่มการเมืองสีแดง แสวงหาผลประโยชน์ของชาติเพื่อช่วยเหลือพวกพ้อง อันนำไปสู่การสืบทอดอำนาจของนายทักษิณ ชินวัตร

ในการ์ตูนการเมืองของบัญชา-คามินมีการสร้างความชอบธรรมให้กับกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองให้มีภาพลักษณ์เชิงบวกในการปกป้องชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ส่วนเป้าหมายการเสียดสีของบัญชา-คามิน คือ กลุ่มการเมืองสีแดงในฐานะผู้เต็มไปด้วยความโลภ และตกเป็นทาสนโยบายประชานิยมของนายทักษิณ ชินวัตร

ในการ์ตูนการเมืองของเชียวมีการสร้างความชอบธรรมให้กับกลุ่มการเมืองเสื้อแดง กลุ่มการเมืองเสื้อแดงถูกนำเสนอในฐานะเหยื่อทางการเมืองที่ถูกเอาเปรียบจากกลุ่มการเมืองเสื้อเหลือง ส่วนเป้าหมายการเสียดสีของเชียว คือ กลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองถูกวิจารณ์ในฐานะผู้สนับสนุนให้ทหารมีอำนาจในการบริหารประเทศ

เห็นได้ชัดว่า นักเขียนทั้งสามท่านต่างมองความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มการเมืองในแบบชั่วคราวข้ามหรือในลักษณะ “มิตรกับศัตรู” โดยมองว่าฝ่ายที่ตนสนับสนุนนั้นเป็นกลุ่มที่มีความเหมาะสมในการบริหารประเทศ และมองอีกฝ่ายเป็นกลไกบางอย่างที่แทรกแซงการบริหารประเทศ นักเขียนแต่ละท่านมองกลไกนั้นแตกต่างกันออกไป ชัย ราชวัตรกับบัญชา-คามินมองว่าระบอบทักษิณเป็นกลไกที่แทรกแซง ชัย ราชวัตรวิจารณ์ระบอบทักษิณในมิติทางการเมือง ทำให้เกิดการแสวงหาผลประโยชน์ให้พวกพ้อง ส่วนบัญชา-คามินวิจารณ์ระบอบทักษิณในมิติทางเศรษฐกิจ ทำให้เกิดนโยบายประชานิยมที่ใช้ออมเมาประชาชน ในทางตรงกันข้าม เชื้อมองว่าระบอบเผด็จการทหารเป็นกลไกที่แทรกแซงรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง เพื่อสถาปนาอำนาจของตน

5.1.3 บทบาทของการ์ตูนการเมืองกับสังคมไทย ระหว่าง พ.ศ. 2550-2558

บทบาทของการ์ตูนการเมือง นอกเหนือจากการสร้างความบันเทิงแล้ว การ์ตูนการเมืองยังมีบทบาทเป็นเครื่องมือของนักเขียนการ์ตูนในการวิจารณ์กลุ่มการเมือง ในสังคมไทยระหว่าง พ.ศ. 2550-2558 เป็นช่วงเวลาของความขัดแย้งระหว่างกลุ่มการเมืองเสื้อเหลืองกับเสื้อแดง กลุ่มการเมืองทั้งสองฝ่ายต่างอ้างความชอบธรรมในการบริหารประเทศ เมื่อใดก็ตามที่กลุ่มการเมืองหนึ่งได้บริหารประเทศ มีการกำหนดกฎและระเบียบการบริหารประเทศ บางครั้งอาจใช้อำนาจในทางผิดหรือไม่คำนึงถึงประชาชนฝ่ายตรงข้าม ย่อมทำให้กลุ่มการเมืองฝ่ายตรงข้ามรู้สึกอึดอัดกับข้อจำกัดพฤติกรรมของกลุ่มการเมืองดังกล่าว นักเขียนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มการเมืองใช้การ์ตูนการเมืองเป็นเครื่องมือในการวิจารณ์ บิดเบือน หรือตั้งคำถามกับอุดมการณ์ของกลุ่มการเมืองฝ่ายตรงข้าม การอ่านการ์ตูนการเมืองจึงช่วยผ่อนคลายความไม่พอใจและหลีกเลี่ยงจากความความอึดอัดที่มีต่อรูปแบบการบริหารประเทศจากฝ่ายการเมืองที่ผู้อ่านไม่ถูกใจ อย่างไรก็ตามแม้ว่าการเสียดสีฝ่ายตรงข้ามมีส่วนช่วยผ่อนคลายความคับข้องใจ ทว่าการสร้างภาพลักษณ์ในลักษณะคู่ตรงข้ามเช่นนี้ ทำให้เกิดการโจมตีอีกฝ่ายด้วยอคติและความเกลียดชัง หากมีผู้ใดไม่เห็นด้วยกับกลุ่มการเมืองของตน ย่อมทำให้บุคคลนั้นกลายเป็นฝ่ายตรงข้าม ความสัมพันธ์ในลักษณะนี้จึงสร้างความขัดแย้งระหว่างผู้คน ขณะเดียวกันก็ไม่ยอมรับคนที่เห็นต่างจากเรา หากความขัดแย้งในลักษณะนี้ยังคงมีการผลิตซ้ำ ท้ายที่สุดอาจนำไปสู่การใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาความ

ขัดแย้งที่เกิดขึ้น หรือกล่าวได้ว่าการบูรณาการเมืองที่มีเนื้อหาดังเช่นที่กล่าวมา มิได้ช่วยลดทอนความขัดแย้งทางการเมือง หากแต่ยังสร้างการแบ่งแยกทางความคิดระหว่างกลุ่มการเมืองเสียเหลือเกินกับเสื่อแดงให้มากยิ่งขึ้นไปอีก

5.2 ข้อเสนอแนะ

การศึกษาการบูรณาการเมืองของชัย ราชวัตร บัญชา-คามิน และเชียว ช่วยทำให้เห็นว่าการบูรณาการเมืองไม่ได้เป็นเพียงสื่อที่ให้ความเพลิดเพลินเพียงอย่างเดียว อีกทั้งยังมีบทบาทในการถ่ายทอดแนวคิดหรืออุดมการณ์ทางการเมืองของกลุ่มการเมืองต่าง ๆ และสะท้อนให้เห็นความขัดแย้งทางการเมือง ขณะที่ผู้วิจัยเลือกใช้การบูรณาการเมืองไทย ยังมีการบูรณาการเมืองของชาติอื่น ๆ ที่มีคุณค่าควรแก่การศึกษาต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

เกษียร เตชะพีระ. วัฒนธรรมการเมือง “ปฏิบัติปฏิบัติ” ภายใต้ระบอบทักษิณ. ใน เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (บรรณาธิการ), *รัฐันทักษิณ 2*, หน้า 180-203. กรุงเทพมหานคร: ขอกิดด้วยคน, 2548.

ไกล่รุ่ง อามระดิษ. *ร้อยแก้วแนวבחขัณของไทยตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ถึงรัชกาลที่ 7*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

คมกฤษ ไวลีบัวขาว. *บทบาททางการเมืองของสื่อมวลชน: ศึกษาเฉพาะกรณีการ์ตูนการเมือง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

จันจิรา สมบัติพูนศิริ. *หัวร่อต่ออำนาจ: อารมณ์ขันและการประท้วงด้วยสันติวิธี*. กรุงเทพมหานคร: มติชน, 2558.

แจปลากระป๋องน้ำ. *เดลินิวส์* (18 มกราคม 2552): 1,12.

'ชัย ราชวัตร' "ความเป็นกลางคือหลุมหลบภัยของคนขี้ขลาด. *ผู้จัดการสุดสัปดาห์ 360°* (8-14 มิถุนายน 2556): 18.

ชัย ราชวัตร. *ผู้ใหญ่ตามล่าคนมีดี*. กรุงเทพมหานคร: ประพันธ์สาส์น, 2549.

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. *สุนทรียศาสตร์กับการเมืองภาคประชาชน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2558.

ณราวิตญ์ มีดี. *การศึกษาอุปถัมภ์ในการ์ตูนผู้ใหญ่กับทุ่งหมาเมินในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ พ.ศ. 2549*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2554.

ตามรอยฝัน “ชายเนียม” ผู้เติมฝัน “มาร์ค.” *ผู้จัดการรายวัน 360°* (19 ธันวาคม 2551): 1,3.

ตองนวล แก้วเกลี้ยง. ประชาธิปไตยในบทกวีการเมืองไทย: การปะทะกันของประชาธิปไตยแบบ
ไทยกับประชาธิปไตยแบบสากล. วารสารมนุษยศาสตร์ 24,1

(มกราคม-มิถุนายน 2560):112-141.

ทฤษฎีมะม่วงหาวมะนาวโห่. เดลินิวส์ (30 มิถุนายน 2557): 11.

ถนอมศรี จันทร์ทอง. ทางรอดของสื่อ. โลกวันนี้ (6 ตุลาคม 2558): 1,5

นัทธนัย ประสานนาม. เรื่องสั้นแนวเสียดสีของไทยระหว่าง พ.ศ.2535-2545: การศึกษาแนวคิด
และกลวิธี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

นัทธนัย ประสานนาม และ ชีระ รุ่งธีระ. เพื่อก้าวข้ามสะพานที่พาดข้าม: การศึกษารวบรวม
บทคัดย่อ และบรรณานุกรมงานวิจัยด้านวรรณกรรมไทยร่วมสมัย. กรุงเทพมหานคร:
ภาควิชาวรรณคดี และ คณะกรรมการฝ่าย วิจัย คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2557.

บัณฑิต จันทร์โรจนกิจ. การเมืองไทยร่วมสมัย. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า, 2560.

นฤมล เรืองณรงค์. การ์ตูนการเมืองในช่วง 14 ตุลาคม 2516 ถึง 6 ตุลาคม 2519. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

ประภาพร สีหา. ความขัดแย้งทางการเมืองกับรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2557. วิทยานิพนธ์ปริญญา
โทมหาบัณฑิต, ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559.

พณิชย์ ภูมิพระราม. น้ำตาจะเช้กับสำนึก “ยิ่งลักษณ์”. ผู้จัดการสุดสัปดาห์ 360°
(16 กรกฎาคม 2551): 12,13.

พันมิตรป่วน “สุวรรณภูมิ” งดเที่ยวบิน!. มติชน (29 พฤศจิกายน 2551): 14.

พีระวัฒน์ อัฐนาค. “กระจก หรือ ตะเกียง” การศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของสื่อกรณีการชุมนุม
เคลื่อนไหวทางการเมืองในช่วง พ.ศ. 2553 และ 2556-2557 ผ่านบทบรรณาธิการของ
หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558

เพียงฤดี ชีรวุฒิชูวงศ์. การสื่อความหมายจากประเด็นทางการเมืองผ่านการ์ตูนการเมือง.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชานิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

ขึ้นป.ป.ช. สอบ “มาร์ค”รับแหวน. ข่าวสด (15 ตุลาคม 2552): 11.

ยุคติ มุกดาวิจิตร และอุเชนทร์ เชียงแสน. กำเนิดและพลวัต “คนเสื้อแดง”. ใน ความจริงเพื่อความ

ยุติธรรม: เหตุการณ์และผลกระทบจากการสลายการชุมนุม เมษา-พฤษภา 53, หน้า 31.

นนทบุรี: ไฟ่เดียวกัน, 2555.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน.

กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน, 2545

รายงานพิเศษ: เปิดแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็งปี 2555 หวังฟื้นฟูเศรษฐกิจไทยทั้งระยะสั้น

และระยะยาว. ข่าวหุ้น (7 พฤษภาคม 2552): 5.

เรื่องยศ จันทรศิริ. “ความตายของ วันชัย รักสงวนศิลป์” มุมทางการเมืองของ ปชป.

โลกวันนี้ (7 มกราคม 2556): 2.

ศยามล ขนตรีศักดิ์สกุล. การรายงานข่าวสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองในรายการข่าวภาค

ค่ำ ทาง สถานีโทรทัศน์เอ็นบีที และทีวีไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาการ

สื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

ศิริพร ภักดีผาสุข. วัฒนธรรมการสื่อสาร การเมืองและการเสียดเย้ยอารมณ์ขันในการ์ตูน

การเมืองไทย. ใน ชเนศ เวศร์ภาดาและฐนัชช กงทอง (บรรณาธิการ), สอนเขียนอย่าง

สร้างสรรค์และสมานฉันท์ด้วยภาษาวัฒนธรรม, กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย

หอการค้าไทย, 2551.

ศิริพร ศรีวรกานต์. ศรีชนชัยไทย-เยอรมัน: การศึกษาเปรียบเทียบนิทานมุกตลกศรีชนชัยกับทิลล์

ออยเลนซ์ปีเกล. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558.

ศูนย์ข้อมูลมติชน. มติชนบันทึก ประเทศไทย ปี 2551. กรุงเทพมหานคร: มติชน, 2551.

ศูนย์ข้อมูลมติชน. มติชนบันทึก ประเทศไทย ปี 2553. กรุงเทพมหานคร: มติชน, 2553.

สภาพทนายลงมติชี้ขาดอุทกชนม 2 ล้าน 2 ก้นยา. กรุงเทพธุรกิจ (14 สิงหาคม 2552): 15.

สุพัฒน์ศิริ แพงพันธ์. การประกอบสร้างและการสื่อความหมายของการ์ตูนการเมืองไทยในช่วง
 รัชการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2544. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาการ
 สื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559.

เสาวณิต จุลวงศ์. รอยแยกของความคิดในกวีนิพนธ์การเมืองยุคแบ่งสีแยกข้าง. ใน สุรเดช
 โชติอุดมพันธ์ (บรรณาธิการ), ศาสตร์แห่งวรรณคดีคือตรีศิลป์ : ทฤษฎี สุนทรียะ สังคม,
 หน้า 177-201. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วรรณคดีศึกษา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2555.

6 มาตรการลดค่าครองชีพ. กรุงเทพฯธุรกิจ (16 กรกฎาคม 2551): 2.

"แหล" เพื่อพี่ การ์ตูนการเมืองสามัญประจำบ้าน. ผู้จัดการสุดสัปดาห์ 360° (31 สิงหาคม 2556): 53
 'อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ' ประกาศใช้พรก.ฉุกเฉิน สยบมือเบแดงป่วนเมือง. แนวหน้า
 (8 เมษายน 2553): 2.

อัลเบอท ปอทเจส. ประเด็นและภาพตัวแทนเกี่ยวกับโรอัญญาในการ์ตูนหนังสือพิมพ์. วิทยานิพนธ์
 ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชานิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559.
 อรรถัญญา อนันต์ทรัพย์สุข. ถ้อยคำนัยผกผันในการแสดงเดี่ยวไมโครโฟนครั้งที่ 7-10
 ของอุดมแต่พานิช 7. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559.

ภาษาอังกฤษ

Abrams, M. H.. **A glossary of literary terms**. New York: Holt, 1981.

Holman, C. Hugh. **A handbook to literature**. New York: Mcmillan, 1922.

Critchley, Simon. **On humour**. London : Routledge, 2002.

Edwards, Justin D. and Rune Graulund. **Grotesque**. London: Routledge, 2013.

Goring, Paul Jeremy Hawthorn and Domhnall Mitchell. **Studying literature: the essential
 companion**. London: Bloomsbury Academic, 2010.

Harmon, William. **A handbook to literature**. Upper Saddle River: Prentice Hall, 2009.

Hughes, Alex. **Caricatures**. London: Harper Collins, 1999.

Kennedy, X. J. Dana Gioia and Mark Bauerlein. **Handbook of literary terms: literature, language, theory**. New York: Pearson/Longman, 2009.

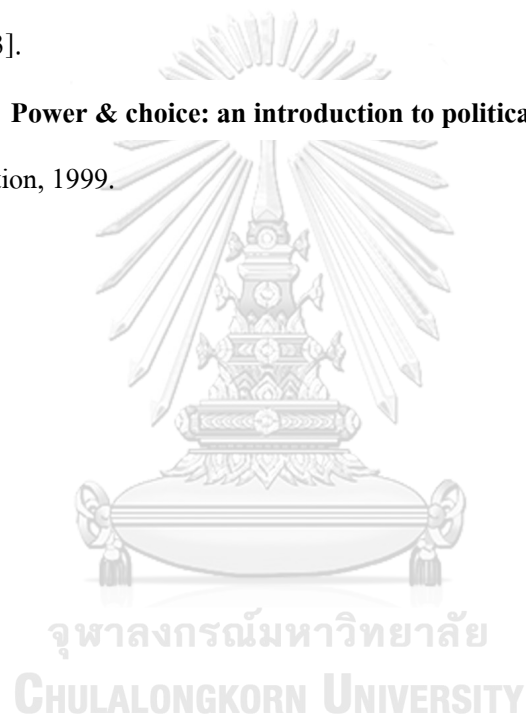
McCloud, Scott. **Understanding comics**. New York: HarperPerennial, 1994.

Nash, Walter. **The Language of Humour**. New York: Longman Inc, 1985.

Nelson, Roy Paul. **Cartooning**. Chicago: Contemporary Books, 1975.

Postema, Barbara. **Narrative structure in comics: making sense of fragments**. Rochester: RIT Press, [2013].

Shively, W. Phillips. **Power & choice: an introduction to political science**. New York: McGraw-Hill Education, 1999.

บรรณานุกรม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายกรวุฒิ นิยมศิลป์
วัน เดือน ปี เกิด	6 มกราคม 2536
สถานที่เกิด	นครสวรรค์
วุฒิการศึกษา	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับสอง) ภาควิชาวรรณคดี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในปีการศึกษา 2559 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2559

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY